

bONUM PUBLICUM

06

„SZAKMAISÁG,
SZERÉNYSÉG ÉS
SZORGALOM”

Interjú Dr. habil. Boda Józseffel

21

ÉLETHOSSZIG TARTÓ
TANULÁS
A KÖZIGAZGATÁSBAN

24

A BALTI LÉGTÉR
MAGYAR URAI

Táncház az NKE-n!

A Nemzeti Közszerológati Egyetem és az Egyetemi Hallgatói Önkormányzat táncházat szervez a Nemzeti Közszerológati Egyetem polgárai számára novemberben.

Fellépők:

Ludovika Táncsoport és NKE Bartók Táncgyűttes

Egyetemi táncház helyszín és időpont:
Ludovika-Bárka épület
november 18. 18:00

Minden kedves érdeklődő egyetemi polgárt sok szeretettel várunk!

24

Vadászpilótáink nemzetközi szinten is megállják a helyüket, nem véletlen, hogy egyre több külföldi misszióban számítanak a magyar légielő katonáira. Négy hónapig például Magyarország látja el a NATO-n belül a balti országok légtérének védelmét, amely nagyszerű lehetőség pilótáinknak az ismeretek gyakorlására, akár éles helyzetben is. Sáfár Albert dandártábornokkal, a légielő haderőnem főnökével, az Összhaderőnemi Parancsnokság parancsnokhelyettesével beszélgettünk.

06

Dr. habil. Boda József:
„Szakmaiság, szerénység és szorgalom”

31

A CEPOL mesterképzés elindítása európai siker

16

Újra sportolt az NKE

11

„Jól képzett rendőrségre van szükségünk”

TARTALOM 2015. NOVEMBER

02	MOZAIK	18	SÉRÜLÉKENY ERŐFORRÁSOK ÉS FENNTARTHATÓSÁG	41	A TUDOMÁNY SZOLGÁLATÁBAN - TUDOMÁNY NAPI GONDOLATOK A TEHETSÉG ÉS A TUDOMÁNY TALÁLKOZÁSÁRÓL
06	„SZAKMAISÁG, SZERÉNYSÉG ÉS SZORGALOM” – BESZÉLGETÉS DR. HABIL. BODA JÓZSEF NEMZETBIZTONSÁGI VEZÉRŐRNAGGYAL	20	TRANSZATLANTI EGYÜTTMŰKÖDÉS MA ÉS HOLNAP	43	A FACEBOOK IS SEGÍTI ÖSSZETARTANI A HABSBERGOKAT
11	„JÓL KÉPZETT RENDŐRSÉGRE VAN SZÜKSÉGÜNK”	21	ÉLETHOSSZIG TARTÓ TANULÁS A KÖZIGAZGATÁSBAN	46	RÉGI IDŐK TANÚI
14	VESZTESEK ÉS NYERTESEK A FOGLALKOZTATÁSPOLITIKÁBAN – PROF. DR. KISS GYÖRGY ELŐADÁSA A LUDOVIKA SZABADEGYETEMEN	24	A BALTI LÉGTÉR MAGYAR URAI	48	MAKETT-TUDÁSMEGOSZTÓ KÖZPONT A HHK-N
16	ÚJRA SPORTOLT AZ NKE	27	LATIN-AMERIKA REJTETT KINCSEI	50	„EGY NÉP KIÁLTOTT. AZTÁN CSEND LETT.” – AZ 1956-OS FORRADALOM ÉS SZABADSÁGHARC EMLÉKEZETE
		30	A CEPOL MESTERKÉPZÉS ELINDÍTÁSA EURÓPAI SIKER	53	KONCEPCIÓS PEREK MAGYARORSZÁGON
		34	A NÉP SZAVA ISTEN SZAVA?	56	AJÁNLÓ

Történelmi vetélkedő a Rákóczi-szabadságharcról

Az NKE a jövő évi Rákóczi-émléknaphoz kapcsolódóan október elejétől online történelmi vetélkedőt indított azon hallgatói részére, akiket érdekel a magyar történelem, és új ismeretekre is szeretnének szert tenni Rákóczi korának bel- és külpolitikai eseményeivel kapcsolatban. A vetélkedő egy olyan korszakot ölel fel, amely fordulópont volt hazánk történetében. A törökök kiűzését követően a legfontosabb kérdés az volt, hogy a Magyar Királyság milyen feltételekkel illeszkedik be az egyre egységesebbé váló Habsburg Birodalomba. A vetélkedőre 3 fős csapatokat alkotva jelentkezhetnek az NKE hallgatói, akik folyamatosan kapnak majd kidolgozandó kérdéseket az egyetem honlapján. A csapatoknak a kérdéseket önállóan, történelmi, közgazdasági és hadtudományi ismereteikre támaszkodva, esetenként kisebb kutatásokat végezve kell megválaszolniuk. A vetélkedőn való részvételről további információ itt található: <http://uni-nke.hu/kutatas/rakoczi-programsorozat/felhivas>.

Nemzetbiztonsági felsővezetői tanfolyam

A nemzetbiztonsági szakma felsővezetőinek továbbképzése indult el az NKE Nemzetbiztonsági Intézetében. A másfél éves tanfolyamon levelező rendszerben mélyíthetik el tudásukat és sajátíthatnak el új ismereteket a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat és a Terrorrelhárítási Központ szakemberei. A tanfolyamon nemzetbiztonsági, katonai, általános biztonság- és védelempolitikai ismereteket szerezhetnek a

résztvevők, akik a magas szintű tudásanyag elsajátításával képesek lesznek még jobban eligazodni a nemzetközi és a hazai társadalmi, politikai, gazdasági eseményekben, valamint hatékonyabban tudják majd vezetni a rájuk bízott szervezetet. Az NKE Nemzetbiztonsági Intézete két tanszékkal alakult meg 2012 februárjában. Célja, hogy Magyarország érdekének megfelelő alap- és mesterfokú nemzetbiztonsági képzést adjon a nemzetbiztonsági szolgálatok és a titkos információgyűjtést folytató szervezetek részére. Jelenleg nemzetbiztonsági szakon, katonai és polgári nemzetbiztonsági specializáció keretében képzik a hallgatókat három tanszéken.

Arcképprofilokat nyilvántartó rendszer jöhet létre

Arcképprofilokat nyilvántartó rendszer létrehozása érdekében nyújtott be törvényjavaslatot Pintér Sándor belügyminiszter kedden az Országgyűlésnek.

Az arcképelemzési nyilvántartásról és az arcképelemző rendszerről szóló javaslatot a tárcavezető az okmánybiztonság adminisztratív védelméhez, a bűnmegelőzéshez, továbbá az ismeretlen bűnelkövetők korszerű technológián alapuló, minél rövidebb időn belüli azonosításához fűződő társadalmi érdekel indokolta. Pintér Sándor az okmányhamisítás új elkövetési módjaira, számos bűncselekmény határon átnyúló jellegére hivatkozva szükségesnek nevezte a korszerű technológiák alkalmazását, hozzátéve, hogy meg kell teremteni a pontos és gyors azonosítást lehetővé tevő biztonságtechnikai rendszerek rendvédelmi és közigazgatási célú felhasználásának jogi alapjait. Az országos hatósági nyilvántartásban az arcképmás- adatokból képezett arcképprofilok szerepelnének, azaz nem maga a fénykép, hanem az ahhoz rendelt úgynevezett technikai kapcsolószámok. Az arcképmásból képzett arcképprofil is személyes adatnak minősülne.

Építőipari nívódíjas lehet a Ludovika Főépület!

Év végén ítélik oda az idej Építőipari Nívódíjakat, amelyre esélyes a West Hungária Bau Kft. és az Épkar Zrt. konzorciuma által felújított Ludovika Főépület is. Az NKE központi épületét 2014 tavaszán vehették birtokba az egyetemi polgárok. Az Építőipari Nívódíj a szakma egyik legkiemelkedőbb elismerése, amelyet az Építési Vállalkozók Országos Szakszövetsége és az Építéstudományi Egyesület mint alapítók, valamint az Építőipari Mesterdíj Alapítvány, a Közlekedéstudományi Egyesület, a Magyar Építész Kamara, a Magyar Építőművészek Szövetsége, a Magyar Épületgépészeti Koordinációs Szövetség, a Magyar Mérnöki Kamara Építési Tagozata, a Magyar Művészeti Akadémia Építőművész Tagozata és az MTF Közműtechnológiákért Egyesület hirdeti meg minden évben. Pályázni több kategóriában lehet, így például a középületek, az ipari és energetikai építmények, a

környezetvédelmi és vízügyi létesítmények között is folyik a versengés, de a műemlék-helyreállítás és rehabilitáció kategóriában is hirdetnek győztest.

A Magyar Építőipari Nívódíj Alapítvány Bíráló Bizottsága személyesen is megtekinti a díjra jelölt épületeket, így került sor a közelmúltban a Ludovika Főépület bejárására is, amelyen az egyetem beruházási projektirodájának és a felújítást kivitelező konzorciumnak a munkatársai vettek részt. A szakemberek áttekintve az épület terveit és a kivitelezés eredményét, elégedetten távoztak, hiszen a projekt a szerződéses időn és értéken belül valósult meg, a megrendelő és a kivitelező együttműködését pedig a kiemelten jó kapcsolattartás jellemezte. A mindössze egy évig tartó kivitelezési időszakon belül voltak olyan napok, amikor egy időben több mint négyszázan dolgoztak az építkezésen.

Úton a bürokráciacsökkentés felé

Már a parlament előtt van az a törvénycsomag, amelynek célja az ügyintézés megkönnyítése. Lázár János szerint a bürokráciacsökkentés első fontos lépése az a 110 törvény módosítását tartalmazó csomag, amelynek tárgyalását október elején kezdte meg a parlament. Az általános ügyintézési határidők jelentősen rövidülnek, az államnak legfeljebb 60 napon belül el kell intéznie az ügyeket. Jövő márciusra 278 új kormányablak

lesz, és további 10 milliárd forintot fordítanak a hivatalok felújítására, január 1-jétől pedig számos eljárási díj csökken vagy megszűnik. A jövőben ingyenes lesz a felvételi eljárás, a diákigazolvány, az erkölcsi bizonyítvány, valamint a vállalkozóknak az adóhatósági igazolás

és a cégiratok kiállítása. A terv az, hogy az ellopott okmányok helyett az állam térítésmentesen állítsa ki az újakat, továbbá öröklés esetén a tulajdonjog bejegyzését is díjmentessé tegyék.

Diplomáciatörténeti kutatásokat tervez az új Magyary Chair

A magyar diplomáciatörténeti tudományos iskola újraindítását szeretné elérni a következő években Fülöp Mihály, az NKE egyetemi tanára, aki október 19-én vehette át a Magyary Chair címet Prof. Dr. Patyi Andrásról, az NKE rektorától. A külföldön is elismert szakember négy évtizede vesz részt a nemzetközi diplomataképzésben, jelenleg a Nemzetközi és Európai Tanulmányok Kar Európai

Tanulmányok Tanszék oktatója. Az NKE által létrehozott Chairship program lényege, hogy az intézmény a nemzetközi gyakorlatnak megfelelően elismerje azoknak az egyetemi tanárainak és kutatóprofesszorainak a munkáját, akik tudományterületük nemzetközileg is elismert szaktekintélyei, illetve szakmájukat a legmagasabb szinten, az egyetem érdekében művelik. A Magyary Chair program célja a névadó közigazgatás-tudomány terén elért eredményeinek ápolása, népszerűsítése és a Magyary Zoltán által teremtett tudományos iskola szellemi hagyatékának gondozása, továbbfejlesztése. Az NKE rektora először tavaly hirdetett pályázatot a cím elnyerésére, akkor Vastag Gyula és Kiss György professzor részesült ebben az elismerésben.

Katasztrófavédelem mesterszak indulhat az NKE-n

A jövő tanévtől elindulhat az NKE-en a katasztrófavédelmi mesterszak, miután az egyetem által idén júniusban benyújtott akkreditációs kérelmet a MAB ellenszavazat nélkül elfogadta. Az új szak a védelmi igazgatási mesterszakot váltja fel a 2016/2017-es tanévtől.

A mesterképzés integrálja a katasztrófavédelem alapképzési szak szakirányait és a képesítésnél a vezetői képességek kompetenciái dominálnak. Az új mesterképzés beindulásával négy év alatt egy olyan felsőoktatási portfólió jön létre, amely az alapképzéstől a doktorképzésig biztosítja a katasztrófavédelmi szakemberek utánpótlását a megrendelő igényeinek megfelelően. Miután az Oktatási Hivatal is regisztrálta a szakot, az megjelenik majd a 2016/17-es felvételi tájékoztatóban is. Az új katasztrófavédelem mesterszak magalapítására a tavalyi év végén az NKE Katasztrófavédelmi Intézetének vezetése, élén Prof. Dr. Bleszity János ny. t. altábornagy, egyetemi tanárral Szakfejlesztési Fórumot hívott össze, amely lehetőséget biztosított a beoktató karok képviselőinek, a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság főfelügyelői megbízottjainak, az intézet érintett oktatóinak a leendő katasztrófavédelem mesterszak akkreditáció előtt álló dokumentumainak, a képzési kimeneti követelmények áttekintésére, további javaslatok megvitatására. A fórum végén a jelenlévők egyhangúlag elfogadták a képzési kimeneti követelményeket.

Magyar–izraeli tudományos fórum

Tudomány és államépítés címmel magyar–izraeli tudományos fórumot szervezett az NKE október végén. A kétnapos esemény célja az volt, hogy platformot biztosítson a két ország kutatóinak és felsőoktatási intézményvezetőinek a tapasztalatcserére, a közös kutatási területek és együttműködési lehetőségek feltérképezésére Izrael és Magyarország intézményei között. A fórumon a világ legjobb egyetemei között számon tartott izraeli intézmények, valamint magyar egyetemek, kutatóintézetek és közintézmények vezetői vitatták meg a tudományos kapcsolatok további lehetőségeit elsősorban a biztonság, a versenyképesség és innováció, valamint a fenntarthatóság kutatásának és oktatásának témájában. A résztvevők *Ludovika-memorandum* címmel közös nyilatkozatot írtak alá, amelyben szorgalmazzák a két ország felsőoktatása és tudományos kutatóhelyei közötti együttműködés továbbfejlesztését.

Ilan Mor, Izrael budapesti nagykövete nyitóbeszédében kiemelte: két ország kapcsolatait az emberek közötti kapcsolatok határozzák meg, ezért fontos a tudományos együttműködés is. A diplomata úgy látja, a magyar–izraeli tudományos együttműködéssel mindkét ország jól jár. Patyi András, az NKE rektora is az izraeli intézményekkel, kutatókkal való kooperáció jelentőségét hangsúlyozta.

A legfőbb ügyész az RTK-n

Dr. Polt Péter legfőbb ügyész lett a Rendészettudományi Karon a Büntetőjogi Tanszék vezetője, aki a kinevezési okmány ünnepélyes aláírásán a 65. életévét betöltött Prof. Dr. Blaskó Béla ny. r. vezérőrnagytól vette át a tanszék vezetését. Dr. habil. Boda József vezérőrnagy, dékán örömet fejezte ki, hogy ilyen komoly beosztás mellett is elvállalta a felkérést, a tanszék sikerre van ítélve, erre az ő személye a garancia. Az ünnepélyes pillanatnak részese volt még Dr. Hautzinger Zoltán oktatási dékánhelyettes, Dr. Pallagi Anikó, Dr. Amberg Erzsébet és Dr. Schubauer László tanszéki oktató is. Dr. Polt Péter a jogelőd Rendőrtisztviselői Főiskolán már több évtizeddel ezelőtt is tanított. A büntetőjog oktatása – véleménye szerint – rendkívül kitüntetett szerepet játszik a Rendészettudományi Karon. „Az egyetem és a kar hírnevét is növeli, ha minőségi munkát végeznek az oktatók, erre a Büntetőjogi Tanszék személyi állománya, a tanszék korábbi vezetőjének munkája és a felhalmozódott tudás a garancia” – hangsúlyozta a legfőbb ügyész.

40 és 70 ezer forintos fizetésemelés várható a felsőoktatásban

A kormány tervezete szerint két lépcsőben emelnék a felsőoktatásban dolgozók bérét. Pósnán László, az Országgyűlés Kulturális Bizottságának fideszes elnöke elmondta: 2008 óta változatlan a felsőoktatási dolgozók bére, és elodázhatatlan a fiatal oktatók és kutatók bérrendezése a pályán tartásuk és itthon maradásuk érdekében. Éppen ezért a gazdaság állapotának függvényében 2016 januárjától a tanársegédek 25 százalékos, az adjunktusok 32 százalékos béremelést kapnának. Előbbieknél

ez havi 40 ezer, utóbbiaknál 70 ezer forint növekményt jelent majd – részletezte Pósnán László. A következő lépcsőben, 2018 januárjától a docensek és professzorok bérét emelnék. A doktoranduszokat érintő kérdéssről közölte: ösztönzést és szankcionálást kezdeményeznek egyszerre. Négy évre emelnék a képzést, s felidőben szintfelmérő vizsga lenne arról, hol tart a kutatásban a hallgató. Ugyanakkor az első két évben 150 ezer forintra, a harmadik és negyedik évben 200 ezer forintra emelkedne a havi ösztöndíj összege.

„Szakmaiság, szerénység és szorgalom”

Beszélgetés Dr. habil. Boda József
nemzetbiztonsági vezérőrnaggyal (nb. vörgy.),
a Rendészettudományi Kar dékánjával

SZÖVEG: DR. TÓTH NIKOLETT ÁGNES

FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES, BODA JÓZSEF (ARCHÍV)

Dr. habil. Boda József nb. vörgy. a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar dékánja 2015. június 1-jétől. Pályája során tizenkilenc évig dolgozott felderítőként és ugyanennyi ideig rendőri vezetőként, majd öt évig nemzetbiztonsági felsővezetőként. 27 tudományos társaság és egyesület tagja, vezetője volt. A dékánként eltöltött négy hónap eredményeiről, pályája kezdetéről, kutatásairól, nemzetközi tapasztalatairól, célokról, értékekről beszélgettünk.

○ Megismerve az életútját, nem kérdés, hogy miért kapott szakmai, tudományos és tudományos-szervező tevékenységéért 46 elismerést az Aranykoszorús I. osztályú ejtőernyős tiszti kitüntetéstől a köztársasági elnök által adományozott Magyar Köztársasági Érdemrend tiszti keresztjéig. Meséljen, kérem, a kezdetekről!

Boda József: Egy tízgyermekes család elsőszülöttjeként az általános iskola elvégzése után – azért, hogy ne jelentsen a családomnak komoly költséget a gimnáziumi tanulmányom – ipari tanuló lettem. Járműlakatos szakmát szereztem, és két évig a szakmában dolgoztam, közben a dolgozók esti iskolájában leérettségiztem. Ejtőernyősnek még ipari tanulóként jelentkeztem. 1968-ban találtunk egy felhívást az egyik osztálytársammal, amelynek hatására kipróbáltuk az ejtőernyőzést, s ez végül meghatározta a későbbi pályámat.

○ Ezek szerint először alakult ki az ejtőernyőzés, majd a felderítés iránti szenvedélye.

B. J. 1969. május 2-án hajtottam végre életem első ejtőernyős ugrását, ekkor tizenhat éves voltam. Igazából először kalandvággyból ugrottam. Aztán megtudtam, hogy ezt hivatásszerűen is lehet végezni, ezért tizenkilenc éves koromban jelentkeztem a Kossuth Lajos Katonai Főiskola (KLKF) felderítő szakára. Ekkor már több mint kétszáz ugráson voltam túl. Szolnokra kerültem vissza, oda, ahol felnőttem, és öt évig mélységi felderítő csoportparancsnokként dolgoztam. Csaknem húsz évig ez ezredik ugrásomat, jelenleg 1034 ugráson vagyok túl.

○ Mit tudhatunk a mélységi felderítésről?

B. J. Ma kommandósoknak, különleges erőknak nevezzük őket. A Varsói Szerződés tagállamaiban volt elterjedt ez a kifejezés, de Nyugaton is voltak hasonló alakulatok. Olyan különlegesen kiképzett katonák voltak ők, akik az ellenség háta mögött diverziós és felderítő tevékenységet végeztek. A felderítés mellett feladatuk volt – hasonlóan a mostani különleges erőkhöz – az >>

Dr. habil. Boda József

Kedvenc film • báborús filmek

Kedvenc könyv • a történelmi tárgyú könyvek

Kedvenc zene • country zene

ellenség vezetőinek a likvidálása, foglyul ejtése, rakéták, atom-eszközök stb. megtámadása, fölrobbantása.

○ Ez a tevékenység folyamatos kiképzéssel párosult?

B. J. A katona élete akkor is és ma is erről szól, szól, ha éppen nem folytat missziós tevékenységet. Állandó fizikai, elméleti kiképzés szükséges a szolgálat során.

○ Hány év alatt válhat valaki igazán jó felderítő tisztté?

B. J. Az iskolai képzés során négy év alatt megfelelő felkészítést kaptunk. Mindent megtanultunk, amit egy felderítő tisztnek tudnia kell. Pedagógia tanári diplomát is szereztünk, amit rendkívül fontosnak tartok, ugyanis a sorkatonákat nem csupán kiképezni kellett, hanem nevelni is. Csoportparancsnokként mindennap a katonákkal foglalkoztunk, képeztük, irányítottuk őket.

○ Parancsnoki végzettséget is szerzett a Zrínyi Miklós Katonai Akadémián (ZMKA). Milyen ismereteket sajátított itt el?

B. J. Magasabb szintű parancsnoki képzésben részesültünk, amely egyúttal egyetemi végzettséget, képzettséget adott. Megtanultuk, hogyan irányíthatunk nem csupán száz, hanem akár kétezer embert is, ennek elméleti és gyakorlati vezetési elveit is elsajátítottuk. Megismertük, hogyan működnek az alegységek és a több településen elhelyezett, akár több ezer fős katonai szervezetek. A szervezeti kultúra, a szervezeti sajátosságok és a vezetői ismeretek elsajátítása volt a legfőbb cél a képzés során, hogy a parancsnoki elvárás közvetítése egyértelműen megvalósuljon a szinteken. A ZMKA-n nagy hangsúlyt fektettek a nyelvi képzésre. Mi, felderítők angolul vagy németül tanulhattunk. Itt kezdtem el az angol nyelv elsajátítását, ami szintén meghatározó jelentőségű lépés volt a későbbi rendőri missziós tevékenység vonatkozásában. Ebben az időben kezdtem meg tudományos tevékenységemet is, hiszen fontosnak tartottam a megszerzett ismeretek és tapasztalatok feldolgozását, továbbadását a parancsnokok és a törzs kiképzése során. Tanítottam és publikáltam.

○ Mi jellemzi a jó vezetőt, a jó parancsnokot?

B. J. A példamutatás. A vezetői képzéseken sok hasznos ismerettel gazdagodtunk. Aki ezeket a magáévá tudta tenni, jó vezető lett belőle. Fontos alapelvnek tartom, hogy annyi tisztelet adjunk meg mindenkinek, mint amennyit másoktól elvárunk. Egy jó vezetőnek megfelelő tudással, intelligenciával és a kulturális különbségek ismeretével is rendelkeznie kell. Kiemelten fontosnak tartom a vezetők részére az idegen nyelv és a szakmai ismeretek elsajátítását is. Tapasztalatom szerint ahhoz, hogy egy szervezet sikeres legyen, be kell vonni az állományt a döntéshozatal megelőző parancsnoki munkába. Ki kell kérni a véleményüket, és csak utána lehet megalapozott döntést hozni a körülmények figyelembevételével. Együttműködőkre van szükség, szövetségeseiket kell keresni, lehetőség szerint befolyásos szövetségeseiket, akiknek a segítségével a kitűzött célok megvalósíthatók.

KISKUNFÉLHEGYHÁZA 2007., UGRÁS UTÁN A RENDŐRCSAPATTAL A MEBSZ VETERÁN VERSENYÉN

○ Egyetemi doktori fokozatot *A mélylégi felderítés fejlődése, helye, szerepe az új védelmi alapelvekben* című tanulmányával szerzett. Milyen megállapításokra jutott?

B. J. Ez volt az első doktori disszertációm. Akkor már több rendőri missziós tevékenységen túl voltam, és láttam, hogyan működnek a különleges alakulatok a Varsói Szerződésen kívül is, milyen nemzetközi tevékenységben vesznek részt. Ezeket az ismereteket vettem számba a mélylégi felderítés során szerzett tapasztalataimmal együtt. Fölállítottam egy elképzelést, hogyan kellene ennek a jövőben működnie. A jelenlegi Különleges Műveleti Zászlóalj feladatait részben már előrevetíttem. Majd 2007-ben megvédtem a rendőri békefenntartásról szóló disszertációm, amelyben a rendőri missziók során tapasztaltakat gyűjtöttem össze. A mai napig egyébként a különleges műveletek érdekelnek leginkább. Éppen ebben a témában adtam le a napokban egy könyvfejezetet a *Különleges katonák* című kötetbe.

○ Az ötéves nemzetközi tapasztalata során mi volt a legmeghatározóbb élménye?

B. J. Kambodzsában 14 hónapot, Mozambikban egy évet, Grúziában 15 hónapot, Boszniában másfél évet töltöttem. Bár a szerencse is a mi oldalunkon volt, mégis a legnagyobb sikernek azt tartom, hogy sikerült élve hazahozni mindenkit mindenhol. Szakmai feladatként pedig azt, hogy megtettünk az adott ország rendőrségéért, polgáraiért mindent, ami az erőnkől és tudásunkból telt. Az első misszióra kevés időm volt felkészülni, hiszen kilenc nappal az indulás előtt neveztek ki.

ROBERT S. MUELLER FBI-IGAZGATÓVAL, 2005.

ENSZ RÉGIÓ RENDŐRFŐKAPITÁNYKÉNT BOSZNIA-HERCEGOVINÁBAN (1996-1997)

A többire viszont már saját magam választhattam ki és készíthettem fel az állományt. Mindvégig megpróbáltam gondoskodni róluk, és igyekeztem példát mutatni számukra.

○ Miért fontosak a nemzetközi békefenntartás és polgári válságkezelés területén szerzhető tapasztalatok?

B. J. Azt gondolom, hogy ma már alapvető követelmény a rendőri vezetők számára egy vagy több idegen nyelv ismerete és a nemzetközi tapasztalat. Minden rendvédelmi szerv vezetőjének legalább egyszer részt kellene vennie – mielőtt magasabb beosztásba kinevezik – nemzetközi környezetben történő tapasztalatszerzésben. Legyen ez békefenntartó misszió vagy összekötő tiszti feladat. Fontosnak tartom, hogy a magyar rendőrség azáltal is európai szintűvé váljon, hogy idegen nyelveket beszélő, nemzetközi tapasztalatokkal felvértezett vezetők szolgálnak benne. Jelentős az előrelépés ebben, ugyanis már rendőri vezetőink több mint egyharmada megfelel ennek az elvárásnak.

○ A CEPOL alapítójaként tartják számon hazánkban.

B. J. A CEPOL megalakulásakor az uniós tagállamok léphettek be a tagok közé. Magyarországot tagjelöltként, megfigyelőként küldték ki erre az eseményre. A Belügyminisztérium úgy döntött, hogy a Nemzetközi Oktatási Központ vezetőjeként megfigyelőként, majd 2004-től teljes jogú tagként képviseljem Magyarországot, egészen 2010-ig. Ez közel tíz éven át tartó időszak volt az életemben. A szervezet rendőri vezetők továbbképzésével foglalkozott már abban az időben is. Tanfolyamokat szerveztünk, jelöltük és felkészítettük a rendőri vezetőket ezekre a speciális szakmai ismereteket közvetítő angol nyelvű tanfolyamokra.

○ Nemzetbiztonsági felsővezetői múltja mit adott Önnek?

B. J. Egy egészen más világot ismertem meg, teljesen más működési elvekkel, mint amit katonaként vagy egy nyílt rendőri munkában tapasztaltam. Sokkal több a bizalmas információ, az állomány védelmére biztonsági szempontból is jobban oda kell figyelni. A nyilvánosság kizárásával folyik ez a típusú tevékenység.

○ Ismerve az életpályáját, köztudomású, hogy mindvégig tanult és tanított.

B. J. Ez valóban így van. A hivatalos kötelező tanfolyamok elvégzése után is mindig szerettem volna egyre többet tudni, jobb

vezetővé válni. A szakszolgálathoz kerülve jelentkeztem egy NATO-hírszerzői tanfolyamra. Úgy vélem, ahhoz, hogy valaki hiteles vezető legyen, az adott szakmában is el kell mélyülni. Folyamatos tanulásra ösztönzött az a célom is, hogy tudományos fokozatot szerezzek, habilitáljak, s ez olvasással, kutatással, tanulással, tudományos tevékenységgel jár. Ahhoz, hogy valaki szinten tudja tartani magát, és hatékonyan el tudjon vezetni egy szervezetet, naprakésznek kell lenni, nem elég csupán a híradásokból értesülni a világ dolgairól.

○ Terroristaellenes túsztárgyaló és lövészoktatói tanfolyamon is részt vett.

B. J. Ez volt az első nemzetközi tanfolyamom 1991-ben. Amint átkerültem a rendőrséghez, egy hónapon át, több mint húsz társammal együtt voltam kint az Amerikai Egyesült Államokban ezen a képzésen. A módszereik nem, de a technikájuk, az eszközeik, felszereléseik jelentősen jobbak voltak. Így volt ez 1996-ban Boszniában is, ahol rendőri vezetőként a helyi különleges rendőri egység műveleteket hajtott végre a NATO engedélye nélkül. Ezt a jelen lévő NATO-csapatokkal együtt meg kellett akadályoznunk. A helyi NATO-központban volt az operatív törzs, ahová engem is meghívtak. Ott kivetítőn, műholdról láthattuk, mikor és mennyi gépjárművel hagyja el a különleges rendőri alakulat a laktanyát. Ez akkor olyan technikai különbség volt, amit mi Magyarországon el sem tudtunk volna képzelni.

○ Hat esztendőn keresztül mint az ORFK RKSZ parancsnokhelyettese szervezte és irányította az állomány különleges műveletekre történő felkészítését és a különleges rendőri műveletek végrehajtását. Hogyan emlékszik vissza erre az időszakra?

B. J. Szívesen csináltam, nagyon jól felkészült kollégáim voltak, rendkívül motivált hivatásos állománnyal dolgoztam. Alapvető feladatunk ott kezdődött, ahol az átlagrendőr munkája véget ér. Mi a veszélyes és fegyveres bűnözők elfogását végeztük. 1996-ban a szakmai követelménynek való megfelelés okán elvégeztem a Rendőrtiszt Főiskola bűnügyi átképzési szakát is.

○ Hogyan vette át a Rendészettudományi Kar irányítását? Milyen gondolatok fogalmazódtak meg Önben?

B. J. Fontosnak tartom, hogy ha valaki rendelkezik vezetői-szakmai tapasztalattal, azt átadja a fiataloknak. Korábban, amikor az egyetem megalakult, tanítottam itt, egy bűnügyi szakirányú szakasz szemináriumait vezettem, és nagyon jó benyomást tettek rám a hallgatók a lelkesedésükkel, a tudás-szomjukkal. Szeretném, ha a rendvédelmi szervek bel- és külföldi elismertségét kivívó karként működne ez az intézmény, amelyben néhány oktató nyugdíjazása okán egy új generációt szándékozom kinevelni, ők lesznek az utódaink. Azt is szeretném elérni, hogy az egyetem és a Belügyminisztérium vezetése egyfajta erőforrásként, tudásbázisként tekintsen ránk. >>

○ Biztosítani kell a hallgatók számára a hagyományok tiszteletén keresztül a legkorszerűbb rendészettudományi, szakmai és információs technológiai ismereteket – hangsúlyozta a dékáni beiktatáson. Feladat- és teljesítményorientált vezetést kíván megvalósítani a három év során, amelynek része egy hatékony tervezési és belső ellenőrzési, felügyeleti rendszer. Mi valósult meg belőle eddig?

B. J. Elindítottuk ezt a folyamatot, amelyben a Rendészetelméleti és Történeti Tanszék is a segítségemre lesz. Kezdeményezzük egy Hagyományörző Egyesület létrehozását is, amelynek a leendő tagjait ellátjuk majd a rendőrök által a két világháború között viselt régi egyenruhával. Hamarosan létrejön a Rendészettörténeti Emlékhely a Ludovikán, ahol a megemlékezéseinket tartjuk majd. Kiállítás is tervezünk az RTF 45. évfordulójára, ennek része az is, hogy a rendvédelmi szervek történetének hagyományörzésével foglalkozó szervezetekkel együttműködünk a jövőben. A korszerű informatikai eszközök az új oktatási épületben, a Ludovikán állnak majd a rendelkezésünkre.

○ Mi a legfőbb megvalósítandó célja az RTK-n?

B. J. Olyan rendőrtiszteket szeretnék a végzéskor látni, akik ezzel a hagyományörzéssel „megfertőzve”, de korszerű rendvédelmi ismeretekkel felvértezve lépnek majd ki az intézmény kapuján. Legyen meg a lojalitásuk a szervezet iránt, és készüljenek fel azokra a feladatokra, amelyeket a rendőri vezetés elvár tőlük. Az oktatóktól pedig példamutatást várok. Fontosnak tartom, hogy megjelenésükben, szakmaiságukban is élen járjanak, követelményeik világosak legyenek.

Két új intézet alakult a közelmúltban, a Kriminálisztikai és a Rendészeti Magatartás-tudományi Intézet. Azon fáradozom, hogy nemzetközi hírűvé váljanak. Ezért hazai és nemzetközi szinten is elismert szakértőket szeretnék bevonni a munkába, hogy átadhassák mindazt a tudást, amellyel rendelkeznek.

○ Milyen elvek szerint élte az életét?

B. J. Katonaként megtanultam fegyelmezetten élni, ugyanakkor mindig megvolt az önálló véleményem. A társaim és az idősebbek tiszteletét mindig is előtérbe helyeztem.

○ Mi tudja meggyőzni mások értékéről?

B. J. Az elkötelezettség, az elhivatottság egy adott terület iránt. Ha látom, hogy valaki tényleg őszintén hisz valamiben, és azért tenni is akar, ez az, ami számomra értéket jelent. A tudás, a lelkiismeretesség, a pontosság és a tisztesség mindig meggyőző mások értékéről. Mindig is olyan emberekre néztem fel, akik erkölcsileg és szakmailag is többek voltak az átlagnál, elismeretek az adott szakterületen.

○ Kitől tanult a legtöbbet élete során?

B. J. Az édesapámtól és az eddigi vezetőimtől, valamint a katonai főiskolai osztályfőnökömtől. Pintér Sándor belügyminiszter ösztönzésére kezdtem el a missziós tevékenységet, tőle is rengeteget tanultam.

○ Mi volt a legveszélyesebb pillanat az életében?

B. J. Mozambikban történt, ahol egy régióparancsnokságot vezettem. A dél-afrikai határon is voltak állomásaink, ellenőriztük a rendőrséget. Erről az útról visszatérőben egy négy-öt főből álló rablóbanda próbált megállítani és kirabolni, amikor egy szavannás terület lejtőjén ereszkedtem le az ENSZ-gépkocsival. Először lőtték az utat előttem, majd az autót. Ekkor már elég komoly felkészültséggel rendelkeztem, és eldöntöttem, hogy nem állok meg. Lelassítottam, jelezve, hogy meg fogok állni. A dolog azért is volt bonyolult, mert a feleségem is velem volt – éppen a szabadságát töltötte Mozambikban –, és az ő élete is veszélyben forgott. Mondtam neki, hogy a motorblokk mögé bújjon le. Mikor a lövöldöző elé értem, beletapostam a gázba, de nem akartam elütni, ezért elkormányoztam a gépkocsit mellette, és megpróbáltunk elmenekülni. Nagy szerencsénk volt, mert a lövedékek nem találtak el bennünket, csak a gépkocsit. Annak a kerekét viszont kilőtték, ezért lassulni kezdett. A rablók elindultak utánunk, de közben szemből megjelent néhány áruszállító kamion, így eltűntek a bozótban. Másnap a helyi rendőrökkel elfogtuk a bűnözőket.

○ Mire a legbüszkébb a pályája során?

B. J. A volt sorkatonáim és a missziós rendőr kollégáim a mai napig, negyven év elteltével is megismernek, keresnek, ezt elismerésnek tartom. Amikor megjelent egy, az életpályámat összefoglaló írás, számos elismerő e-mailt kaptam tőlük.

○ Mennyi ideje marad sportra, ejtőernyőzésre, barátokra? Egyáltalán mi tölti fel energiával?

B. J. Hetente kétszer-háromszor egy órát futok. Az ember ennek során kiizzadja az összes mérget a szervezetéből. Nagyon szeretek olvasni is, erre hétvégenként van némi időm. A szabadidőm nagy részét a családommal töltöm, a feleségemmel, de próbálok időt szakítani a gyermekeimre és a négy unokámra is.

○ A Magyar Ejtőernyősök Bajtársi Szövetségének mennyi ideig volt az elnöke?

B. J. Tizenkét évig, tavaly adtam át az elnöki tisztséget Boldizsár Gábor dékán úrnak és a Tanácsadó Testület elnöke lettem. A szervezet alapvetően az ejtőernyős hagyományok ápolásával foglalkozik. Megírtuk a katonai, a polgári ejtőernyőzés és a mélységi felderítés történetét, továbbá ejtőernyős versenyeket, veterán találkozókat is szervezünk. Korábban csak ejtőernyősök lehettek tagok, most már bárki, aki elfogadja az alapszabályt.

○ Mit tanácsol a jövő rendvédelmi dolgozóinak?

B. J. Azt, hogy folyamatosan tanuljanak, képezzék magukat és legyenek kitartóak. Valószínűleg nem egyedül vagyok így, de úgy érzem, hogy a céljaim eléréséhez háromszor annyit kellett tennem, mint másoknak, de máig azt gondolom, hogy megérte. Jellemezze az életüket a példamutatás, a szakmaiság, a szerénység és a szorgalom! ●

„Jól képzett rendőrségre van szükségünk”

SZÖVEG: DR. TÓTH NIKOLETT ÁGNES, PÉTERY DOROTTYA
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

A Nemzeti Közzolgálati Egyetem a Belügyminisztérium Nemzetközi Oktatási Központjával (BM NOK) közösen a Ludovikán rendezte meg az Európai Rendőri Főiskolák Szövetsége (AEPC) éves nemzetközi konferenciáját és vezetőtestületi ülését. Az angol nyelvű esemény neves előadói és munkacsoportjai bemutatták a rendészeti képzés és felsőoktatás teljes spektrumát, rávilágítva annak legfontosabb kérdéseire, összehasonlítva az európai gyakorlatokat.

Az RTK jogelőd intézménye, a Rendőrtiszti Főiskola 2003. június 4-én csatlakozott az 1996-ban megalakult AEPC-hez, a BM NOK 2009 óta tagja a jelenleg 42 tagországot és 48 rendőrképző intézményt számláló szervezetnek. Az AEPC célja a rendőrképzés korszerű nemzetközi trendjeinek és kapcsolódási pontjainak meghatározása, a nemzetközi rendőri együttműködéseknek, illetve a tagországok képzési központjainak a szakmai támogatása. A szövetség tagja olyan, rendőrtiszteket képző európai intézmény lehet, amely 1950-ben aláírta az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezményt. Az RTK mindig is aktív tagja volt a szervezetnek: a tagintézmények vezetőivel évente részt vett az AEPC eseményein, kurzusokat szervezett, valamint több oktatóját is delegálta a nemzetközi képzésekre. 2014-re az RTK négy kurzust ajánlott fel az AEPC tagországi számára: nemzetközi jog

(nemzetközi rendőri együttműködés), a magyar rendőrség, mediáció és a helyreállító igazságszolgáltatás, valamint vámigazgatás témában. A 2014-es konferenciával egybekötött vezetőtestületi értekezleten Prof. Dr. Ruzsonyi Péter bv. dandártábornok tartott előadást és workshopot. Az AEPC vezetőtestületének tagjai a rendőrképző intézmények vezetői, akik évente kétszer értekeznek. A Végrehajtó Bizottság tagja az AEPC elnöke (jelenleg Héléne Martini az ENSP, a Francia Nemzeti Vezetőképző Iskola igazgatója) és a három alelnök: Doris Högne Rydheim, a svéd rendőrákadémia igazgatója, Norbert Leitner, az osztrák Sicherheitsakademie igazgatója és Yilmaz Çolak, az ankarai rendőrákadémia elnöke. További tagok: Franciaország, Hollandia, Svédország, az Egyesült Királyság és Németország – valamint a legutóbbi továbbá az elkövetkezendő AEPC-rendezvény szervező országa, és az AEPC titkára. Rajtuk kívül bármely ország

részt vehet az értekezleten. Évente három alkalommal találkoznak, az eseményt mindig más ország rendezi. Amennyiben egy állandó tag nem vesz részt három egymást követő ülésen, automatikusan törlik a bizottságból. A konferencia megnyitóján Prof. Dr. Patyi András kiemelte az AEPC szerepét a bilaterális és multilaterális kapcsolatok erősítésében. *„Egyetemünk stratégiai célja, hogy kiváló nemzetközi partnerintézményekkel folytassunk együttműködések, és szakmai hálózatokat építsünk annak tudatában, hogy közösen többet tudjunk elérni, mint egyenként”* – mondta az NKE rektora. Hozzátette, hogy a jog és a rendfenntartásának mindig is fontos eleme volt a rendészet különböző területein megvalósuló nemzetközi együttműködés. Ehhez kapcsolódóan – az NKE történetében először – Visiting Scholar of the National University of Public Service címet adományozott Patyi András rektor, amelyet Gerd Thielmann, a Münsteri Egyetem alelnöke érdemelt ki. A BM NOK részéről Dr. Farkas István r. ezredes, főigazgató mondott köszöntőt. Véleménye szerint az európai konferenciának méltó helyszínül szolgált a Ludovika. Elmondta, hogy a NOK-nak természetéből fakad a nemzetközi együttműködés. *„Ezzel a rendkívül jól előkészített és megszervezett rendezvénnyel a Nemzeti Közszolgálati Egyetemet sikerült méltó módon elhelyezni az európai rendőrtisztképzés palettáján, sikeresen bemutattuk, hogy Magyarországon komolyan vesszük a rendőrtisztek egyetemi szintű képzését. Azt a tényt, hogy a Magyar Tudományos Akadémia is befogadta a rendészettudományt mint tudományágat, nemzetközi szinten is be kell építeni a köztudatba. Az egyetem egyre inkább megjelenik a nemzetközi életben is, ugyanis ez az egyetlen út a fejlődés felé. Az AEPC-vel és a CEPOL-lal folyamatos az együttműködésünk, a NOK-on működő nemzetközi akadémiákon az oktatók számára nemzetközi továbbképzési lehetőségeket biztosítunk”* – hangsúlyozta a főigazgató. ●

AZ NKE TÖRTÉNETÉBEN ELŐSZÖR ADOMÁNYOZOTT VISITING SCHOLAR OF THE NATIONAL UNIVERSITY OF PUBLIC SERVICE CÍMET PROF. DR. PATYI ANDRÁS REKTOR. A CÍM TULAJDONOSÁT, GERD THIELMANN, A MÜNSTERI EGYETEM ALELNÖKÉT ÉRZÉSEKRŐL, EGYÜTTMŰKÖDÉSI LEHETŐSÉGEKRŐL, A KONFERENCIÁRÓL ÉS OKTATÁSRÓL KÉRDEZTÜK.

○ Milyen érzésekkel vette át az elismerést?

Gerd Thielmann Nagy meglepetés volt számomra, egyben megtisztelő is. Igazán meglepődtem, mert a Nemzeti Közszolgálati Egyetem nagyon közel áll hozzám, az oktatókkal kiváló a munkakapcsolat és az együttműködés.

○ A két egyetem között milyen együttműködési lehetőségekről beszélhetünk?

G. T. Az AEPC és a CEPOL partnereként számos kétoldalú megegyezés született az egyetemek között. A budapesti az egyik legrégebbi partnerkapcsolatunk, a vasfüggöny megszűnése után a magyarországi felsőoktatási intézménnyel elsőként vettük fel a kapcsolatot. Csereprogramokat szervezünk olyan szakemberek, diákok és oktatók számára, akik a büntetés-végrehajtás vagy a rendfenntartás területén dolgoznak, fontosnak tartjuk rendszerünk működésének bemutatását. Prof. Dr. Ruzsonyi Péter bv.

dandártábornokkal oktatási anyagok kidolgozásában is együttműködünk.

○ Mit gondol, lehet egységesíteni az oktatást európai szinten?

G. T. Úgy vélem, hasonló vagyunk a különbözőségeiben. Létezik egy európai szabályrendszer, de nyilvánvaló, hogy Dél-Olaszországban teljesen másképpen kell vezetni, vezetési módszereket kidolgozni, mint Észak-Norvégiában. Elsősorban a nemzeti előírásoknak kell megfelelnünk. Azzal, hogy a rendészeti oktatást beemeltük a Bologna-rendszerbe, óriási lépést tettünk meg, hiszen a képzést egyetemi szintre emeltük. Hiszek az egységesítésben, de a helyi igényeknek mindig előnyt kell élvezniük.

○ Mit gondol, mi a rendezvény legfőbb célja?

G. T. A konferencia teret ad az ötletek cseréjének és azok megvitatásának. Nem hiszem, hogy mindenre lenne kész megoldás, de megbeszélhetjük, milyen módon vagyunk képesek együtt gondolkodni és

eredményeket elérni. A műhelyprogramokon kitűnő lehetőség adódik elképzeléseink megvitatására. Van egy másik pozitív hozadéka is a rendezvénynek: a résztvevők megismerhetik egymást. Barátságok alakulhatnak ki, így sokkal egyszerűbb lesz a kommunikáció a problémáink megoldása érdekében, hiszen ott leszünk egymásnak, hogy segítsünk. Úgy vélem, Magyarország ismét kulcspozícióba került az európai mindennapok során. Korábban központi szerepe volt, a vasfüggöny megszűnése után, most pedig ismét kulcspozícióhoz jutott a menekültügy megoldásában, a rendőri együttműködésben. A rendészeti szervek mindig is kiválóan tudtak egymással dolgozni, hiszen ugyanazt a célt szolgálják: a nemzet és az emberek biztonságát. Függetlenül attól, hogy milyen a politikai berendezkedés, remélem, Magyarország ugyanazt az erőt képes felmutatni, mint húsz évvel ezelőtt.

HÉLÉNE MARTINI, AZ AEPC LEKÖSZÖNŐ ELNÖKE A RENDŐRSÉG ÉS A TÁRSADALOM KÖZÖTTI KAPCSOLATRÓL, AZ ELÉRHETŐ LEGJOBB MÓDSZEREKRŐL ÉS A JÖVŐRŐL OSZTOTTA MEG GONDOLATAIT AZ OLVASÓKKAL.

○ Milyen tapasztalatai vannak az AEPC leköszönő elnökeként? Héléne Martini Rendőrségi attasé voltam Washingtonban, Rómában és az afrikai Kamerunban is. E tapasztalataim nyomán tudtam, hogy mennyire nehéz az embereket rábírni a kölcsönös együttműködésre, a tapasztalataik megosztására és hasznosítására. Arra törekedtem, hogy ez megvalósuljon a szervezetben.

○ Mit gondol a rendőrség és a társadalom kapcsolatáról?

H. M. Mindig is köztudomású tény volt, hogy a rendőrség a társadalom tükré. Az egyik előadó mondta, hogy az emberek nem a rendőrök ellenségei, hiszen azért fizetnek minket, hogy őket szolgáljuk. Néha elfeledkezünk erről, és úgy gondoljuk, a rendőrségi erőket kell szolgálunk. Európában úgy véljük, itt az idő, hogy megújuljon a rendfenntartás, jobb rendőrségre van szükségünk, jól képzett felügyelőkre, rendőrökre és rendőrnőkre, továbbá el kell nyerni a társadalom bizalmát. Franciaországban a rendőrség és a társadalom kapcsolata meglehetősen gyenge talapaton áll. Arra kell törekednünk, hogy a társadalom bízjon a rendfenntartás erőiben, hiszen ha ez nincs így, a demokrácia egyik alapintézménye sérül. A rendőrségnek kell kivívnia a törvények iránti tiszteletet, és bizalommal kell lennie a társadalom felé, amelyet irányítani hivatott. Ez nagyon összetett követelmény, és tisztában vagyunk vele, hogy alkalmazkodnunk kell. Jól képzett rendőrségre van szükségünk, amelyet egyedül az egyetemi közeg tud kinevelni. Az önálló döntés, a nyitottság és a tudósként való gondolkodás olyan képességek, amelyeket csak egyetemi képzésben lehet elsajátítani.

○ Mi a véleménye, vannak már elérhető „legjobb módszerek” (best practices) Európán kívül?

H. M. Dolgoztam már sok helyütt a világban, és azt tapasztaltam, hogy mindig a helyi válasz a jó. Ezt kell megtalálni még akkor is, ha teljesítményértékelést (benchmarking) folytatunk, ötleteket és tapasztalatokat gyűjtünk. Minden országnak más a történelme, más a berendezkedése. Mindenkinek magának kell megtalálnia a saját megoldását, jóllehet a fűcsapás mindannyiunk számára ugyanaz.

○ Milyen megoldást lát körvonalazódni a következő időszakban?

H. M. Az AEPC elnökségére nézve remélem, hogy akad majd egy jó jelölt, jó programmal. Az AEPC-t elindítottam egy úton, és most azt várom, hogy a következő elnök folytassa az általam megkezdett munkát. Elfogadtattuk, hogy az AEPC-nek van létjogosultsága, mert helye van a gondolatok cseréjének, az együttműködésnek. A szervezet a változásokra fókuszál, s biztos vagyok benne, hogy a kollégák a jövőben is érdekelték lesznek a találkozók megszervezésében, a tapasztalatcserében és az együtt gondolkodásban. Magyarországról is hazavisszük az élményeket, a tapasztalatokat, az előremutató javaslatokat.

LUDOVIKA

SZABADEGYETEM

Vesztesek és nyertesek a foglalkoztatáspolitikában

– Prof. Dr. Kiss György előadása
a Ludovika Szabadegyetemen

SZÖVEG: SZŐŐR ADÁM
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

Magyarországnak is érdemes lenne jobban igazodni a világ fejlettebb részén egyre elterjedtebb munkajogi és foglalkoztatáspolitikai trendekhez – hangzott el a Ludovika Szabadegyetem szeptember 29-i előadásán, ahol Prof. Dr. Kiss György, a KTK dékánja, munkajogász beszélt a globális válságkezelés különböző aspektusairól.

Kiss György szerint sok vesztese van a gazdasági-pénzügyi válságnak, de nem kevesen nyertek is rajta, hiszen bizonyos adatok szerint ma több dollármilliárdos él a Földön, mint a válság előtt. A professzor előadásában beszélt a magyar rendszerváltás okozta gazdasági sokkról, amikor egy év alatt mintegy 1 millió ember veszítette el a munkáját, holott az ország távlatokban sokat nyert a változással. Szerinte a válságkezelés külön szakma, amelyet nemzeti szinten egyre több országban állami beavatkozással próbálnak megoldani. „Ez azonban

azt a veszélyt hordozza magában, hogy az állam később sem fog kivonulni az adott területről” – tette hozzá Kiss György. A professzor beszélt a korábbi időszakra jellemző tradicionális munkaviszonyról, amely határozatlan időtartamra szól és teljes munkaidőben való foglalkoztatottságot jelent. Ehhez stabil, egyenletesen fejlődő gazdasági háttérre van szükség. A hagyományos munkaviszony társadalmi hatásaként – elsősorban a nyugat-európai közép- és magas jövedelmű országoknál – kialakult az „egykeresős” családmódel. Minderre azonban a mai kor embere lassan nosztalgiával gondol, mert ez egyre kevésbé jellemző a társadalomra. A foglalkoztatási formák változásával egyre csökken a termelésben dolgozók, és egyre növekszik a szolgáltatási ágazatban

megjelenő munkavállalók száma. Az úgynevezett atipikus, jellemzően határozott idejű munkaviszony létesítéséhez kezdetben meg kellett indokolni annak jogosultságát, s ennek sokszor nehéz volt megfelelni. „Ma már ezeknek igazából nyoma sincs a szabályozásban. Egyre jellemzőbbek a foglalkoztatásban az atipikus munkaviszonyok, így egyre jobban oldódnak a korlátok is” – tette hozzá Kiss György. A szakember a foglalkoztatáspolitikai európai fejlődéséről bemutató szót az 1961-es Európai Szociális Kartáról, amelynek irányelvei kötelezővé váltak a csatlakozó országok számára. A megállapodás szerint a karta hatékonyan védi a dolgozó azon jogát, hogy szabadon választott foglalkozás alapján biztosíthassa megélhetését, valamint minden munkavállaló számára ingyenesen igénybe vehető foglalkoztatási szolgáltatásokat hoznak létre, tartanak fenn, és megfelelő szakmai pályaválasztási tanácsadást, szakképzést és szakmai átképzést biztosítanak számukra. A szerződő felek kötelezettséget vállaltak arra is, hogy a nemzeti törvények sem önmagukban, sem alkalmazásuk révén nem csorbíthatják ezt a szabadságot. Az Európai Szociális Karta a béralkuval kapcsolatban is fogalmazott meg irányelveket. Eszerint segíteni kell a dolgozók és a munkaadók közötti konzultációt és „ahol szükséges, ott támogatják a munkaadók vagy a munkaadói és a munkavállalói szervezetek közötti önkéntes tárgyalási mechanizmusokat a munkafeltételek és körülmények kollektív szerződéses általi szabályozása céljából.” Emellett elismerik a dolgozók és a munkaadók jogát az érdekkonfliktusok esetén történő kollektív fellépésre, beleértve a sztrájkhoz való jogot is. Kiss György előadásában külön kiemelte a kartának azt a rendelkezését, amely szerint a csatlakozott országok „elismerik a dolgozóknak azt a jogát, hogy olyan díjazásban részesüljenek, amely a dolgozóknak és családjuknak tisztességes életszínvonalat biztosít.” Ezt a rendelkezést Magyarország a kartához való csatlakozáskor nem vette át, mert az ország akkori gazdasági fejlettsége nem tette volna lehetővé ennek a rendelkezésnek a betartását. Az 1972-es párizsi csúcstalálkozó a közösség bővítését hozta magával, a többi között Nagy-Britannia belépésével. A találkozáson kimondták, hogy a szociálpolitikának ugyanolyan jelentősége van a közösség életében, mint a gazdaságpolitikának. A 70-es években megjelent a csoportos létszámcsökkentés intézménye is, ez egyfajta korlátot jelentett a tömeges elbocsátásoknál. 1977-ben fogalmazódott meg az az irányelv, amely kimondja: a munkáltató személyének megváltozása önmagában nem lehet ok a felmondásra. A 90-es évek első felében pedig sor kerül a munkaidő fogalmának tisztázására és szabályozására a munkavállaló egészségének, biztonságának védelme érdekében.

A 2000-es liszaboni stratégia a globalizáció által előidéztet változásokra reagált: új, tudásalapú gazdaságra van szükség, amelynek úgy kell megfelelni, hogy a hagyományos társadalmi értékeinket megőrizzük. A stratégia az Európai Unió erősségének nevezte a stabilitást, a költségvetési egyensúlyt, a vállalkozóbarát környezetet, a szabad mozgást és a közös valutát. Gyengességként jellemezte a magas és tartós munkanélküliséget, az alacsony foglalkoztatási rátát, a nők és az idősebbek kiszorulását a munkaerőpiacról, a szolgáltatási szektor alulfejlettségét és az internethasználatban való lemaradást. A foglalkoztatáspolitikai szabályozása terén látható fejlődés mellett a tradicionális munkaviszony folyamatosan háttérbe szorul. Ennek oka többek között az, hogy a „vállalkozás kormányzása” előtérbe kerül a munkajogi szabályozással szemben. A vállalatok versengése miatt a hatékonyság megteremtése lesz a legfőbb szempont a foglalkoztatásban, így a munkavállalókat sokszor csak határozott időben vagy részmunkaidőben alkalmazzák. Az elmúlt időszakban a magyar foglalkoztatáspolitikában is megjelent egy mintegy 700 ezer fős réteg, amely kívülről nézve munkavállalói szerepben, megbízási vagy vállalkozási szerződéssel, úgy mond kényszervállalkozóként dolgozik. Ez a jelenség egyébként világviszonylatban is nagy problémát jelent – tette hozzá a szakember. Hollandiában 35, míg Svédországban 24 százalék a részmunkaidős foglalkoztatás aránya. Amíg egy fejlett gazdasággal rendelkező országban ez még egy anyagilag is elviselhető megoldás a munkavállaló számára, nálunk már jelentős életszínvonal-csökkenéssel járna. A határozott idejű munkaviszony is egyre elterjedtebb Európában: Spanyolországban például minden negyedik embert ilyen módon foglalkoztatnak. Magyarország jelenleg még valamivel a 14 százalékos EU-átlag alatt marad. A professzor felhívta a figyelmet az egyre terjedő munkaerő-kölcsönzés problémájára is, ahol a munkáltató és a munkavállaló között nem létesül munkaviszony, hanem egy cég közvetítésével biztosítják a munkaerőt. Kiss György szerint személytelen jellegű megoldásról van szó, ahol a munkaadó bizonyos technikákkal nagyon kiszolgáltatottá tudja tenni a munkavállalót. Megoldásként jöhetnek szóba a munkaszerződés helyett használható személyes munkavégzésre irányuló szerződések, amelyek sok tekintetben hasonló jogállást biztosítanak a klasszikus munkavállaló és a kényszervállalkozók között. Kiss György elmondta, hogy ezt az elvet szeretnék volna a 2012-ben megjelent új munka törvénykönyvében is megjeleníteni, de végül a munkáltatók és a szakszervezetek ellenállása nem tette ezt lehetővé. ●

Újra sportolt az NKE

SZÖVEG: SZŐÖR ÁDÁM
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

A tavalyi nagyszerű rendezvény után a Nemzeti Közszolgálati Egyetem idén is megrendezte egyetemi sportnapját. Az október elsejei, egész napos rendezvény helyszíne ezúttal is a Rendészeti Szervek Kiképző Központ Vágóhid utcai telephelye volt.

A futballmeccsek mellett lehetett úszni, röplabdázni, tollaslabdázni és teniszezni is, de nem maradhatott el a tavaly is nagy sikert aratott főzőverseny sem, ahol 11 csapat versenyzett a legjobb lecsó címének elnyeréséért. Ebben az évben a szervezők egy 10 állomásból álló rekreációs fitneszprogramot állítottak össze a résztvevőknek, akik a többi között erő- és állóképességi teszten is

részt vehettek, de a vállalkozó szelleműek kipróbálhatták az úgynevezett girjafit edzésmódszert, amely az emberi test saját tömegének dinamikus mozgásán alapul. A második egyetemi sportnapon részt vettek az NKE SE szakosztályai is, így volt a többi között tonfa-, intézkedéstaktikai, iron cross- és jiu-jitsu-bemutató is, ugyanakkor az MH Ludovika Zászlóalj jóvoltából a katonai közelharccal is megismerkedhettek az érdeklődők. A tavalyi rendezvényhez hasonlóan idén sem maradhatott el a

hagyományőrző egyesületek bemutatkozása. A résztvevők főzőtudásukról is tanúbizonyságot tehettek: volt lecsófőző verseny és ökörsütés is. „Ez a rendezvény is megerősít minket abban, hogy kormányzati szinten is érdemes támogatni az egyetemi tömegsportot, amelynek révén nemcsak a fiatalok állóképessége fejlődik, hanem a rendszeres mozgás hozzájárul a testi-lelki egyensúly megteremtéséhez is” – mondta Simicskó István honvédelmi miniszter a megnyitón. A honvédelmi

tárca nemrég kinevezett vezetője arról beszélt, hogy az elméleti tudás megszerzése mellett nélkülözhetetlen a hallgatók fizikai kondíciójának karbantartása is. „Magyarország a modernkori olimpiák történetében megszerzett 168 arany-, 148 ezüst- és 170 bronzéremmel a legeredményesebb nemzetek között van” – mondta Simicskó István, aki szerint a kormányzat elkötelezett a tömegsport támogatása mellett, amit az általános és középiskolákban bevezetett mindennapos testnevelés

is bizonyít. A honvédelmi miniszter hangsúlyozta, hogy az NKE egy sportos egyetem, és a tavaly elkezdett hagyományt érdemes folytatni. „A mai rendezvény nemcsak egy sportnap, hanem egy baráti, családi rendezvény is, amely az NKE sportszakosztályainak és a támogatóinak seregszemléje is egyben” – ezt már Prof. Dr. Patyi András mondta a rendezvény megnyitóján. Az egyetem rektora hozzátette: nem elég az évben csak ezen az egy napon sportolni, de azért

mindenképpen hasznos a rendezvény, mert így minél többen kedvet kaphatnak a különböző sportágakhoz. Hagyományosan jó a kapcsolat az NKE és a Magyar Egyetemi-Főiskolai Sportszövetség (MEFS) között – hangsúlyozta beszédében Kiss Ádám, az utóbb említett szervezet elnöke. Elhangzott, hogy az MEFS támogatja az NKE-t abban a törekvésben, hogy az intézmény is rendezhessen egyetemi-főiskolai öttusa-világbajnokságot. ●

Sérülékeny erőforrások és fenntarthatóság

SZÖVEG: SZŐÖR ADÁM

A fenntarthatósággal kapcsolatos programokat és kutatásokat szervez a Nemzeti Közzolgálati Egyetem új tudásközpontja. A nemrégiben létrejött Sérülékeny Erőforrások Tudásközpont (SETK) meg is tartotta első workshopját, valamint egy konferenciát, amelyen aktuális nemzetközi vízügyi kérdésekről volt szó. Megtudtuk, hogy ebben a témában hamarosan nemzetközi kutatások indulnak az intézményben.

A SETK tevékenységében meghatározó a vízzel kapcsolatos programok szervezése. Ilyen volt az a szakmai tanácskozás, ahol a hazai és külföldi szakemberek kiemelten foglalkoztak a Duna-medence környezeti problémáival. „A hozzáférhető és megfelelő minőségű víz korlátozottan áll rendelkezésünkre, és nagyon szeszélyes természetű” – mondta köszöntőjében Joó István. A Duna Régió Stratégia végrehajtásáért felelős miniszteri biztos szerint sok probléma van a vízzel: egyre

nagyobb mennyiségben van szükség rá, túlzott használata és elszennyeződése azonban rontja az élelmiszer-biztonságot, az ökorendszerek állapotát, az ivóvízellátás biztonságát. A miniszteri biztos szót arról, hogy most készül hazánk átfogó nemzeti vízstratégija, a Kvassay Jenő Terv. Ennek kell kijelölnie a következő évtizedek vízpolitikai irányait. Erre azért van szükség, mert a víz ügye nemzeti jövőképünk, benne biztonságpolitikánk meghatározó eleme. „A világ egyik legzártabb medencéjében élünk, aminek a következménye, hogy a hazánkba érkező folyók áradásai

az ország területének mintegy egynegyedét veszélyeztetik” – fogalmazott Joó István. A miniszteri biztos utalt arra, hogy nemzetközi együttműködés keretében jelenleg is zajlik a dunai országok árvízi előrejelző rendszereinek összehangolása. Az előadásban elhangzott, hogy a vízminőség javulása az utóbbi 10–15 évben lassulóban van, egyes területeken pedig ismételt romló tendenciák figyelhetők meg, és ezt is csak nemzetközi együttműködésben lehet kezelni. A Duna Régió Stratégia keretében például a kárpátaljai szennyvíztisztító telepek fejlesztését, modernizálását végzik, ami remélhetőleg javítja majd a Tisza vízminőségét. Emellett hamarosan elindul egy olyan nemzetközi projekt, amelyben összehangolják az egyes országok vízgazdálkodását.

A klímaváltozás jelentősen érinti Európa hidropolitikai stabilitását, a szélsőséges helyzetekre jobban fel kell készülni a jövőben – ezt már Baranyai Gábor, az Igazságügyi Minisztérium miniszteri biztosa mondta. Az NKE mentoroktatója és vezető kutatója szerint az eddiginél többet kell foglalkoznunk a vízmennyiséggel kapcsolatos kérdésekkel, annak ellenére, hogy az EU ezt nem forszírozza. Elmondta, hogy a Nemzeti Közzolgálati Egyetemen többféle vizsgálatot végeznének majd vízügyi témákban. Így bővíteni akarják a Duna Régió Stratégia által végzett kutatásokat, részt vennének a fenntartható fejlődési célú vizsgálatokban és összehasonlítanák az EU és a nagy szövetségi országok vízgazdálkodási rendszerét. Baranyai Gábor szerint az NKE stabil keretet adhat ahhoz, hogy az újabb kutatásokkal sikerüljön Magyarországot a nemzetközi vízpolitikai élet élvonalában tartani.

A nemzetközi rendezvényen a szakemberek olyan témákban fejtették ki véleményüket, mint például a vízbázisok védelme, a talajvédelem és a hulladékszabályozás. De szó volt a hulladékkezelés levegőtisztasági vonatkozásairól, a veszélyes hulladékok ártalmatlanításáról és a szennyvíziszap kezeléséről. A Climate-KIC Pioneers into Practice program keretében október elején tartott workshopot az egyetemen Martin Kemp. A fenntartható fejlődéssel foglalkozó, nemzetközileg is ismert szakember lapunknak elmondta: Európának jobban ki kell használnia a megújuló energiaforrásokat. Példaként hozta Magyarországot, amely a geotermikus energia terén nagyon

November 30. és december 11. között rendezik Párizsban az ENSZ 21. Klímakonferenciáját.

A 195 országot érintő klímacsúcs célja egy olyan globális megállapodás aláírása, amelynek betartásával sikerül visszaszorítani az éghajlatváltozást és 2 °C alatt tartani az átlaghőmérséklet-növekedést. Amennyiben sikeres lesz a párizsi találkozó, olyan nemzetközi egyezmény születik meg, amellyel elérhető az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése, valamint kialakítható a fosszilis energiahordozóktól kevésbé függő társadalom és gazdaság.

A Budapesti Francia Intézet és a magyarországi francia nagykövetség egész évben különböző programokon keresztül foglalkozik a konferencia által felvetett témákkal: a klímaváltozás gazdasági, politikai, környezetvédelmi és egészségügyi kihívásaival, annak globális és helyi aspektusaival, a felmerülő problémákkal és a lehetséges megoldásokkal is.

jelentős potenciállal rendelkezik. Az átálláshoz gondos tervezésre és új, modern infrastruktúra kiépítésére van szükség. De fontos, hogy az állami és a privát szektor mindenképp együttműködjön, hiszen a régi rendszereket csak így vagyunk képesek a hátunk mögött hagyni – fogalmazott Martin Kemp. Mindehhez gondolkodásunknak, szemléletünknek is változnia kell, ebben nagy a lemaradás az egész kontinensen. A közeljövőben rendezendő párizsi klímakonferencia fordulópontot hozhat. „Végre egy olyan esemény, ahol a résztvevők nemcsak a levegőbe beszélnek, hanem a téma aktív elkötelezettjeiként már van is mit felmutatniuk” – reménykedik a szakember.

Martin Kemp szerint Párizsban döntésre kell jutni a zéró kibocsátás témakörében. „Úgy vélem, egy nemzetközi egyezményt megkötni valóban nagy feladat, hiszen számításba kell

venni a tudományos, gazdasági és világpolitikai érdekeket. Fontos látnunk, hogy a globális felmelegedés okozta nehézségek éppúgy egyenlőtlenül sújtják az országokat, mint amilyen eltérő mértékben az államok hozzájárulnak a problémák kialakulásához. Egyezsége jutni olyan témában, amelyben a felek nem ugyanannyira érintettek, igazi kihívás a demokrácia asztalán” – véli a szakember, aki szerint határidőket is kell szabni a folyamatoknak.

Szerinte az utca embere is sokat tehet a változásokért, így elsősorban jobban kell tájékozódni a témában. Sokszor ugyanis téves információk, nem kellően megalapozott vélemények jelennek meg a sajtóban. Ilyen például az, hogy nagyon költséges az alternatív erőforrásokra való átállás. A független szakértői jelentések azonban mindezt cáfolják. Martin Kemp szerint a fenntarthatóság ügyét napirenden kell tartani, és be kell emelni az oktatásba is. „A döntéshozóknak, a nevelőknek és a tanároknak felelős polgárokat kell nevelniük” – fogalmaz a szakember, aki szerint értelmetlen más bolygót keresnünk az újrakezdéshez. „Van egy bolygónk, amelyen tökéletes az oxigén mennyisége ahhoz, hogy lélegezni tudjunk. Jól működik a gravitáció, és nem csupán néhány cseppnyi vízkészletről beszélhetünk, hanem van mindenki számára elegendő édesvíz, még ha ez nincs is egyenlően elosztva. Ráadásul ezen a bolygón is rengeteg felfedezésre való terület van: a mélytengerek világa legalább annyira ismeretlen, mint a világűr. Meg kell őriznünk mindazt, ami számunkra megadott.” ●

Transzatlanti együttműködés ma és holnap

SZÖVEG: SZŐÖR ADÁM
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

Az euroatlanti gondolat továbbra is népszerű Magyarországon – hangzott el a Magyar Atlanti Tanács nemzetközi konferenciáján, a Nemzeti Közzolgálati Egyetemen. A Ludovika kápolnájában tartott eseményen a Magyar Honvédség vezetői mellett részt vettek a diplomáciai testületek irányítói, így Colleen Bell amerikai nagykövet is, valamint Simicskó István honvédelmi miniszter és Vizi E. Szilveszter, a MAT elnöke.

„Nagya becsüljük a Magyar Atlanti Tanács mintegy két évtizedes tevékenységét, amely nagyban hozzájárult Magyarország NATO-csatlakozásához és az euroatlanti elvek népszerűsítéséhez” – mondta köszöntőjében Kis Norbert. Az NKE továbbképzési és nemzetközi rektorhelyettese megjegyezte: az NKE nevében a nemzeti jelző a haza szolgálatát jelenti az oktatás és a tudomány művelésén keresztül. „A haza, a nemzet gondolata elválaszthatatlanul társul az euroatlanti eszmével” – fogalmazott Kis Norbert. A rektorhelyettes beszédében a honvédtiszt-képzést biztosító Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar mellett megemlítette a nemrégiben létrejött Nemzetközi és Európai Tanulmányok Kart is, amely a magyar diplomáciai képzés új szellemi központjává szeretne válni. „A Nemzeti Közzolgálati Egyetem a 21. század intézménye. Ars poeticánk szerint az együttműködés egyeteme kívánunk lenni” – tette hozzá a rektorhelyettes.

„Az euroatlanti gondolat továbbra is népszerű a magyar társadalom körében” – kezdte beszédét Vizi E. Szilveszter. A Magyar Atlanti Tanács elnöke elmondta: a szervezet legfőbb feladata, hogy kapcsolatot építsen a NATO, a magyar kormány és a magyar polgárok között. Ezért számos szakmai programot, konferenciát rendeznek különböző civil szervezetekkel és a diplomáciai képviselőkkel közösen. Az elnök szerint fontos, hogy az „átlagember” is megértse a NATO működésének lényegét, így a rendezvények mellett a világhálón keresztül is népszerűsítik az euroatlanti gondolatokat.

A MAT mint szellemi műhely nélkülözhetetlen az atlanti eszme fennmaradásához – emelte ki köszöntőjében Simicskó István. A honvédelmi miniszter szerint a geopolitikai változások miatt a NATO-nak is át kell értékelnie eddigi működését. Simicskó István példaként hozta fel az ukrajnai válságot, az Iszlám Állam térnyerését és a hazánkat is jelentősen érintő tömeges migráció jelenségét. „Egy ilyen válságos időszakban különösen fontos a szövetségi kapcsolatrendszer erősítése, amelyben az Egyesült Államoknak kiemelt szerepe van” – hangsúlyozta a miniszter. Simicskó István szerint a jelen kihívásaira Európa és az Egyesült Államok csak együtt tud hatékony választ adni. A tárcavezető szólt a tavalyi walesi NATO-csúcstalálkozón tett, a védelmi kiadásaink növelését érintő vállalásunkról is, amelyet teljesíteni fogunk a következő években is. Simicskó István elmondta, hogy a NATO-val és tagországaival számos együttműködésben vettünk részt az elmúlt években. Éves átlagban ezer főt állomásoztatunk egy időben, elsősorban NATO-együttműködés keretében például Irakban vagy Afganisztánban. Simicskó István az Egyesült Államokkal való együttműködés kapcsán megjegyezte: 1991 óta több mint ezeröttszáz katona vett részt a NATO biztosította képzésekben az USA-ban.

A magyar és az amerikai katonai együttműködés fontosságáról szólt beszéde elején Colleen Bradley Bell is. Az USA magyarországi nagykövete emlékeztetett: a State Partnership Program keretében 1993 óta kiemelkedő együttműködés valósult meg az OHIO Nemzeti Gárda és a Magyar Honvédség között. Colleen Bell szerint a NATO egy értékalapú szövetség, amelynek a katonai és politikai dimenziói egyaránt meghatározók. Az új kihívások minden szövetségéstől komoly erőfeszítéseket igényelnek, az összetartást a közös gyakorlatok segítik. A nagykövet kiemelte a Brave Warrior 2015 néven jelenleg is futó nagyszabású, magyar vezetésű, többnemzeti hadgyakorlatot, amelyen hét nemzet több mint ezernyolcszáz katonája vesz részt Magyarországon. ●

Élethosszig tartó tanulás a közigazgatásban

SZÖVEG: SZŐÖR ADÁM
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

A köztisztviselői továbbképzési rendszer képzési kínálatának folyamatos szakmai és módszertani fejlesztésével a jó kormányzás célkitűzést szolgálja a Nemzeti Közzolgálati Egyetem. Mindehhez az intézményben működő, júliustól új szervezeti keretek között tevékenykedő Vezető- és Továbbképzési Intézet (VTKI) biztosítja a szakmai háttérrel. Az új kihívásokról a VTKI megbízott igazgatójával, Méhes Tamással beszélgettünk.

○ A VTKI talán legnagyobb volumenű tevékenysége a közzolgálati továbbképzési rendszer szervezése, tartalommal való megtöltése. Ez mintegy 70 ezer tisztviselőt érint a gyakorlatban. Hogyan tudnak ennek a kihívásnak megfelelni és milyen változások várhatók a korábbiakhoz képest?
Méhes Tamás: A tisztviselők számára a továbbképzési kötelezettséget jogszabály írja elő, illetve jogszabály rögzíti azt is, hogy négyéves tervezési ciklusban, éves továbbképzési terv keretei között milyen módon és mennyi továbbképzési pontot kell szereznie a tisztviselőeknek. Azt gondolom, hogy amennyiben jól végezzük a munkánkat, és a tisztviselői elvárásoknak megfelelő, naprakész és gyakorlati ismereteket is közvetítő képzési kínálatot tudunk szolgáltatni, úgy idővel nem a továbbképzési kötelezettség lesz a hangsúlyos, hanem sokkal inkább az az igény, igényesség, amivel a tisztviselő a saját karrierútján való előrelépés lehetőségét is látja abban, ha fejleszti magát. Az intézet mindent megtesz annak érdekében, hogy a tisztviselő egyéni igényeire figyelő képzés, a tanulást támogató környezet álljon a résztvevők rendelkezésére. Fontosnak tartom tehát, hogy a meglévő továbbképzési rendszer fejlesztése során a tisztviselők számára a tanulási esélyegyenlőséget biztosító, az

időgazdálkodás leghatékonyabb formájában működő képzési módszerekre és technikákra helyezzük a hangsúlyt.
○ A személyi fejlesztés hogyan valósulhat meg a képzés során?
M. T. Az elmúlt években jelentős munka folyt a VTKI-ban annak érdekében, hogy a közzolgálati továbbképzés programkínálata megfelelő háttérrel biztosítson a 70 ezer tisztviselő továbbképzéséhez. Ha csak két szám adatot említünk: a közzolgálati továbbképzések száma a 300-at, a belső továbbképzések száma pedig az 1500-at is meghaladta. Képzési programjaink tehát már vannak, most a kérdésben szereplő személyi fejlesztés újszerű módszertannal megvalósuló kidolgozása a cél. Ehhez mindenképp az egyéni tanulási szükségletek és a valós kompetencia-igények mérésére, egyéni fejlesztést támogató képzések és képzési programok kidolgozására, korszerű tanulási technológiára és a tanulást támogató technikai háttérre van szükség. Ennek megvalósításán dolgozunk a következő években.
○ A tisztviselő továbbképzése tehát mondhatni pályája végéig tartó folyamat. Miben látja majd mindennek a hasznát maga a tisztviselő és az állampolgár?
M. T. A bürokratikus tehercsökkentés, az ügyfelek érdekében történő egyszerűsítés, az elektronikus ügyintézés lehetősége >>

mind-mind az állampolgárok számára érzékelhető eredmények. Ezek egy része ugyanakkor gyors tanulási feladatot és komoly alkalmazkodási kihívást jelent a tisztviselők számára, akiket fel kell készíteni erre a helyzetre. A tisztviselőnek és vezetőjének folyamatos és naprakész adaptációs-tanulási támogatásra és „tanuló környezet” biztosítására van szüksége. Így elérhető, hogy ne a tanulási kötelezettség teljesítése motiválja a résztvevőket, hanem az, hogy naprakész támogatásra és gyakorlati megoldásokra számíthat a jövő továbbképzési rendszerében a mindennapi feladatai teljesítéséhez és a nehézségek leküzdéséhez.

○ Van-e nyugat-európai mintája ennek a továbbképzési rendszernek, vagy ez egyedülálló a kontinensen?

M. T. A nálunk működő közszolgálati továbbképzési rendszer maga nemében „NKE-találmány”. Nem valamely ország továbbképzési rendszere adta a mintát, hanem sok-sok továbbképzési megoldás eredményeit és jó gyakorlatát ötvözték az alapító atyák, az egyetem vezetői. Ilyen elektronikus felületen szervezett, ennyi tisztviselő részvételével, éves továbbképzési tervvel és négyéves tervezési ciklussal működő továbbképzési rendszert máshol nem igazán alkalmaznak. Németországban van egy hasonló, e-learning alapú megoldás, amelyet a Bundesakademie für öffentliche Verwaltung szervezésében a szövetségi szinten foglalkoztatott tisztviselők használnak 2007 óta, volumenében a magyar rendszerhez képest kevesebb felhasználóval, a jelenléti képzések kiegészítéseként.

○ A szervezés mellett a tartalommal való megtöltés is fontos feladat a továbbképzések esetén. A korábbi években is született számos tananyag, amelyeket, gondolom, érdemes aktualizálni.

M. T. A tananyagfejlesztés minden tevékenységünk egyik alapeleme, amely logikailag meg is előzi magát a képzést. Elengedhetetlen, hogy a tisztviselők naprakész információkat, képzési programokat, e-learning tananyagot és jelenléti képzést kapjanak. Erre figyelemmel folyamatos a hagyományos és elektronikus tananyagok fejlesztése és a meglévő hatályosítása az intézetben.

○ A VTKI másik fontos feladata a közgazgatási vizsgarendszer szervezése és tartalommal való megtöltése. Erre miért van szükség?

M. T. A VTKI az országos alapvizsga és a szakvizsga módszertani és minőségirányítási központja. Emellett mi szervezzük a központi közgazgatási szervek közgazgatási alap- és szakvizsgáit, valamint ügykezelői alapvizsgáit, illetve a vizsgákra felkészítő konzultációkat is. Intézetünkben évente mintegy ötezren tesznek közgazgatási vizsgát,

amely harmada a rendszerben vizsgázók országos létszámának. A tisztviselők a legalapvetőbb közgazgatási ismeretek elsajátításáról tesznek tanúbizonyságot az alapvizsgán, mintegy „közigazgatási érettségi vizsgát” téve. Ilyen például a nemzeti és az európai uniós közgazgatási intézményrendszer ismerete vagy az államháztartással kapcsolatos legfontosabb tudnivalók. A vizsga elektronikus úton zajlik, ellenőrzött körülmények között az NKE-n és országosan a kormányhivatalokban az erre a célra kialakított számítógépes termekben. A számítógépes rendszer azonnal értékeli is az eredményt, így a tisztviselő egyből tudhatja, hogy sikerült-e a vizsgája. Míg a továbbképzések elsősorban ismeretátadó jellegűek, addig a közgazgatási vizsgák esetében a számonkérési elem domináns.

○ Akkor ezt úgy kell elképzelni, mint az egyetemi vizsgák esetében, hogy ha valaki sokszor bukik, előbb-utóbb eltanácsolják?

M. T. Alapvizsgát a középfokú végzettségű tisztviselőknek kell tenniük, illetve azoknak a felsőfokú végzettségűeknek, akik nem jogi, közgazgatási, rendészeti képzési területre tartozó szakon vagy 2012. szeptember 1-jét megelőzően az NKE Hadtudományi és Honvédtisztképző Karán szereztek végzettséget. Például sok pedagógus, közgazdász vagy agrármérnök dolgozik tisztviselőként, nekik és a középfokú végzettségű tisztviselőknek kötelező alapvizsgát tenni, méghozzá a jogviszonyuk létrejöttétől számított egy éven belül. Középfokú tisztviselők esetén két év a „türelmi idő”. Az alapvizsgát nem teljesítő tisztviselőnek megszűnik a közszolgálati jogviszonya. Szeretném kiemelni, hogy a VTKI által működtetett ProBono rendszerben a továbbképzések mellett az idei évtől már a vizsgákkal kapcsolatos információk is megjelennek. A tisztviselőnek így a „továbbképzési és vizsgaéletútja” egyaránt megtalálható a rendszerben, ami nagy előrelépés, hiszen ezt rajtunk kívül a munkáltató és saját adatait tekintve a tisztviselő is használhatja. Fontos a rendszerrel kapcsolatban kiemelni, hogy a továbbképzésekkel, vizsgákkal összefüggő közszolgálati stratégiai döntéseket támogató adatok – természetesen az adatkezelési szabályokra figyelemmel – egy helyről, rövid időn belül lekérhetők.

A közszolgálati továbbképzésben a tisztviselők közgazgatási előképzettségük és munkakörük szerint különböző arányban veszik igénybe a képzéseket

Nemi megoszlás:	Végzettség:	Korcsoport:	Vezető beosztású:
73,5% nő	68% felsőfokú végzettségű	18–34 év: 24,6%	8500 fő
26,5% férfi	32% középfokú végzettségű	35–49 év: 45,8%	
		50 év fölötti: 29,6%	

A KÖZSZOLGÁLATI TOVÁBBKÉPZÉSI RENDSZER MŰKÖDÉSÉT TÖBB ÁLLAMI ÉS NEM ÁLLAMI SZEREPLŐ FOLYAMATOS EGYÜTTMŰKÖDÉSE TESZI LEHETŐVÉ.

BELÜGYMINISZTERIUM: a továbbképzési rendszer irányítása, felügyelete.

KÖZIGAZGATÁSI TOVÁBBKÉPZÉSI KOLLÉGIUM: meghatározza, hogy milyen képzések kerülhetnek fel a programjegyzékre, kik vehetnek részt oktatóként vagy szakértőként a közszolgálati képzések megvalósításában, hány tanulmányi pontot érjen egy adott továbbképzési program.

NKE VTKI: feladata a közszolgálati programok kifejlesztése és megvalósítása, a programjegyzék kezelése, a közreműködő oktatók, trénerok, szakértők felkészítése, nyilvántartása, valamint a rendszer minőségbiztosítási feladatainak ellátása.

APERTUS NONPROFIT KFT.: az e-learning tananyagok és a ProBono továbbképzési adminisztrációs alkalmazás fejlesztése és üzemeltetése.

KÖZIGAZGATÁSI SZERVEK: egyrészt kialakítják munkavállalók továbbképzési tervét és éves intézményi továbbképzési tervüket, valamint megvalósítják az általuk meghirdetett, programjegyzéken lévő, belső szakmai továbbképzéseket.

FELSŐOKTATÁSI VAGY FELNÖTTKÉPZÉSI INTÉZMÉNYEK: a belső továbbképzések egy részét ők nyújtják a tisztviselők részére.

○ A vizsgarendszeren belüli szakvizsga megszerzése milyen lehetőségeket nyit a tisztviselő számára?

M. T. Itt nem elektronikus felületen történik a vizsga, hanem személyesen kell megjelennie a tisztviselőnek, két alkalommal is. A kötelező tárgyi vizsga öt nagy blokkból áll, így a vizsgázóknak többek között az Alaptörvényt és az Európai Unió intézményrendszerét is ismerniük kell, de járatosnak kell lenniük a közgazgatási eljárási szabályokban, az államháztartásban is. Emellett egy választott tárgyból is vizsgázni kell szóban és írásban egyaránt. A szakvizsga egyrészt egy mérési pont a tisztviselő szakmai életében, másrészt az előmeneteléhez is szükséges: tanácsosi besorolási fokozatba csak az nevezhető ki, aki közgazgatási szakvizsgával rendelkezik vagy e vizsga megszerzése alól mentességet szerzett. A vezetővé kinevezett tisztviselőnek két éven belül meg kell szereznie a szakvizsgát, ennek hiányában a törvény erejénél fogva szűnik meg a közszolgálati jogviszonya.

○ Önök felelnek a szakirányú továbbképzések fejlesztéséért és lebonyolításáért. Ezen a területen mik az újdonságok?

M. T. Jelenleg három szakirányú továbbképzési szakot fejlesztünk: rendvédelmi szóvivő, rendvédelmi kommunikáció és szakújságíró, pénzügyi és makrogazdasági szakújságíró, illetve az elmúlt hónapban fogadta el a Szenátus és hagyta jóvá a Fenntartói Testület a kormányzati tanulmányok szakirányú továbbképzési szakot. A kormányzati tanulmányok szakirányú továbbképzési szak az első kifejezetten államtudományi jellegű képzés az egyetemen, amelyet szoros együttműködésben a Közigazgatás-tudományi Karral, mintegy 50 tisztviselő részvételével, várhatóan jövő év februárjában tudunk megindítani. Az új fejlesztésű szakirányú továbbképzési szakokat részben jogszabályi előírás szerint, részben pedig „fenntartói megrendelésre” hoztuk létre. Jelenleg 12 szakirányú továbbképzési szakunk van, reményeink szerint ez a már említett négy további képzéssel bővül majd jövő évtől.

○ Mind a továbbképzési rendszer, mind a vizsgarendszer fejlesztése már önmagában is jelentős anyagi és humán támogatást igényel. Miből fogják majd ezt biztosítani?

M. T. Jelenleg is folyik az egyetemen a Közigazgatás- és Közszolgáltatás-fejlesztés Operatív Programok (KÖFOP) tervezése. A közszolgáltatás komplex kompetencia-, életpályaprogram- és oktatástechnológiai fejlesztése című kiemelt projekt szakmai tervezését a VTKI végzi. A projekt a közszolgáltatás komplex kompetenciafejlesztéséről szól, benne az ezeket támogató, jelentős informatikai fejlesztéssel. A kompetens tisztviselő jelenti ugyanis a kritikus humánfaktort a közigazgatás és a közszolgáltatások fejlesztésében, különösen a stratégiai és szervezeti célok megvalósításában, a lakosság és a vállalatok adminisztratív tehercsökkentésében, valamint az elektronikus szolgáltatások kiterjesztésében. Ahogy korábban is említettem, ehhez szükség van az egyéni fejlesztési igényeket szolgáló programokra, korszerű tanulási eszközökre és fejlesztő környezetre. Ezek elérését, megvalósulását segíti a projekt, amelynek keretében továbbképzési területi központokat is szeretnénk létrehozni. A megnövekedett feladatok és a projektműködés hatékony támogatása miatt szükség volt a VTKI szervezetének átalakítására is, amelynek eredményeképpen a Fejlesztési Központ irányítja a fejlesztési feladatokat, a Szervezési és Szolgáltatási Központ pedig az intézet szervezési feladatait látja el. ●

A balti légtér magyar urai

SZÖVEG: SZŐÖR ADÁM
FOTÓ: TOPIDOC

Vadászpilótáink nemzetközi szinten is megállják a helyüket, nem véletlen, hogy egyre több külföldi misszióban számítanak a magyar légierő katonáira. Négy hónapig például Magyarország látja el a NATO-n belül a balti országok légtérének védelmét, amely nagyszerű lehetőség pilótáinknak az ismeretek gyakorlására, akár éles helyzetben is. Sáfár Albert dandártábornokkal, a légierő haderőnem főnökével, az Összhaderőnemi Parancsnokság parancsnokhelyettesével beszélgettünk.

○ A napokban tartották a NATO védelmi minisztereinek találkozóját, ahol a litvánok köszönetüket fejezték ki a magyaroknak légtérük védelmének biztosításáért. Miért kell magyar gépeknek egy idegen ország légtérét védeni?

Sáfár Albert: Erre a NATO egységes légtérvédelmi rendszere miatt van szükség: a balti országok ugyanis nem rendelkeznek olyan légtérrelőrző képességgel, mint amit mi is fenntartunk, azaz sugárhajtású vadászgéppel. A NATO a kollektív védelem keretében rotációs rendszerben látja el ezen országok légtérének védelmét. A misszió résztvevői négyhavonta váltják egymást, mi a Gripen vadászgépeinkkel szeptembertől január elejéig teljesítünk szolgálatot a Baltikumban. A magyar kontingens az első hónapban már több mint száz órát repült, és eddigi tevékenységét számos elismerés jelzi, így például a NATO Németországban található Egyesített Légivezetési Központja is dicsérő szavakkal illette pilótáinkat.

○ Úgy tűnik, hogy ez a feladat nemcsak a légtérvédelemre szoruló országoknak jó, hanem számunkra is hoz hasznot, hiszen pilótáink akár élesben is gyakorolhatják képességeiket.

S. A. Teljesen más itthon elvégezni egy gyakorlatot, mint egy olyan közegben, ahol feszültebb a helyzet, és akár éles bevetésekre is sor kerülhet. Magyarországon elsősorban gyakorló riasztásokkal tréningezzük az állományt, a baltikumi misszióban szeptember eleje óta viszont már mintegy nyolc éles riasztásunk volt. A több mint 80 főből és négy JAS-39 Gripen vadászgépből álló magyar egység a NATO vezetése alá tartozik, így folyamatosan alkalmazzák a szövetség eljárási rendjét, tevékenységükről napi rendszerességgel kapunk jelentést.

○ Legutóbb egy kanadai utasszállító gép miatt kellett felszállni a magyar pilótáknak. Hogyan történik az éles riasztás, és milyen elvárások vannak ezzel kapcsolatban?

S. A. Csak a megfelelő engedélyek birtokában lévő repülőgépek repülhetnek át egy adott ország légtérén. Civil gépek esetén ezt a polgári légi irányítás kezeli, de a katonai is figyelemmel követi, és adott esetben beavatkozik, ha bármilyen eltérés van az eredetileg kiadott engedélytől. Ilyenkor riasztjuk a készenléti szolgálatot, és elfogjuk az „eltévedt” repülőt, amelyet gépeink kivezetnek az adott légtérből vagy más probléma esetén a legközelebbi repülőtérig kísérik. A polgári repülőgépek leggyakrabban a rádiókapcsolat felvételét mulasztják el a polgári légi irányítással. Ezt a hibát elsősorban a más kontinensről érkező pilóták követik el, akik megfedkeznek az országhatárok átlépésekor szükséges frekvenciaváltásról.

○ Úgy tudom, hogy tűzparancsot csak legvégső esetben lehet kiadni civil gépek esetén. Ha katonai légi jármű sérti meg a légtérét, mennyiben más a protokoll?

S. A. Az elsődleges cél itt is az, hogy a repülőgépet kivezzük az adott ország légtéréből vagy leszállítsuk egy adott repülőtérré. A riasztási állapotok nagyon precízen szabályozottak a NATO által ellenőrzött légtérben. Fegyvert használni csak ellenséges tevékenységet folytató eszközök ellen lehet. Egy

ország katonai védelmi erejének meghatározó tényezője a légvédelem reagáló képessége, amiben, úgy érzem, nemzetközi összehasonlításban is megálljuk a helyünket. A NATO minden évben több alkalommal is ellenőrzi a készenléti szolgálatunkat, és eddig mindig kiváló minősítést kaptunk a riasztási idők betartása és az elfogások tekintetében is. Annyit elmondhatok, hogy itt csupán néhány perces reakcióidőről van szó.

○ A magyar pilóták tehát sok dicséretet kapnak, de maga a magyar légierő hol helyezkedik el a Magyar Honvédség keretein belül? Milyen a hazai és a nemzetközi megítélése?

S. A. A légierő folyamatos, 24 órás szolgálatban végzi az ország légtérének védelmét a NATO egységes légvédelmi rendszerében. Ez azt jelenti, hogy számunkra nincs gyakorló szituáció, mi mindig éles feladatot hajtunk végre. A légtérrelőrző radarok, a vezetési pontok, a kutató-mentő helikopterek, a repülőterek az év 365 napján folyamatosan szolgálatban vannak. A negyedik generációs, többfeladatú Gripen repülőgépek jelentős légi katonai erőt képviselnek. A fejlett technikának köszönhetően részt tudunk vállalni a közös légtérvédelemben, ennek részeként nemcsak a balti országok, hanem Szlovénia légtérének őrzésében is szerepünk van. Ezt a NATO tagállamai nagyra becsülik.

○ Milyen a légierő tisztjeinek, különösen a pilótáknak az anyagi megbecsülése?

S. A. A versenyszférához képest mindenképpen alacsonyabb, a civil életben másak a kereseti viszonyok. A hadsereg nem versenyszféra, a mi fizetésünket nem ahhoz igazítják, viszont az igazsághoz tartozik, hogy ott nem is lehet Gripenrel repülni. A jó hír az, hogy pilótáink jövedelme nemrégiben emelkedett, reméljük, hogy ezzel is vonzóbbá tudjuk tenni a pályát számunkra és a következő nemzedék számára.

○ Egy vadászrepülő vezetése nyilván összetett feladat, idáig jutni csak keveseknek adatik meg. Mi garantálja azt, hogy csak a legjobbak ülhetnek be ezekbe a csúcstechnológiát képviselő eszközökbe?

S. A. Nyugodtan kijelenthetjük, hogy nagyon jól képzett szakemberekkel dolgozunk. Ezt a többlepcsős képzési rendszer biztosítja. Jelentkezni is csak felsőfokú végzettséggel és legalább középszintű angol nyelvtudás birtokában lehet. Ezt követi egy szigorú orvosi vizsgálat, majd a repülési követelményeket is

Sáfár Albert

Kedvenc könyv • Tobak Tibor: Pumák földön-égen
+ minden repüléssel kapcsolatos könyv

Kedvenc film • A tanú

Kedvenc zene • LGT Prológ és trialóg, de bangulattól függ,
minden jó zenét szeretek

Hobby • barkácsolás, kertészkedés

KATONAI REPÜLŐS KÉPZÉS AZ NKE-N

Az NKE Hadtudományi és Honvédtisztképző Karán október közepén alakult meg a Katonai Repülő Intézet, amely jogelődjeivel együtt immáron több mint öt évtizede folytat magas színvonalú katonai repülőszakemberképzést Szolnokon. A repülő-műszaki és repülésirányító tisztek szakmai képzésének eredményeként a hallgatók a diploma megszerzése után speciális beosztásokat láthatnak el, képessé válnak a haditechnikai eszközök üzemeltetésére, azok technikai kiszolgálására, a repülések nemzeti és NATO-eljárások szerinti irányítására. A Szolnokon folyó képzéshez korszerű szaktantermek, laboratóriumok és szimulátorok állnak rendelkezésre. Az intézet munkatársai a HHK új képzési portfóliójában a katonai üzemeltetés alap- és mesterszakon is folytatják az oktató munkát, így a hallgatók repülőműszaki és légiközlekedési szakirányon, számos specializáció keretében szerezhetik meg a legfontosabb ismereteket. Az intézet a polgári pilóta nélküli légitármű-rendszerek (UAS) kezelői számára is szervez új képzést. A tanfolyami képzés palettáját 2016-tól további három új (meteorológiai észlelő, meteorológiai asszisztens, meteorológiai technikus) szaktanfolyammal bővítik. Az intézet az elmúlt tanévben több mint 400 fő szakmai képzését folytatta, közel 2500 tanóraban. A többi között repülésbejelentő, helikoptertervező és angol nyelvű rádiótávbeszélő-kezelői tanfolyamot is szerveznek.

teljesíteniük kell a leendő pilótáknak, akik három hónapos alapképzés után Szolnokra kerülnek, ahol alaprepülési jártasságot szereznek, de például ejtőernyős ugrásokat is végeznek. Folyamatosan versenyeztetjük a hallgatóinkat, így nem mindenki lesz pilóta, aki Szolnokra kerül. Aki átmegy ezen a rostán is, az Kanadában vesz részt egy két és fél éves kiképzésen. Ennek is több fázisa van, és nagyon magas a követelményszint. A pilótajelöltek nemzetközi oktatókkal repülnek Harward és Hawk típusú gépeken, minden repülés után értékelik teljesítményüket. Mi a kanadai programba eddig évente hét embert delegáltunk, közülük öt végezhetett. Ők alkalmasakká váltak arra, hogy egy típusátképzés után itthon átüljenek a Gripenbe. A képzés komolyságát jelzi az is, hogy még egyetlen pilótánk sem morzsolódott le, aki sikeres vizsgával jött haza Kanadából. Ma egyébként Magyarországon több mint harmincan vettek részt Gripen-kiképzésen, de közülük többen már különböző más beosztásokban teljesítenek szolgálatot a honvédségen belül.

○ Azt láthatjuk, hogy a történelem során a modern hadviselésben egyre nagyobb szerepet kap a légi erő. Ugyanakkor az is tény, hogy önmagában nem elég egy csata vagy háború megnyeréséhez.

S. A. Én azt az elvet vallom, hogy a szárazföldi erők alkalmazása nélkül nem lehet háborút nyerni, de légi erő nélkül manapság csak elveszíteni lehet azt. A légi erő feladata az ellenséges erők meggyengítése a szárazföldi műveletek előtt, valamint a légi fölényt is biztosítani kell, hogy a szárazföldi erők ne legyenek kitéve az ellenséges légitámadásoknak. Ez egyre fejlettebb technológiákat követel meg a légi erőtől.

○ Sokan nem értik, hogy az Irakban és Szíriában tevékenykedő Iszlám Államot miért nem lehet szétbombázni, ezzel is lerövidítve az egyre több áldozattal járó konfliktust.

S. A. A bombázásokat óvatosan kell kivitelezni, mert a kiegészítő veszteségek jelentősek lehetnek. A civil lakosságot ért károknak pedig demoralizáló hatása lehet, különösen manapság, amikor a média mindenhol ott van és élőben tudósít az eseményekről. Precíz légitámadásokra van szükség, pontosan tudni kell, hogy kiket bombázunk le. A polgári lakosság védelme és a civil áldozatok elkerülése kiemelten fontos cél egy hadművelet során, ahol a felderítésnek és az azonosításnak óriási szerepe

van. Másrészt nagyon drága fegyverekről van szó, erre is figyelni kell, nem lehet csak össze-vissza „lövöldözni”.

○ Ma már látjuk, hogy egyre több ország használ katonai akcióban is pilóta nélküli gépeket, amelyek már a civil szférában is elterjedtek. Mit hoz majd a jövő a hadviselésben, mennyire fog a technika uralkodni az ember felett? Szükség lesz-e egyáltalán a humán erőforrásra?

S. A. A pilóta nélküli gépeket ma is emberek irányítják, csak nem a levegőben, hanem a földön. Ezeket a drónokat olyan irányító központokból vezetik, amelyek a nagyközönség számára nem nyilvánosak. Tehát most is szükség van a földi kiszolgáló személyzet munkájára. A jövőt egyrészt ezeknek a drónoknak a továbbfejlesztése jelentheti, másrészt az USA légierőjében már rendszeresítve van az az új generációs vadászgép, amelynek pilótája lényegesen több információval van ellátva a repülőgép harci alkalmazása során, mint a korábbi gépekben ülve. A földről irányított légi eszközök egyre több feladatot vesznek át a levegőben, a jól képzett, gondolkodó pilóta azonban mindig fontos marad a légi erőnél.

○ Majdnem napra pontosan négy éve lett a légi erő főnöke. Mit jelentett Önnek ez az időszak?

S. A. Sok munkával járt, nemcsak nekem, hanem a beosztottaimnak is. Van egy jó csapat mellettem, akik nélkül nem ment volna annak a sok feladatnak az elvégzése, amit kaptunk az elmúlt években. Mára eljutottunk oda, hogy külföldi missziókban is részt veszünk, nemcsak az említett Gripenekkel. A szolnoki alakulat helikoptertervezői és műszaki állománya már évek óta végez kiképző-tanácsadó tevékenységet Afganisztánban, a légi erő állományának felkészítése érdekében. Az előttünk álló feladatok megoldásához folyamatos kapcsolattartásra, együttműködésre van szükség a NATO vezetésével. A nemzetközi kapcsolatok ápolása elengedhetetlen, így rendszeresen vesznek részt külföldi megbeszéléseken, szakmai rendezvényeken. A légi erő fenntartása nem olcsó mulatság, így egy-egy döntésnek nagy súlya van, hogy minél hatékonyabban tudjuk felhasználni a rendelkezésre álló erőforrásokat. A technika folyamatosan fejlődik, így nagy figyelmet kell fordítani a kiképzésekre, felkészítésekre, továbbképzésekre is. Nem maradhatunk le, és ez sok figyelmet követel mindenkitől, aki a légi erőért dolgozik. ●

Latin-Amerika rejtett kincsei

SZÖVEG: BÁRCZI MIKLÓS, PÉTERY DOROTTYA

185 éve halt meg a kolumbiai Santa Martában Simón Bolívar – Latin-Amerika legendás szabadságharcosa –, akinek utolsó szavai állítólag ezek voltak: „Hogyan jutok ki ebből a labirintusból?” Bolívar, a Szabadító egész életművére és szimbolikus módon egész Latin-Amerika történetére nem lehetne a fenti idézetnél találhatóbb jellemzést alkotni: a térség geopolitikai elhelyezkedésének és határainak változásai, népeinek élete, társadalmi, kulturális forrongásai, nagy alakjainak küzdelmei – José Anchiétától a nemrég boldoggá avatott Oscar Romeróig – mind egy olyan labirintus sötétjében zajlottak, amiből látszólag eddig senki sem lelt kiutat.

Latin-Amerika óriási lépésekkel fejlődik, és mindeközben óriási társadalmi feszültségeket generál a kontinensen, lélegzetelállító innovációkat hajt végre a tudományban és technológiában, miközben ennek hasznát egyre kevesebben élvezik, gazdasági stabilitásra törekszik és regionális vezető szerepre, de mindeközben egyre jobban és felelőtlenebbül zsákmányolja ki saját természeti erőforrásait.

Dél-Amerika: ezerarcú kontinens, Afrika, Európa olvasztótégelye, az életöröm, a végtelen pampák, vad őserdők és országnyi metropoliszok, csillogó paloták és rozzant nyomornegyedek földje. Mit üzen, mit üzenhet nekünk, magyaroknak ez az annyira rokon, mégis annyira idegen világ?

Erre a kérdésre már sok honfitársuk keresett és adott választ, olyan híres magyarok, akik maguk is hozzájárultak Latin-Amerika fejlődéséhez, sajátos kultúrájának kiteljesedéséhez. Hosszú listából választhatunk – a teljesség igénye nélkül: Rubem Berta, az azóta már megszűnt brazil nemzeti légitársaság, a VARIG egyik alapítója, Thomaz Farkas, a nemrég elhunyt filmproducer és fotográfus, a brazil fotóművészet egyik megújítója, Debály Ferenc József, Uruguay és Paraguay nemzeti himnuszának szerzője, Kolumbiában Lenz Klára textilművész, Argentínában Bíró László, a golyóstoll feltalálója. Türr István tábornok volt a Panama-csatorna egyik szellemi atyja és meg- >>

építésének szorgalmazója – egy másik magyar katona, Gracza István dandártábornok pedig jelenleg is a riói Brazil Katonai Főiskola parancsnoka. A nemrég elhunyt jezsuita szerzetesről, Benkő Antalról nevezték el az alkalmazott pszichológiai intézetet a riói székhelyű katolikus egyetemen, Vayda János diplomata pedig a második világháború után Jugoszláviából előzőtt németek braziliai letelepítésében vállalt nagy szerepet. A legjelentősebb magyar diaszpóra is itt él, Braziliában, São Paulóban, ami már önmagában is indok arra, hogy az anyaország a kontinensre figyeljen. Persze a nemzetpolitikai szempontokat ebben az esetben megelőzik a gazdaságiak: Magyarország és Latin-Amerika viszonylatában a kereskedelmi forgalom nagy lehetőségeket rejt még magában, ugyanis a magyar export csak alig két százaléka irányul ebbe a régióba. Hazánk a szocializmus idején – mint a világ oly sok országában – itt is kiváló pozíciókat vívott ki magának: a mezőgazdasági technológiák, a vízgazdálkodás, közműépítés, orvosi precíziós műszerek és egyéb

alkalmazott műszaki tudományos területek elismert szakértői voltak a magyar tudósok és szakemberek, akik a sokrétű fejlesztési együttműködések keretében teljesítettek szolgálatot Braziliában vagy éppen Kubában. 1990 után egy hosszabb hullámvölgy kezdődött a régiós kapcsolatok terén – aminek mélypontja talán a stratégiai jelentőségű São Paulo-i főkonzulátus 2009-es bezárása volt. 2010-ben a BRICS felemelkedésével (Brazília, Oroszország, India, Kína és Dél-Afrika informális szövetsége) Magyarország újra intenzívebbé tette kapcsolatait a kontinenssel, majd a déli nyitás politikája ezt a kormányzati elköteleződést már akciótervbe, konkrét intézkedésekbe is öntötte. Korábban hazánk elsősorban az EU-n keresztüli dél-amerikai elérést helyezte előtérbe, manapság azonban felértékelődött a visegrádi négyek szerepe itt is – itt a regionális sajtóságok és versenyelőnyök kiaknázását látja nagy lehetőségnek a négy ország, hiszen például a brazil piacon Portugáliával, Spanyolországgal nehéz versenyezni.

Latin-Amerika óriási piacán amúgy is kulcsfontosságú a termékek jó pozicionálása: jelenleg a kormányzat az orvosi technológiák, a gyógyszerek és az információtechnológiai termékek értékesítésben bízik leginkább. Ebben a szegmensben egy olyan kiváló felsőoktatási szektorra építhet a piacra lépést részben finanszírozó Eximbank, amely nagy tőketartalékkal és sok jól képzett szakemberrel, nagy csúcstechnológiai igénnyel rendelkezik. Magától értetődik, hogy erre a folyamatra a magyar tudománydiplomáciának is belépési pontot kellett találnia: 2011-ben a Tudományos Világfórum budapesti eseményét az MTA a Brazil Tudományos Akadémiával közösen rendezte, és itt jelentette be az akkori brazil szakminiszter a Tudomány Határok Nélkül ösztöndíjprogram indulását is. A magyar részvétel ebben a konstrukcióban kiemelkedően sikeres volt: a Magyar Rektori Konferencia adatai szerint eddig majd kétezer brazil hallgató folytatott valamilyen részképzést hazánkban, elsősorban a kiemelt természettudományok (orvostudomány, fizika, úrkutatás, IT, biotechnológia stb.)

területén. Brazília kétségkívül erőnyerő abban a tudományos-technológiai, katonai és geopolitikai térben, amelynek egyik végén az USA, a másik peremén pedig Afrika van. A hatalmas, portugál nyelvű ország eddig ügyesen lavírozott a nagy nemzetközi szövetségek és konfliktusok farvizében, miközben a BRICS kialakulásával maga is megkerülhetetlen világpolitikai tényező lett.

Érdekes módon Latin-Amerika a politikai integráció terén jóval szerényebb eredményeket ért el, mint Európa. Noha a déli kontinens országai gyakorlatilag azonos kultúrkörből származnak, a történelmük, egy kivétellel a nyelvük, a politikai berendezkedésük is „közös”, sőt országaik meglehetősen kevés háborúságba keveredtek egymással, még távolról sem alakult ki egy latin-amerikai egység. Simón Bolívar nagy álmából, a hispán-amerikai nemzetek konföderációjából nem lett semmi. Helyette gyenge regionális szövetségek alakultak, mint például a Mercosul, a dél-amerikai közös piac vagy az UNASUR, a Dél-amerikai Nemzetek Uniója, amelyet

A térség óriási piacán kulcsfontosságú a termékek jó pozicionálása.

azonban még nem mindegyik érin-tett ország ratifikált (de tagjai például egyes Mercosul-államok vagy éppen az Andoki Közösség – egy másik regionális tömörülés – államai is). A Nemzeti Közzolgálati Egyetem szempontjából maga a latin-amerikai regionális integráció sajátosságainak kutatása, a nemzetközi kapcsolatokban betöltött szerepe, ennek geopolitikai, hadászati, biztonságpolitikai szempontjai kiváló kiindulópontot szolgáltathatnak egy alapkutatás számára. A térség biztonságát alapvetően befolyásolja ugyanis az egyes dél-amerikai országok elköteleződése, valamint az USA ehhez való viszonya – az északi nagy szomszéd ugyanis több pánamerikai (hegemóniára) való törekvést igyekezett már kivitelezni, s ezt bizonyára újabbak követik majd, főleg Kuba és Venezuela külpolitikájának gyökeres változása fényében. Emellett a rendszertudomá-

nyi kutatás is eddig még kiaknázatlan területen folytathat együttműködést latin-amerikai partnereivel: a korrupció megelőzése, a társadalmi feszültségek nagyvárosokban generált rendészeti feladatai (különleges rendőri egységek), valamint a képzési, továbbképzési rendszerek minőségbiztosítása területén. Brazília nemzetközi szervezetekben (pl. FAO, UNICEF, UNDP, egyes ENSZ békefenntartó missziók, egyéb nemzetközi fejlesztési és együttműködési politikák), ezek reformjaiban, a globális biztonság fenntartásában betöltött szerepe is kiváló kutatási téma. Ezek a témák az újrapozicionált magyar külpolitika számára is hasznos eredményeket hozhatnak, és gazdagíthatják a kétoldalú tudományos, technológiai, valamint felsőoktatási, kutatási együttműködéseket, amelyekben egyetemünk egyedülálló szakmai profijla hiánypótló szerepet tölthet be. ●

LATIN-AMERIKA FÓRUM: ¡BIENVENIDO A HUNGRÍA!

Második alkalommal rendezték meg a Magyar–Latin-Amerika Fórumot. A találkozó felsőoktatási és tudományos panelének idén a Nemzeti Közzolgálati Egyetem adott otthont. A díszteremben tartott ünnepélyes megnyitón elsőként **Palkovics László** felsőoktatásért felelős államtitkár köszöntötte a résztvevőket. Beszédében azt hangsúlyozta, a kölcsönös megértés alapja a közös nyelv, így üdvözölte a tény, hogy hazánkban egyre több állami intézmény foglalkozik a spanyol nyelv oktatásával. Jelenleg az általános iskolák mellett a gimnáziumok, a két tannyelvű gimnáziumok és az egyetemek kínálnak képzést, a jövő viszont minden bizonnyal a portugál nyelv felerősödését hozza, amellyel párhuzamosan megindulhat majd a latin-amerikai tanulmányokra koncentráló egyetemi szintű mesterképzés. Hozzátette, a Stipendium Hungaricum ösztöndíjprogram serkentően hat a nemzetközi folyamatokra: a

hazai felsőoktatási intézmények már most olyan országok diákjait fogadják, mint Brazília, Chile, Costa Rica vagy Uruguay, de tárgyalások folynak az Ecuadori Köztársasággal és Argentínával is.

Dr. Pálinkás József, a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal elnöke második felszólalóként a kutatás-fejlesztés és a tudományok elsődlegességéről beszélt. Mint kiemelte, a tudományos tevékenységnek nincsenek határai; az felülír minden földrajzi távolságot. A szakemberek együttműködése és a dedikált mobilitási programcsomagok azonban nemcsak a szakterületek fejlődését segítik, hanem kihatással vannak a nemzetek gazdaságára is. Úgy fogalmazott, a hatékony kutatás-fejlesztés ösztönzően hat az iparra. A latin-amerikai térségből elsősorban Argentínával, az Ecuadori Köztársasággal és Mexikóval várható több kétoldalú megállapodás.

Dr. Bódis József, a Magyar Rektori Konferencia elnöke a ma kiemelt fontosságú témának számító nemzetköziesítésről beszélt. Elmondta, hogy Magyarország már most is szép számú külföldi hallgatót fogad egyetemén, ám a további nyitás érdekében újabb megegyezésekre törekszik. Hozzáfűzte, az egyetemek közti kooperációnak számos pozitív hozadéka van, így például többek között az is, hogy a Pécsi Tudományegyetem segítségével újraindulhattak a magyar kurzusok São Paulo egyetemén, s remélhetőleg Havanna és Buenos Aires is csatlakozik majd a programhoz.

Prof. Dr. Patyi András, a Nemzeti Közzolgálati Egyetem rektora kijelentette, hogy az egyetem elkötelezett támogatója a nyitási politikának, s több egyetemmel, kutatóintézetekkel ápol partneri kapcsolatot. Közép-európai felsőoktatási intézményként első pillantásra távolinak tűnhet Latin-Amerika, mégis, mint mondta, az országok egyetemeit összefűzi az akadémiai tudás megőrzésének

és megosztásának elsődleges szándéka, amely a gyakorlati hasznosítás kívánalmával egészül ki. A Nemzeti Közzolgálati Egyetem saját képzéseivel, továbbá az Erasmus és Stipendium Hungaricum mobilitási programokkal a nemzetközi tudományos eszmecsereének meghatározó szereplője szeretne lenni.

Az eseményen jelen lévő **Dr. Nikodémus Antal**, a Külgazdasági és Külügyminisztérium Tudománydiplomáciai Főosztályának vezetője később mindehhez annyit tett hozzá, hogy a vágynak mellett nem szabad elfeledkezni a cselekvésről sem, hiszen az aktivitás nélküli vízió nem más, mint egy egyszerű kívánságlista. A jó példa ugyanakkor ragadós, fogalmazott, mert azok az egyetemek, amelyek küldő félként ismerkednek meg a mobilitási csomagokkal, rendszerint fogadó intézménynek is válnak. Ahhoz természetesen, hogy mindez megtörténjen, kellően attraktív portfólióval kell rendelkezniük.

A CEPOL mesterképzés elindítása európai siker

SZÖVEG: DR. TÓTH NIKOLETT ÁGNES
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

Az Európai Rendőr Akadémia (CEPOL) az Európai Unió ügynöksége, amely szakmai képzést biztosít a rendvédelmi szervek magasabb beosztású tisztjei számára. A bűnözés elleni küzdelem, a bűnmegelőzés, valamint a közrend és a közbiztonság fenntartásában a tagállamok előtt álló fő problémák európai megközelítését támogatja és fejleszti, különösen ezek határokon átnyúló vonatkozásaiban. A CEPOL tevékenységének, illetve szemináriumainak célcsoportja a rendőri közép- és felsővezetők köre, legfontosabb célkitűzése a tagországok közötti rendőri együttműködés elősegítése és fejlesztése az oktatás segítségével.

Az Európai Rendőr Akadémia története 1999-re nyúlik vissza, amikor az Európai Tanács Finnországban megtartott, tamperei ülésén az állam- és kormányfők arról döntöttek, hogy létre kell hozni egy európai oktatási intézményt a rendőri vezetők továbbképzésére. Hivatalosan a 2000. december 22-i EU Tanácsi Határozat alapján jött létre az Európai Rendőr Akadémia. A CEPOL tagjai az Európai Unió tagállamai és három társult ország szavazati jog nélkül: Norvégia, Izland és Svájc. Az uniós tagországok rendőrakadémiaíainak, rendőrtisztai főiskoláinak hálózati rendszere, azon nemzeti kiképző központok, amelyek rendőrtisztek képzésével és továbbképzésével foglalkoznak. A képzések többségét ezek a nemzeti rendészeti képzőintézmények rendezik. Nemzeti

szinten kapcsolattartó pontok működnek. Magyarország első Nemzeti Kapcsolattartó Pontja Dr. habil. Boda József vezérőrnagy, a Rendészettudományi Kar dékánja nevéhez fűződik. A tagországokban CEPOL Nemzeti Irodák működnek. Magyarország EU-tagságra való felkészülésének időszaka óta a Belügyminisztérium Nemzeti Oktatási Központja látja el a CEPOL Magyar Nemzeti Iroda feladatait, amely támogatást nyújt az EU-tagállamok rendvédelmi szervei vezető beosztású tisztjei továbbképzéséhez, elsősorban a bűnmegelőzés, a szervezett bűnözés elleni küzdelem, a közrendvédelem és közbiztonság fenntartása területén. Stratégiai célkitűzései közé tartozik az európai rendészet képzési platformja, az európai rendészeti tudásbázis kialakítása, a tagállamok nemzeti rendőrségi rendszereiről, szervezeteiről és az EU-n belüli

határokon átnyúló rendőrségi együttműködésről szóló ismeretek elmélyítése, a nemzetközi és uniós jogi okmányokról szóló ismeretek növelése, a megfelelő képzés biztosítása a demokratikus jogok tiszteletben tartásáról és különösen a védelemhez való jogról.

Az RTK jogelődje, a Rendőrtisztai Főiskola az EU-tagságra való felkészülés időszakában csatlakozott – a CEPOL Magyar Nemzeti Iroda égisze alatt – a CEPOL-programokhoz. Dr. Nagy Judit r. ezredes, az RTK tudományos és nemzetközi dékánhelyettese tájékoztatása szerint évente átlagosan tíz kurzusra küld a kar oktatókat, akik az oktatásban és kutatásokban nagymértékben fel tudják használni az ott szerzett ismereteket, valamint lehetőségük van szakmai (oktatói/kutatói) hálózatépítésre. Az RTK munkatársai részt vettek több közös tananyag (Common Curriculum), valamint az angol rendőri szaknyelvi e-learning anyag kidolgozásában, különböző munkacsoportokban – pályázat útján megválasztott tagként. Az RTK-ról került ki a tudományos-kutatási nemzeti koordinátor személye – dr. Kiss Rita (CEPOL National Research and Science Correspondent) –, aki ennek a nemzetközi munkacsoportnak a legrégebbi állandó tagja. Rendszeresen megválaszolják a CEPOL tagországaiból érkező, rendészeti oktatást érintő kérdéseket. 2014-ben

jelentős esemény volt az NKE életében a CEPOL Keretpartneri Megállapodás aláírása, amelynek értelmében az NKE szemináriumok, programok megrendezésére pályázhat. 2014. december 9-én a BM Nemzetközi Oktatási Központ részéről Dr. Farkas István r. ezredes, főigazgató, az NKE részéről Dr. Kovács Gábor r. dandártábornok, oktatási rektorhelyettes aláírta az európai rendőri MA programban (European Joint Master Programme, „Policing in Europe”) történő magyar részvételről szóló keretpartnerségi megállapodást a CEPOL új, budapesti székházában. A European Joint Master Programme – általános célkitűzése értelmében – a vezető beosztású rendőrtisztek számára képzési lehetőséget teremtett az európai keretrendszerben olyan területeken, mint a bűnmegelőzés, a bűnüldözés, alapvető jogok, közrend és polgári válságkezelés. A program megvalósítására szerződő országok Magyarország mellett Bulgária, Finnország, Franciaország, Németország, Olaszország, Litvánia, Hollandia, Portugália, Románia, Szlovénia és Spanyolország voltak. A mesterképzés kétéves időtartamú, hét modult ölel fel a négy szemeszter alatt. A hetedik modulban, amely a rendészettudomány kutatómódszertanát is magában foglalja majd, készülnek el a diplomamunkák. A mesterképzést a spanyol egyetem akkreditálta, amelyet >>

a Bologna-szabályoknak megfelelően minden EU-tagállam elfogadott. A mesterképzés költségvetése a CEPOL pénzügyi támogatásával valósul meg.

Az első mesterképzés helyszínéül a Ludovika, valamint a BM NOK épülete szolgált, amelynek első modulját is közösen rendezték meg. A kurzus ünnepélyes megnyitását Prof. Dr. Patyi András, az NKE rektora elmondta, hogy a több mint 200 éves múltra visszatekintő Ludovika főépülete a magyar felsőoktatás, különösen a magyar tisztképzés nemzetközileg is kimagasló intézményének, a Magyar Királyi Honvéd Ludovika Akadémiának adott otthont. „Megtiszteltetés, hogy elődeink nyomdokában járhatunk, és oszlopos tagja lehetünk az európai rendőrtisztképzés nemzetközileg is elismert programjainak. Ez a jövőnk és küldetésünk szempontjából is fontos. Egyetemünk a honvédelem, a rendvédelem, a katasztrófavédelem, valamint a közigazgatás szervezeteit és intézményeit kívánja erősíteni szakemberekkel. Olyan szakértők képzése zajlik a Nemzeti Közsolgálati Egyetemen, akik életre szóló hivatásként tekintenek majd a munkájukra, a közrend biztosítására, valamint az állampolgárok hivatalos közigazgatási ügyintézésének minőségi szervezésére és lebonyolítására.” Az NKE rektora beszédében szólt arról is, hogy az intézmény hallgatói egyetemi tanulmányaik alatt nemcsak saját szakterületükkel, hanem a közszolgálat különböző irányvaival is megismerkedhetnek, gyakorolva a közszolgálat egyes ágazatai közötti együttműködést, amelynek a jelentősége a válsághelyzetekben történő szakszerű és összehangolt fellépés hatékonyságán keresztül mutatkozik meg igazán. „A jövő szakembereinek hazai és nemzetközi közszolgálatra történő sikeres felkészítése dinamikus intézményi háttérrel, számottevő tudásbázissal és szakmai tapasztalattal kíván” – hangsúlyozta Patyi András, majd hozzátette: „Az NKE a minőségi közszolgálat fejlesztésére is hivatott hazai és nemzetközi kutatások egyik központja is kíván lenni. A kül- és biztonságpolitika területére fókuszáló szakértői és kutatói aktivitás mellett külön figyelem összpontosul az államtudomány területére, a Jó Állam Konceptióhoz kapcsolódó kutatásokra. Ennek megfelelően folyamatosan arra törekszünk, hogy ápoljuk és kiszélesítsük a nemzetközi partnereinkkel való kapcsolatainkat, hogy kivegyük a részünket a nemzetközi együttműködésekben.”

Utalt az AEPC vezetőtestületi értekezletére, amelynek szintén az NKE adott otthont, s ahol a nemzetközi résztvevők a rendőrképzés teljes spektrumát érintő kérdéseket megvitatták. Hangsúlyozta, hogy a rendőrtisztképző intézmények közötti párbeszéd és tapasztalatcsere elengedhetetlen a professzionális és valóban hatékony európai rendvédelem kialakításához. A CEPOL képzési lehetőséget teremt vezető beosztású rendőrtisztek számára a bűnmegelőzés, a bűnüldözés, az alapvető jogok, a közrend és a polgári válságkezelés területén. Kiemelte: megtiszteltetés az egyetem számára, hogy hozzájárulhat az európai rendőrtisztképzés e kiemelten fontos prog-

ramjához, hiszen a mesterkurzus résztvevői Európa különböző pontjain kamatoztathatják az itt szerzett ismereteket, erősítve a közrendet és a közbiztonságot. Olyan különleges és unikális tudást szerezhetnek, amelyet mindennapi munkájuk során hasznosítani tudnak, a nemzetközi életben és saját hazájuk területén.

„Elsőnek lenni mindig kitüntetés, a résztvevők megalapozzák a közös mesterprogram értékét és tekintélyét” – hangoztatta Pintér Sándor belügyminiszter. Kiemelte, hogy a kormány jelentős erőfeszítéseket tett annak érdekében, hogy a CEPOL központja Magyarországra kerüljön. „Biztunk abban, hogy megfelelő háttérrel és fejlődési lehetőséget tudunk nyújtani az európai közös rendőrképzéshez. Az Európai Unió vezetőinek a célkitűzése, az unió polgárainak az elvárása, hogy Európában mindenhol azonos biztonság legyen, amely akkor valósulhat meg, ha a rendőreink a biztonságot veszélyeztető kihívásokra azonos módon reagálnak, a feladat megoldásához szükséges ismeretekkel rendelkeznek. Mindez csak hatékony képzési rendszerrel, a legmagasabb szintű oktatással valósítható meg, ezt szolgálja az első európai közös mesterprogram. A minőséget a CEPOL vezetése és a mögötte álló intézmények adják” – hangsúlyozta a belügyminiszter. Szólt arról is, hogy a hallgatóknak lehetőségük lesz megismerni az általános eljárások legújabb tudományos és gyakorlati ajánlásait, valamint a váratlan események kezelésének tervezését és gyakorlati megvalósítását. „Napjainkban nagy szükség van mindezekre, gondolva a terrorizmus, az illegális migráció által országunkra irányított feladatok súlyára.”

A miniszter fontosnak tartja, hogy minden résztvevő az egyéni tudásával, képességével járjon hozzá a program sikeréhez, hogy megismerhetővé váljon az európai országok biztonsági helyzete, hiszen a sikeres képzés az unió polgárainak biztonságát szolgálja.

Christian Gatti, a CEPOL Vezetőtestületének vezetője szerint Európában a határokon átnyúló bűncselekmények üldözése során a hatékony rendőri együttműködés határozza meg a belső biztonság elősegítését. A mesterprogramban – amely az

Európai Unióban megvalósuló felsőoktatási programokat egészíti ki – a rendőrakadémiai legkitűnőbb oktatói vesznek részt. „A rendőri vezetők magas szinten cserélhetnek jó gyakorlatokat, amelyek az európai térségben a béke, a biztonság és a szabadság megvalósításának a zálogai. A CEPOL mesterképzés elindítása európai sikerként könyvelhető el” – fogalmazott Christian Gatti.

„A legnagyobb spanyol állami egyetemként a biztonság megteremtésére törekszünk, mert ez egész Európa számára fontos cél. Igyekezünk a világ számára is jó példát szolgáltatni az európai biztonság megteremtésének igényével. Ezzel a képzéssel meg tudjuk mutatni az Európai Unió erejét a rendőri együttműködésben is” – hangoztatta Prof. Dr. D. Alejandro Tiana Ferrer, a spanyol UNED egyetem rektora.

Az európai rendőrök közös oktatási rendszerének a szószólója és elkötelezett támogatója Gerd Thielmann, aki nyolc CEPOL-szemináriumon vett részt 56 napon keresztül. „Közös felelősséget vállaltunk a rendőrök képzésére. Az ezzel kapcsolatos feladatok és küldetések száma évről évre folyamatosan nő. Tanulmányi programjaink túlmutatnak az Európai Unió képzési rendszerén, az oktatás különböző európai helyszíneken zajlik, a közös együttműködés eredményeként modulokat dolgoztunk ki. A CEPOL független és erős” – zárta gondolatait a Münsteri Egyetem alelnöke, akinek a „Visiting Scholar of the National University of Public Service” címet adományozta Prof. Dr. Patyi András rektor október elején. Dr. Bánfi Ferenc, a CEPOL elnöke egy álmot megvalósulásának tartja a 13 európai tagállam együttműködésének gyümölcszeként megvalósult mesterképzés elindítását. Elmondta, hogy a hatékony rendészeti munka alapja a bizalom, a program segítséget nyújt a kapcsolatépítésben is. „Történelmi nap ez a mai. A közös együttműködés, az európai rendészeti tevékenység sikerét hozta el a tagállamok számára, a program kidolgozása forradalmi változást eredményezett a nemzetközi szervezett bűnözés és terrorizmus elleni küzdelemben.” ●

AZ I. MODUL A MEGNYITÓT KÖVETŐEN MAGYARORSZÁGON ZAJLOTT LE, ÁLTALÁNOS BEVEZETÉS ÉS KUTATÁSMÓDSZERTAN CÍMMEL.

Ennek keretében Prof. Dr. Patyi András, az NKE rektora *Research in law* témakörben tartott előadást a BM NOK színháztermében harminc résztvevő számára, a hallgatók nagyfokú bevonásával. Általános bevezetőként beszélt a jog fogalmáról, a jogról mint szabályok összességéről, a viselkedési normákról, valamint az angol-szász és kontinentális jogrendszerek közötti különbségekről és hasonlóságokról. Bemutatta a jog különböző forrásait, a belső, a nemzetközi és uniós jogforrásokat egyaránt. Kiemelte a társadalomtudományok és a jog területén végzett kutatások jellemzőit és a jogforrások szerepét.

Az EU tagállamainak képviselői mellett az EUROPOL két munkatársa is részt vett a képzésen, amelyet Dr. Kis Norbert rektorhelyettes nyitott meg a Ludovikán, bemutatva egyetemünk főbb kutatási profilját. Az első napon a résztvevők tájékoztatást kaptak a teljes programról, a rendészettudomány szerepéről és helyéről, a kutatómódszertan alapintézményeiről. A CEPOL két munkatársa, Dr. Detlef Nogala és Julian ter Huurne segítségével a hallgatók megismerkedhettek mindazon lehetőségekkel, amelyeket a CEPOL biztosít számukra a kétéves képzés során: webinar, közös tananyag (common curriculum), e-library, amely megkönnyíti számos idegen nyelvű forrással, a CEPOL LMS rendszerrel a kapcsolattartást. A résztvevők félnapos látogatást tettek a Központi Statisztikai Hivatalban, ahol a mennyiségi kutatás (Quantitative research) alapjairól, a statisztikai adatok kutatásban betöltött szerepéről kaptak ismereteket.

Az NKE oktatói mellett külföldi szakértelműek is emelték a program színvonalát. Részt vett a képzésben szlovén, finn és angol professzor, valamint egyetemi docens, továbbá a varsói székhelyű FRONTTEX uniós ügynökség kutatási osztályának munkatársa is. „Az oktatók törekedtek a hallgatók minél aktívabb bevonására, ezért több alkalommal került sor kiscsoportos munkára, tréningre, amelyet kifejezetten élveztek a résztvevők, akik írásbeli házi feladatot is kaptak a CEPOL LMS rendszerén keresztül, amelyet az oktatók értékelték. Az utolsó napon a résztvevők vizsgáltak, amelynek keretében mindenki előadást tartott valamely szabadon választható témában. A hallgatók nagyon lelkiismeretesen készültek, és a négy csoport munkáját értékelő oktatók is reális, következetes és korrekt értékelést adtak a hallgatók teljesítményeiről” – hangsúlyozta dr. Nagy Judit tudományos és nemzetközi dékánhelyettes, majd hozzátette: „Sikerült a négy nap alatt aktív, közreműködő és tanulni akaró hallgatókkal együtt dolgozni, akik élményekkel és ismeretekkel gazdagabban térhettek haza. A hallgatók úgy ismerhették meg a kutatómódszertan alapjait, hogy a megszerzett tudást a kétéves képzés során, a szakdolgozat megírásakor is kamatoztatni tudják majd.”

A II. modul *Nemzetközi és összehasonlító rendészet* címmel Finnország, a III. modul *A nemzetközi rendészeti együttműködés kormányzati és stratégiai aspektusairól* Spanyolország, a IV. modul *Az európai rendészeti együttműködés jogi és szabályozásbeli aspektusairól* Franciaország, az V. modul *Az európai rendészeti együttműködés operatív/gyakorlati aspektusairól* Bulgária, a VI. modul *Az európai rendészeti együttműködés vezetési/menedzsment aspektusairól* Németország, a Szakdolgozat elkészítésének koordinálását Portugália vállalta.

A nép szava Isten szava?

SZÖVEG: SZŐÖR ADÁM
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

A modernkori demokráciákban a népszavazás a parlamenti hatalomgyakorlás kiegészítő intézménye. Bár szinte minden európai ország alkotmányosan is elismeri ennek létjogosultságát, mégis ritkán kerülhet sor a nép közvetlen akaratának kifejezésére. A Nemzeti Közzolgálati Egyetem és a Nemzeti Választási Iroda a népszavazás magyarországi és európai szabályozásáról, valamint gyakorlatáról rendezett konferenciát. Az ott elhangzottak segítségével járjuk körül a népszavazás történetét és modernkori jelentőségét.

A népszavazás mint a közvetlen demokrácia gyakorlásának egyik legfontosabb intézménye már az ókori görög államok történelmében is felbukkan, de igazából a nagy francia forradalom révén nyert alkotmányos megfogalmazást. Franciaországban a polgári köztársaság megszületése óta tartanak népszavazásokat. Az első referendumon, 1793 júliusában a polgárok a köztársasági alkotmányt hagyták jóvá. Azóta 24 alkalommal hívták országos voksolásra a franciákat: a legtöbbször (11-szer) az alkotmány változásairól kellett szavazniuk.

Magyarországon már az 1848-as forradalom idején felmerült az általános választójogra alapozott népszavazások megtartásának lehetősége, ám a kor politikai életében aktív szerepet játszó polgárság

és középnemesség az erős képviseli rendszer mellett állt. A dualizmus kései időszakában a népszavazás törvényesítése ismét felvetődött, de a kezdeményezést képviselő politikai erők nem voltak képesek akaratuk érvényesítésére.

Először 1921-ben tartottak Magyarországon népszavazást, a Sopron hovatarozásáról szóló referendum azonban nem országos, hanem „csak” helyi véleménynyilvánítás volt. A népszavazás mint közvetlen hatalomgyakorlási forma bevezetését az 1989 előtti rendszerváltó csoportok is felvetették, de országos népszavazásra már csak az 1989-es rendszerváltás után kerülhetett sor Magyarországon, miután az 1989-es XVII. törvény szabályozta a kérdést.

Ahogy ezt akkor nevezték, a négyigenes népszavazást 1989. november 26-án tartották: ez volt az újjászülető magyar demokrácia első voksolósos erőpróbjája. A

referendumot az ellenzékikerekasztal négy pártja (Fidesz, FKGP, MSZDP és az SZDSZ) kezdeményezte, amelyek a pártállami diktatúra lebontását és a rendszerváltás utáni gazdasági-politikai helyzetet akarták tisztázni. A Munkásörtség felosztatásáról, az MSZMP vagyoni elszámoltatásáról és a pártszervezetek munkahelyekről való kivonulásáról már 1989 őszén döntött az Országgyűlés, így csak a köztársasági elnök megválasztásával kapcsolatos kérdésnek volt igazán tétje. Az eredményes népszavazás azt jelentette, hogy a köztársasági elnököt az új Parlament felállása után kellett megválasztani, méghozzá az új országgyűlési képviselőknek.

A magyar demokrácia második népszavazását az 1990-es országgyűlési választáson nagy vereséget szenvedő MSZP kezdeményezte, a voksolásra 1990. július 29-én került sor. A szocialisták azt szerették

volna elérni, hogy a köztársasági elnököt közvetlenül a nép választhassa meg. Az urnáknál csak a szavazópolgárok 14 százaléka jelent meg, így a szavazás érvénytelen lett. A sikertelen népszavazás után az MDF és az SZDSZ korábban megkötött megállapodásának megfelelően az Országgyűlés választotta köztársasági elnökké Göncz Árpádot. Aztán 7 évig nem történt semmi, majd két olyan referendum következett, amely a NATO-hoz, majd az EU-hoz történő csatlakozásunkról szólt. Mindkét voksoláson nagyarányú, több mint 80 százalékos győzelmet arattak az igenek.

Jelentős belpolitikai tétje volt a 2004-es és a 2008-as népszavazásoknak. 2004 nyarán a Magyarok Világszövetsége kezdeményezett aláírásgyűjtést a határon túl élő magyarok számára megadandó magyar

állampolgárságért. Fél évvel korábban a Munkáspárt is aláírásgyűjtést indított a kórházak magánosításának leállítására érdekében, amelyhez a Fidesz is csatlakozott. A 2004. december 5-i voksoláson a heves kampány ellenére csak a jogosultak 37,49 százaléka jelent meg. Az alacsony részvétel miatt egyik kérdésre adott válaszok aránya sem haladta meg a 25 százalékos limitet, ezért a szavazás eredménytelen volt. Négy évvel később azonban siker övezte az újabb népszavazási kezdeményezéseket. 2008. március 9-én az ösztöndíjról, a vizitdíjról és a kórházi napidíjról mondták el véleményüket az állampolgárok. A Fidesz és a KDNP által kezdeményezett voksoláson 50,4 százalékos részvétel mellett mindhárom kérdésben döntő többségbe kerültek azok, akik elutasították a korábban bevezetett díjakat.

A 2012. január elsején életbe lépett Alaptörvény jelentős változásokat hozott a népszavazás intézményrendszerének jogi szabályozásában: megszüntette a véleménynyilvánító népszavazást és a népi kezdeményezés intézményét is. Az országos népszavazási kezdeményezéssel kapcsolatos részletes szabályokat a népszavazás kezdeményezéséről, az európai polgári kezdeményezéséről, valamint a népszavazási eljárásról szóló 2013. évi CCXXXVIII. törvény tartalmazza.

„A népszavazás kapcsán állandó a vita a korlátozó és a megengedő szabályozás között” – mondta el a konferencián Pálffy Ilona, a Nemzeti Választási Iroda (NVI) elnöke. A szakember ismertette a népszavazás kapcsán megvalósult jogszabályi változásokat, így többek között szólt a választójog kiszélesedéséről, valamint az érvényesség és eredményesség területén történt szigorításról. A referendum érvényességéhez az összes választópolgár több mint felének érvényes szavazatára van szükség, és akkor eredményes a voksolás, ha az érvényesen szavazó választópolgárok több mint fele a megfogalmazott kérdésre azonos választ ad. Az országos népszavazási kezdeményezés alkotmányos funkciójának

és komolyságának megőrzése érdekében a törvény előírja, hogy a választópolgári kezdeményezés szervezőjének az aláírásgyűjtő íven szereplő kérdést legalább húsz, de legfeljebb harminc választópolgár támogató aláírásával kell benyújtania. Pálffy Ilona emlékeztetett arra, hogy az európai országok többségében nagyobb számú aláírás kell a népszavazás kiírásához, ráadásul vannak olyan államok, ahol a választópolgár nem is kezdeményezhet referendumot. Az NVI elnöke szölt arról is, hogy a korábbi szabályozáshoz képest szélesedett az úgynevezett tiltott tárgyak köre, tehát azon témák, amelyekben nem lehet népszavazást kiírni. Ide tartozik az Alaptörvény egésze, valamint a költségvetésre vonatkozó törvény is, de megszűnt a korábbi tiltás például a kormányprogram esetében.

Pálffy Ilona kitért a fontosabb eljárásjogi változásokra is, így szólt az előzetes formai vizsgálatról, a támogatói aláírások gyűjtéséről, valamint az úgynevezett versengő kezdeményezésekről. Az NVI elnöke szerint az utóbbi sok fejtörést okozott számukra is, hiszen eléggé eltérően értelmezték az erre vonatkozó jogszabályt a népszavazást kezdeményezők. Változott a jogorvoslat módja is: a hitelesítéssel kapcsolatos eljárásokban az Alkotmánybíróság (AB) helyett a Kúria dönt. Pálffy Ilona emlékeztetett arra, hogy a korábbi joggyakorlatban nagyobb volt a népszavazási kérdések megtagadásának aránya, mint az utóbbi egy évben. Az NVI elnöke azt is hozzátette, hogy a jogorvoslati időket is figyelembe véve még ma is másfél év kell ahhoz, hogy egy kezdeményezés eljusson a konkrét népszavazásig.

A népszavazással kapcsolatos jogorvoslati eljárási rendszerben a Nemzeti Választási Bizottságnak, a Kúriának és az AB-nak van meghatározó szerepe, hiszen adott esetben ezen intézményekhez fordulhatnak a kezdeményezők, ha nem értenek egyet az ügyükben hozott döntésekkel. Éppen a konferencia előtti napokban hozta meg határozatát az AB, amellyel megsemmisítette a Kúria korábbi döntését, amely zöld >>

utat engedett volna a férfiak negyven év munkaviszony utáni nyugdíjazása lehetőségéről szóló népszavazásnak. Korábban a Nemzeti Választási Bizottság még megtagadta a férfiak és a nők egyenlő nyugdíjkorhatárára vonatkozó országos kezdeményezés aláírásgyűjtő ívén szereplő kérdés hitelesítését, ám ezt a döntést hamar megtámadták a legfőbb bírói fórumon.

A Nemzeti Választási Bizottság elnöke, Prof. Dr. Patyi András úgy látja: a népszavazás intézményének korábban meglévő viszonylag laza szabályozása eredményezhette azt, hogy az elmúlt évtized második felében az alkotmánybírói ügyek közel fele népszavazási kérdésekkel foglalkozott. Az NVB első embere elmondta: bár ma vita van arról, hogy mennyire nehéz vagy könnyű népszavazást kezdeményezni, véleménye szerint nem sok jogi akadály áll ennek útjába. „A népszavazási kérdések hitelesítése jelent egyre masszívabb intellektuális gátat a kezdeményezésekben” – tette hozzá Patyi András.

Dr. Balogh Zsolt, a Kúria bírójának elmondta: a legfőbb bírói fórum 2012. január elsejei megalakításától kezdve idén augusztus végéig összesen 72 döntést hozott a szervezet. Ebből 48 volt érdemi, amiből 6 változtatta meg az NVB döntését. Balogh Zsolt érdekességképpen megjegyezte, hogy a hozzájuk érkezett ügyek közül 9 olyan kérdés is volt, amire a Kúria és az NVB is „rábólintott”, mégsem kezdődött el az aláírásgyűjtés az adott témában. A Kúria jogorvoslati tevékenysége során olyan szempontokat vesz figyelembe, mint a kérdés egyértelműsége vagy hogy szerepel-e a téma az Alaptörvénybe foglalt tiltott tárgykörök között. De vizsgálják azt is, hogy a referendumra szánt kérdés sérti-e a rendeltetésszerű joggyakorlás követelményét és az adott téma a Parlament hatáskörébe tartozik-e. Nem lehet népszavazást kiírni az Alaptörvény megváltoztatására irányuló, a nemzetközi szerződésbe ütköző és a központi költségvetésre kihatással lévő ügyekben. Utóbbi esetében – jegyezte meg Balogh Zsolt – értelmezési problémák

is felmerültek, így szerinte érdemes lenne a jogalkotónak átgondolni és egyértelműbbé tenni ennek szabályozását.

Jogtörténeti visszatekintésében Prof. Dr. Varga Zs. András alkotmánybíró megjegyezte: Magyarországon az 1989-es ideiglenes alkotmánytól számítva lépésenként kellett az alkotmányos alapelvekkel és egyéb szabályokkal, valamint a parlamentáris berendezkedéssel összhangba hozni a népszavazással kapcsolatos rendelkezéseket. Ebben alapvető szerepe volt az AB-nak, amelynek döntéseit a törvényhozó folyamatosan emelte be az alkotmányba. Ilyen volt például az, amikor az AB kimondta, hogy a képviseleti hatalomgyakorlás az elsődleges, a közvetlen hatalomgyakorlást pedig kivételesként kell kezelni. Az AB 2013-ban erősítette meg azt, hogy megkerülhetetlen a szerepe a népszavazással kapcsolatos jogorvoslati rendszerben, 2014-től pedig az Alaptörvény alapján már a Kúria valamennyi döntését – így a népszavazással kapcsolatosakat is – felülvizsgálhatja a testület alkotmányossági szempontból. Az AB korábbi vezetője, Prof. Dr. Paczolay Péter jelenleg a Velencei Bizottság tiszteletbeli elnöke. Ez a szervezet a tagállamai számára nyújtott alkotmányozási tanácsadói tevékenysége mellett egyéb törvénykezési

területeken, így a választásokkal és a népszavazásokkal kapcsolatos kérdésekben is rendszeresen megnyilvánul. Paczolay Péter elmondta, hogy a Velencei Bizottság 2002-ben adta ki választási kódexét, amelyet később a népszavazással kapcsolatos tanulmánya követett. Ez utóbbi arra a felmérésre épült, amely az európai országok népszavazással kapcsolatos törvényeit vette górcső alá 2005-ig. A népszavazással kapcsolatos jó gyakorlatokat megfogalmazó kódex végül 2007-re készült el, és ez alapján vizsgálódik a Velencei Bizottság ebben a témakörben – mondta el Paczolay Péter. A dokumentum olyan alapelveket fogalmaz meg, mint a választójogi egyenlőség és esélyegyenlőség, a szavazás titkossága, a korlátozások törvénybeli szabályozása. Kimondja, hogy a választási eljárás elvéinek megvalósítása során érvényesülnie kell többek között a sajtószabadságnak, a véleménynyilvánítás szabadságának és a gyülekezési jognak. A testület tiszteletbeli elnöke megjegyezte: a népszavazás esetén a finanszírozásokkal kapcsolatos ajánlások megengedőbbek, mint az általános választások esetén, hiszen itt – elsősorban az aláírások megszerzésének folyamatában – természetesebb módon jelennek meg magánforrások is. A Velencei Bizottság a

népszavazások esetén ellenzi bármilyen eredményességi küszöb bevezetését – tette hozzá Paczolay Péter, aki szerint a népszavazási kódex él, a jogalkalmazásban is használható dokumentum. Ahhoz, hogy a magyarországi népszavazási gyakorlatot jobban megértsük, érdemes körültekinteni Európában, hogy más országok hogyan kezelik a közvetlen demokrácia ezen fontos intézményét. Az országok egy részében csak igen ritkán, a legnagyobb horderejű politikai változások (új alkotmány, új valuta vagy EU-csatlakozás) utólagos legitimációjára használják a szavazást. A kisebb népességű országokban (vagy nagyobb országok tartományaiban) viszont többször is sor kerül népszavazásra, akár kisebb súlyú kérdésekben is. Mag. Gregor Wenda, az Osztrák Szövetségi Belügyminisztérium választási részlegének helyettes vezetője a konferencián elmondta: Ausztriának kilenc tartománya van, amelyeknek nagyon fontos szerepe van a demokratikus

intézményrendszer működtetésében. Az országos választások lebonyolításáért azonban a szövetségi belügyminisztérium felel, amelynek vezetője a választási bizottság elnöke is egyben. Nyugati szomszédunknál a népszavazások egy már elfogadott törvény hatályba lépéséről dönthetnek, ami kötelező a törvényhozásra nézve. Van emellett véleménynyilvánító referendum is, ami egy adott kérdés támogatottságáról szól, és nem kötelező érvényű. Ausztriában a népszavazásokat a választásokhoz hasonlóan szervezik, bonyolítják, és minden eleme nagyon pontosan, részletekbe menően van szabályozva a törvényekben. Ausztriához hasonlóan Szlovéniában is egy már megszületett törvény hatályba lépéséről lehet szavazni, korábban megerősítő, most elutasító jelleggel – mondta Prof. Dr. Marko Kambič, a szlovéniai Országos Választási Bizottság tagja a konferencián. A szakember hozzátette: a 2013-ig tartó, sokak által önkényesnek, homályosnak és bizonytalanoknak tartott népszavazási rendszert két évvel ezelőtt változtatták meg Szlovéniában. A mostani szabályozás szerint is 40 ezer aláírás szükséges a népszavazási folyamat megindításához, de szűkítették a témaköröket, így nem lehet például a költségvetés végrehajtásával kapcsolatos kérdésekben népszavazni. Ma egy törvény akkor nem léphet népszavazás útján hatályba, ha a többség (a szavazásra jogosultak legalább egyötöde) ellene szavaz. Szlovákia is erősíteni

szerepet a népszavazás intézményrendszerét, mivel azt látja, hogy kevesen élnek ezzel a lehetőséggel. Mgr. Pavol Kacic, a szlovák belügyminisztérium főosztályvezető-helyettese elmondta: északi szomszédunknál abszolút többség kell egy népszavazási kezdeményezés eredményességéhez. A szlovákok 1994-ben a privatizáció részleteinek nyilvánosságra hozataláról, 1997-ben a NATO-csatlakozásról, 1998-ban a nemzeti érdekeltégű állami vállalatok privatizációjáról, 2004-ben pedig az EU-csatlakozásról szavazhattak. Szlovákiában eddig 8 népszavazást tartottak, a többségük eredménytelen volt – tudtuk meg a főosztályvezető-helyettestől. Franciaországban – Magyarországtól eltérően – lehetséges külföldi államokat érintő ügydöntő referendum megtartása is, így a polgárok véleményt nyilváníthattak Nagy-Britannia és Írország európai közösségi tagságáról, Algéria önállóságáról és Új-Kaledónia autonómiájáról. A legutóbbi referendumon, 2005. május 29-én a franciák az EU válságát kiváltva elutasították az Európai Alkotmányt.

A népszavazás intézménye Németországban a 1919-es weimari alkotmányig nyúlik vissza, amely a birodalmi elnök számára tette lehetővé népszavazás kiírását fontos kérdésekben, illetve a parlament alsó- és felsőházának vitája esetén. Németországban szövetségi szinten egyáltalán nem alkalmazzák a népszavazás eszközét, az NSZK 1949-es megalapítása óta egyetlen országos voksolásra sem került sor. A népszavazásról az alkotmány 20-as cikkelye rendelkezik, amely a képviseleti hatalomgyakorlással egyenrangúként ismeri el azt. Országosan tehát nem, tartományi és az az alatti közigazgatási szinteken gyakran rendeznek népszavazást. A legnagyobb súlya Bajorországban és Berlinben van az intézménynek, itt a tartományi parlament népszavazás útján történő visszahívására is lehetőséget ad az alkotmány. Az elmúlt években egyre erősödő országos mozgalom indult a népszavazás intézményének erősítése érdekében. ●

Pontosabban megismerhetjük majd a rendszerváltást

SZÖVEG: SZŐR ADÁM
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

A rendszerváltás óta eltelt időszak politikatörténeti dokumentumainak jelentős része megtalálható abban a gyűjteményben, amely mostantól a Nemzeti Közszolgálati Egyetem polgárai számára is elérhető. A 2012-ben megszűnt SZDSZ szinte teljes archívumát is magában foglaló iratanyagot az NKE-n működő Molnár Tamás Kutató Központ (MTKK) kezeli. Az intézet elsősorban a 19–20. századi magyar politikai és szellemi élet szempontjából meghatározó jelentőségű tudományos munkák kutatására, megőrzésére jött létre. Az MTKK eddigi tevékenységéről és jövőbeni terveiről Molnár Attila Károly eszmetörténésszel, a kutatóközpont vezetőjével beszélgettünk.

○ Már negyedszázad telt el a rendszerváltás óta, mégis eléggé megoszlanak a vélemények annak jelentőségéről, eredményéről. Az Önök kezelésében lévő és most már az egyetemi polgárok számára kutathatóvá vált, rendszerváltásról szóló gyűjtemény mennyire segíthet abban, hogy tisztábban lássuk ezt a történelmi eseményt, korszakot?

Molnár Attila Károly: A Jelenkutató Alapítvány két évtizedig gyűjtötte a rendszerváltással kapcsolatos iratokat, dokumentumokat, majd azok a Nemzeti Közszolgálati Egyetemhez, a Molnár Tamás Kutató Központ kezelésébe kerültek. A hétszáz folyómétert meghaladó dokumentáció egy jelentős része a rendszerváltáskori politikusok életútját követi. Így, ha valaki egy szociológiai vizsgálatot végezne az elmúlt 25 év

politikai elitjéről, annak mindenképpen hasznos lenne ez a gyűjtemény. Az archívum másik része a megszűnt Közigazgatási Intézet öröksége, az elmúlt évtized közgazdasági-fejlesztéssel kapcsolatos tanulmányait tartalmazza. Talán a legérdekesebb része a gyűjteménynek az SZDSZ szinte teljes iratanyaga. Amikor a párt 2012-ben megszűnt, a Jelenkutató Alapítványnak adta át a dokumentumait, csak azt kérte, hogy szállítsák el azokat a pártszékházból. Végül ez a gyűjtemény is hozzánk került.

○ Az MDF–SZDSZ-paktum vagy a szabaddemokraták koalícióra lépése az MSZP-vel mind olyan témák, amelyek a történészek számára érdekesek lehetnek. Milyen jellegű dokumentumok vannak ebben a gyűjteményben?

Molnár Attila Károly

Kedvenc könyv • Montaigne-esszék,

Burke és Oakeshott művei

Zene • jazz, blues és magyar népzene, gregorián

Film • Utolsó samuráj, Appaloosa,

Kapitány és katona

Hobby • túrázás, kirándulás, kutyázás

M. A. K. A párt iratanyagai az alapítástól 2007-ig, a többi valaki „elvitte”, még mielőtt hozzánk került volna. Az SZDSZ hétköznapi működésének legalapvetőbb iratai találhatóak meg benne, így például számlák, bizonylatok arról, kinek és miért fizetett a párt. De emellett a gyűjtemény részét képezik a különböző politikai elemzések, a jelölőgyűlések, kongresszusok, valamint a választási kampányok anyagai is. Utóbbi részeként rengeteg programfüzet, plakát, zászló, valamint jó néhány multimédiás tartalom áll a kutatók rendelkezésére. Október közepétől ugyanis – egyelőre az egyetemi polgárok részére – nyilvánossá vált az archívum.

○ Pedig a történészek biztos egyből megkezdhenék az iratok vizsgálatát. Miért nem lehetett már most a teljes nyilvánosságot biztosítani?

M. A. K. Egyelőre nincs meg az az infrastruktúra, amely lehetővé tenné, hogy bárki kutathassa az anyagot. Az egyetem egy levéltár létrehozását tervezi, amelybe ez a gyűjtemény is beolvadna. Akkor már bárki számára elérhetővé válhat ez a kortörténeti iratanyag.

○ Létrehozásakor a Molnár Tamás Kutató Központot is – mint a többi, a kormány által életre hívott intézetet – jelentős kritikával illették a közéletben, többen csak egyszerű kifizetőhelynek nevezték.

M. A. K. Valóban voltak ilyen megjegyzések. Alaptalanul. Minden tevékenységünket dokumentáljuk, minden szabályosan működik. Csak érdekességképpen jegyzem meg, hogy az idén mindössze 70 millió forintból gazdálkodunk, ami nem mondható ki-magasló összegnek. Magyarországon egyébként szinte minden egyetem kap állami támogatást.

○ Ebből a 70 millió forintból kiket és milyen szempontok alapján segít, támogat a kutatóközpont?

M. A. K. Alapfeladatunk a 19–20. századi magyar politikai és szellemi élet szempontjából meghatározó jelentőségű tudományos munkák kutatása, megőrzése. Általában egyéves megbízási szerződéssel foglalkoztatjuk azokat, akiket egy könyv megírásában vagy PhD-dolgozatának a befejezésében támogatunk. Természetesen pályázat útján történik mindez, és elvárunk egy bizonyos teljesítményt a pályázóktól. Akik például nem teljesítik időre a vállaltakat, azoktól megvonjuk a támogatást. Az elmúlt két évben mintegy 50 pályázatot támogattunk, az elbírálásánál fontos szempont volt, hogy a pályázat mennyire illeszkedik a kiírt tartalomhoz és a pályázó mennyire tűnik érdemesnek arra, hogy támogassuk. Minderről egy szakemberekből álló zsűri döntött.

○ Bárki pályázhat?

M. A. K. Eddigi pályázataink többségénél volt egy életkorhatár, mivel elsősorban a fiatalokat szerettük volna támogatni. A következő évi kiírásoknál azonban valószínűleg nem lesz ilyen megkötés, életkortól függetlenül bárki pályázhat. Fontos megjegyezni, hogy nemcsak az NKE oktatói, hallgatói, hanem „külsősök” is.

○ Milyen témákkal lehet sikeres egy pályázat?

M. A. K. A pályázati kiírások nagy többsége a 19–20. századi politikai gondolkodás és eszmetörténet köré szerveződött. De emellett volt olyan pályázat is, amelynél például a vallási gondolkodástörténet is megjelent vagy a művészet és a politikum kapcsolata volt az alaptéma. Utóbbi a Magyar Művészeti Akadémiával közösen szerveztük, és legalább 25 embert érintett. A magyar eszmetörténeti kutatás egyik nagy problémája, hogy nálunk az európaival ellentétben a helyi, a magyar eszmetörténet háttérben van, nagyon ritkán jelenik meg például a társadalomtudományi képzésben. Tehát valaki jogi diplomát tud szerezni úgy, hogy nem hallott mondjuk a Széchenyi–Kossuth-vitáról. Azért is támogatjuk az ezzel kapcsolatos kutatásokat, >>

mert reméljük, hogy előbb-utóbb az oktatásban is nagyobb hangsúllyal jelenik meg a magyar eszmetörténet.

○ **Mi lesz azoknak a tanulmányoknak a sorsa, amelyek az Önök támogatásával készülhettek el?**

M. A. K. A pályázók egy jelentős része PhD-dolgozatának befejezéséhez kap támogatást, így az magával a sikeres dolgozattal hasznosul. A posztdoktori támogatottak esetében vagy ők maguk adják ki az elkészült tanulmányt, vagy rajtunk keresztül történik ez meg. Jövőre például a mi segítségünkkel jelenik meg két egyetemi polgár könyve, amelyek közül az egyik kifejezetten érdekes témát boncolgat: a Horthy-korszak katonatisztjeinek politikai gondolkozásáról ír a szerző.

○ **Az NKE számára tehát ez a haszna az Önök tevékenységének?**

M. A. K. Ez az egyik, hogy az alapfeladatunk keretében az egyetemi polgárokat is segítjük eszmetörténeti tanulmányaik elkészítésében, esetlegesen megjelentetésében. Van egy working papers sorozatunk is, amely internetes megjelenést biztosít az általunk támogatott tanulmányok és szerzőik számára, angol nyelven. Ez azért fontos, mert manapság, aki kikerül a netre, az már ott van a nemzetközi piacon. Azt szeretnénk, hogy előbb-utóbb a kutatóközpont munkatársai is bekerüljenek az egyetemi oktatásba, ami erősítené az NKE nemzetközi megjelenését is.

○ **Az eddigi rendezvényeik talán azért is lehettek sikeresek, mert az átlagpolgár számára is érdekes témákkal tudtak előrukkolni. Példaként említhetném a legutóbbi eseményt,**

amelyen a szocializmus időszakában megfigyelhető prostitúcióról volt szó.

M. A. K. Nem kimondott célunk a tudományos népszerűsítés, de örülünk, ha sokan érdeklődnek a rendezvényeink iránt. Azt látom, hogy a magyar tudományos életből sok területen hiányzik a nyilvánosság, pedig tapasztalatom szerint a szerzőknek lenne kedvük szabadabban is vitázni egy-egy témáról. Olyan rendezvényekben gondolkodunk, ahol az előadók röviden felvázolják főbb mondanivalójukat, majd a résztvevők vitázhatnak arról. Ez szerintem egy érdekes, termékeny műfaj. De fontos nyitni a külvilág felé is: 2017-ben például egy nemzetközi politikaelméleti társaság tartja majd nálunk a konferenciáját.

○ **Várhatóan mit hoz majd a jövő az MTKK életében?**

M. A. K. Jelenleg karoktól független intézetként működünk, de az egyetemi tervek szerint hamarosan szorosabb kapcsolatot fogunk kialakítani a Közigazgatás-tudományi Karral, mind az oktatás, mind a tananyagfejlesztés területén. Szeretnénk, ha a jövőben több idegen nyelvű kiadványt tudnánk megjelentetni, ezzel is segítve az egyetemi kutatók jelentősebb nemzetközi jelenlétét. Jó lenne, ha a magyar eszmetörténeti kutatások mellett az eddiginél hangsúlyosabban jelennének meg a külföldi vonatkozások is. A nemzetközi eszmetörténeti kutatásokban ugyanis vannak olyan irányzatok és szerzők, akik politikai okokból nem jelentek meg Magyarországon a rendszerváltás előtt tavalyi kötetünkig. Ilyen például a kiváló osztrák-amerikai politikafilozófus, Eric Voegelin, akitől korábban még egyetlen sor sem jelent meg magyarul. Törekednünk kell rá, hogy ne legyünk egy intellektuális vasfüggöny mögött. ●

A tudomány szolgálatában

Tudománynapi gondolatok a tehetség és a tudomány találkozásáról

SZÖVEG: DR. TÓTH NIKOLETT ÁGNES

Az Országos Tudományos Diákköri Tanács a fiatal tehetségeket és felkészítő tanáraikat is elismeri. Az egyetemisták és a főiskolások alkotókészségének kibontakoztatása, szaktudásának elmélyítése, a tehetség, az egyéni teljesítmények jobb megbecsülése és elismerése céljából hozta létre a Pro Scientia Aranyérem kitüntetést, majd 1997-ben elhatározta, hogy a felkészítő tanárokat is jutalmazza Mestertanári Aranyéremmel.

Az OTDT 1988 óta ismeri el a kiemelkedő fiatal tehetségeket Pro Scientia Aranyéremmel. Jelenleg 614-en rendelkeznek a kitüntetéssel, többen közülük az NKE taborát erősítik. Az elismerés nagy lendületet és rendkívül jó alapot adott Dr. Bebesi Zoltán egyetemi docens, a Nemzetbiztonsági Intézet Terrorrelhárítási Tanszékének vezetője későbbi tudományos-szakmai tevékenységéhez. Úgy véli, az elismerés annak köszönhető, hogy egyidejűleg két szakot – védelmi igazgatás és biztonságpolitika – végzett az egyetemen, és három év alatt hat TDK-dolgozatot írt. A megmérettetéseken országos első és harmadik helyezett lett. *„Az egyetem legfőbb fokmérője nem a hallgatók létszáma, hanem az, hogy mennyien lesznek a későbbiekben a tudományos életben elismertek. Azt tanácsolom a hallgatóknak, hogy higgyenek magukban, ne keseredjenek el, ha nem a dobogón végeznek, hiszen az eredmények később jelentkeznek. Befogadónak kell lenni, mindent el kell olvasni a szakterületükkel, érdeklődési körükkel összefüggésben, kutatásaik során nyitottnak kell lenniük”* – hangsúlyozta.

A Nemzetbiztonsági Intézet igazgatója kiemelkedő díjnak tartja a Pro Scientia Aranyérmet. Dr. Resperger István ezredesnek >>

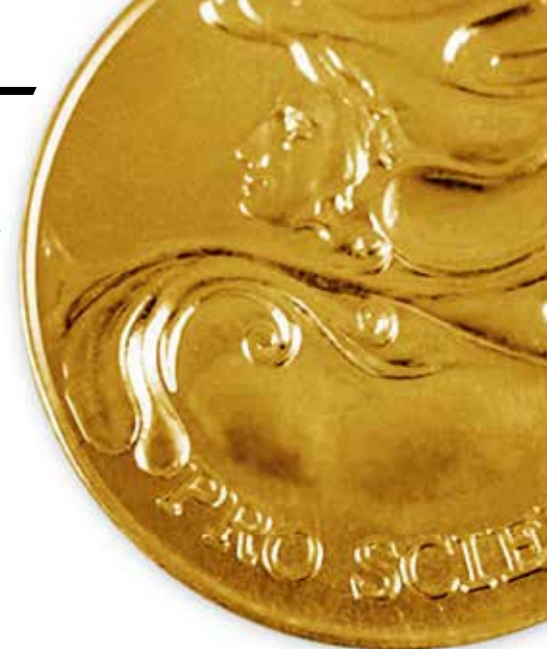
Dr. Padányi József dandártábornok, tudományos rektorhelyettes mindkét elismerést megkapta, amelyeket nagyon fontosnak tart a tudományos pályája során. Először hallgatóként végzett tevékenységét ismerték el, amellyel elindult kutatói pályája. Ez olyan lendületet adott számára, amely még ma is tart. Az elmúlt tizenöt évben végzett utánpótlás-nevelői és tudományos tevékenységét a Mestertanár Aranyéremmel ismerték el, amely szerinte az idő múlását is jelzi az életében. Azt tanácsolja a tudomány művelőinek, hogy mindig kérdezzenek és keressenek új összefüggéseket. Poincaré francia matematikust idézte, ezzel is érzékeltetve, hogy nem csupán az új eredmények a fontosak: az is elegendő, ha egy tudós rendet tesz ott, ahol rendetlenség uralkodik. A kutatóknak azt üzeni a rektorhelyettes, hogy ne a szerencsében bizzanak, hanem a munkában. A dandártábornok Zrínyi Miklós gondolatait vallja, aki a szerencsével sokat foglalkozott élete során. Nem tagadta meg ő sem a szerepét, úgy vélte, ha felkészülten várjuk a pillanatot, akkor csökkenthetjük a szerencse forgandóságát.

Pro Scientia aranyérmeseink:

1991: Pohl Árpád
1990: Padányi József
1993: Kolossa Sándor
1995: Magyar István
1997: Resperger István
2001: Bebesi Zoltán
2011: Auer Ádám

Mestertanár aranyérmeseink:

1999: Németh Zsolt
2001: Máthé Gábor
2009: Kolossa Sándor
2009: Ványa László
2011: Kaiser Ferenc
2011: Tarján Gábor
2013: Szelei Ildikó
2013: Padányi József
2015: Kozáry Andrea
2015: Patyi András

további erőt és biztatást adott az elismerés a következő akadémiai lépcsőfok eléréséhez. Hasonló véleményen van Dr. Auer Ádám is: a tudomány irányít szabott életének. A Rektori Titkárság vezetőjeként sem hagyta el a tudományos pályát, egyetemi adjunktusként fontosnak tartja, hogy egy tudós más tudományterületek kutatóitól is halljon előadásokat. A diákköri tevékenységet szellemi kihívásnak nevezte, olyan műhelymunkának, amelynek szakmai közösségépítő ereje is van. A kutató a tudománynak „értő olvasója” lesz akkor is, ha nem foglalkozik a későbbiekben az új tudományos eredmények előállításával.

Az Országos Tudományos Diákköri Tanács (OTDT) 1997. november 6-i ülésén döntött a Mestertanár Aranyérem kitüntetés alapításáról mindazon oktatók és kutatók jobb megbecsülése és ösztönzése céljából, akik az egyetemisták és a főiskolások tudományos diákköri, szakkollégiumi vagy egyéb önképzési formában megvalósuló tudományos tevékenységének elősegítéséért éveken át kiemelkedően eredményes, áldozatos munkát végeztek.

Dr. Kaiser Ferenc harminckét diákja szerepelt eredményesen az OTDK-n, negyven diákja indult TDK-n, és három hallgatója kapott Pro Scientia Aranyérem kitüntetés. A Nemzetbiztonsági Intézet Katonai Nemzetbiztonsági Tanszékének vezetője számára a tehetséggondozás az oktatói munka csúcsa, ő is sokat tanul a hallgatóktól. Kaiser Ferenc szerint a tudomány olyan, mint egy barát: ha elhanyagolja az ember, könnyen eltávolodhatnak egymástól. Ezért is kell időt szánni rá még a hétköznapi munkaterhek mellett is. Dr. Tarján Gábor, az RTK Alkalmazott Rendészettudományi Tanszékének az oktatója a leendő kutatók számára azt tanácsolja, hogy vizsgálódjanak, egy kutatás ugyanis egy újabb kutatásra inspirál, így előbb-utóbb mindenki olyan eredményre jut, amelyet aztán közkinccsé tehet. ●

„A TUDOMÁNYBAN NINCSENEK ABSZOLÚT IGAZSÁGOK”

Prof. Dr. Patyi András november közepén veszi át Mestertanár Aranyérem kitüntetését. Az NKE rektora az elismerésről, a tudomány műveléséről és a tehetséggondozás sajátos magyar formájáról osztotta meg gondolatait a Bonum Publicum olvasóival.

○ Mit jelent az Ön számára ez az elismerés?

Patyi András: A Mestertanár Aranyérem odaítélése váratlanul ért, részben olyan munkáért, teljesítményért ismertek el, ami munkaköri kötelességem rektorként és a győri Széchenyi István Egyetem Állam- és Jogtudományi Karának volt dékánhelyetteseként egyaránt. 2005-ben a győri, akkor még Jog- és Gazdaságtudományi Karon az Állam- és Jogtudományi OTDK-konferencia ügyvezető elnöke voltam. Megváltoztattuk, feszebbé tettük a verseny protokollját, kiegyensúlyozottabbá tettük a verseny feltételeit. Győrben oktatóként, tanszékvezetőként, kari TDT-titkárként, majd elnökként szerveztem, támogattam a diákköri munkát. Az NKE rektoraként is magától értetődő feladatnak tartom, hogy segítsem a tehetséggondozásnak ezt a sajátos magyar formáját. Az OTDK-s gyökereim 25 évvel ezelőtre nyúlnak vissza. Másodéves joghallgatóként a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Jogtörténeti Diákkörének lettem a titkára, s az is voltam az államvizsgákig. 1991-ben, az ELTE-n megrendezett konferencián második lettem.

○ A tudomány művelését az egyetem fontos ismérveként tartjuk számon. P. A. Ha nincs tudomány, nincs egyetem sem. Nem az a tudomány, amit mi annak nevezünk, a tudomány az, amit más is annak ismer el, tételeinket, eredményeinket igazolnunk kell és meg kell tudnunk védeni. Az OTDK ezt a paradigmát közvetíti: ahhoz, hogy valódi eredményeink legyenek, ki kell lépni az intézmény falai közül, és tudományos fórumokon kell részt venni. Ellenőrizhetővé, mérhetővé, hivatkozhatóvá kell tenni az eredményeinket. Az NKE Intézményfejlesztési Tervében is szerepel, hogy három tevékenység egyidejű, intenzív jelenlétét kell megteremteni: egyrészt a tudományos kutatását, azaz az önálló, új tudományos eredmények előállítását és megfelelő közzétételét, másrészt a tudományos eredmények alapján elkészített ismeretanyag-előállítást, tananyagfejlesztést, amelyekbe más kutatók eredményeit is be kell építeni és végül az ismeretanyag átadását, az oktatást. Mindezeknek egyszerre és egymásra tekintettel kell zajlania.

○ Mit üzen a leendő kutatóknak?

P. A. Aki egyetemen szeretne tanulni, készítenie kell éreznie arra, hogy többet tudjon. A tudománnyal foglalkozó fiatal kutatókban még ennél is magasabb szintű készítenie kell lennie. A tudományban – többek között – az a csodálatos, hogy sok esetben egy idő után már nem azzal a témával foglalkozunk, amelyet elkezdünk feldolgozni. Ugyanis számos érdekes kérdés merülhet fel a kutatás során, amire eredetileg nem gondoltunk, válthatunk tudományterületet és témát is. Én például joghallgatóként majd PhD hallgatóként Erdély közigazgatás- és jogtörténetével kezdtem foglalkozni, azon belül Erdély és Magyarország uniójával, levéltári források alapján. Emlékszem harmadéves koromban egy hétre szinte beköltöztem a Magyar Országos Levéltár kutatószobájába. Az ott szerzett emlékek meghatározó élményt jelentenek számomra. Hosszú ideje viszont közigazgatási jogi témákkal foglalkozom, nem lettem jogtörténész. A diákkörökben folytatott párbeszéd, a vita ugyanígy fontos. A tudományban nincsenek abszolút igazságok, minden megkérdeshető, és a választ mindenre újra és újra meg kell találni.

A Facebook is segít összetartani a Habsburgokat

SZÖVEG: SZŐÖR ÁDÁM
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

Az európai parlamenti választásoknak nem a belpolitikáról, hanem az aktuális európai ügyekről kellene szólnia – mondta az Ostrakon Szakkollégium által szervezett rendezvényen Habsburg György. Az EU magyarországi megbízott nagykövete szökölt arról is, hogy a világ szinte minden pontján élő, mintegy ötszáz tagú Habsburg-család összetartása nagyon nehéz feladat, ebben sokszor a közösségi médiafelületek segítik őket. Habsburg György minden percét élvezte a Magyar Vöröskeresztnél végzett elnöki munkájának, és úgy véli, hogy a menekültproblémára egységes európai megoldást kell találni. A Habsburg-család Magyarországon élő leszármazottjával Szentpéteri Nagy Richárd, az egyetem oktatója beszélgetett az Ostrakon rendezvényén.

<http://emperorcharles.org>

○ A Habsburg név egyfajta hagyománytiszteléssel és nagy felelősséggel jár az azt viselő ember számára. Milyen érzés tagja lenni ennek a családnak?

Habsburg György: Akkoriban kezdtem érezni a felelősséget, amikor először kísértem el édesapámat rendezvényre. Jól emlékszem, hogy 12 évesen tartottam az első beszédemet egy olyan eseményen, amelyre édesapám nem tudott eljönni, és

nekem kellett úgymond helyettesítenem őt. Érdekes helyzet volt, hiszen a pódium magasabb volt nálam, így egy kicsit kínosan éreztem magam. Bármit is csinállok – legyen jó vagy rossz kicsengésű –, az mindig a Habsburg-névhez kötődik és nem a személyemhez. Persze sok pozitívuma van annak, hogy ezt a nevet használhatom, hiszen könnyebben „nyílnak az ajtók”, ami talán annak is köszönhető, hogy a szűkebb családnak is >>

mintegy ötszáz tagja van, akik a világ legkülönbözőbb pontjain élnek, Európán kívül Afrikában, Japánban és a teljes amerikai kontinensen.

○ Magyarország történetét – ahogy sok európai országot – nem lehet megírni a Habsburgok nélkül. Ha egy oldalban kellene összefoglalni Európa történetét, valószínűleg abban is szerepelne a Habsburg név. Mit jelent Önnek az európaiság?

H. Gy. A monarchiában sok nép élt együtt, alapvetően békében, egy szupranacionális jogrendszer égisze alatt. Az uralkodó feladata a béke megteremtése és megőrzése volt. A monarchia szétesése után kezdett újra megerősödni az európai közösség létrehozásának gondolata. Az EU alapításának is az volt a fő célja, hogy az európai népek békében éljenek. Ilyen értelemben mindenképpen sikeresnek nevezhetjük az Európai Uniót.

○ Habsburgnak és katolikusnak lenni tulajdonképpen ugyanazt jelenti. Ön hogyan képviseli ezt a hagyományt?

H. Gy. A valláshoz való erős kötődésem a szüleimtől ered és nagyon hálás vagyok nekik ezért. Gyerekként is sokszor megtapasztaltam az ezzel járó érzést, hiszen minden este tartottunk közös imádkozást a szüleimmel, testvéreimmel, valamint részt vettünk a vasárnapi miséken. Kezdetben persze én sem értettem teljesen, hogy miért van erre szükség, később azonban rájöttem, hogy mennyire hasznos a hit az életem formálásában, alakításában. Sokan különös jelenségnek látják, hogy amíg én a családi helyzetemnél fogva is katolikus vagyok, a feleségem lutheránus vallású. Nem könnyű a családukban egy ilyen helyzetet kezelni, de szerencsére édesapám modern felfogása itt is megmutatkozott. A feleségemmel rendszeresen beszélgetünk vallási témákról, és rájöttem, hogy a két egyház között több a közös pont, mint a különbözőség.

○ Magyarországon még mindig furcsa csengése van a Habsburg névnek, mivel az európai országok többségével ellentétben a magyarok nehezebben tudják meghatározni viszonyulásunkat a saját történelmükhöz. Mit lehetne tenni annak érdekében, hogy a magyar emberek is realisabb képet kapjanak országuk történelméről?

H. Gy. Meg kell próbálni érdekesebbé tenni a történelemmel való foglalkozást, már az általános iskolában is. A nagy történelmi eseményeket komplexebben, akár többféle nézőpontból kellene megismertetni a fiatalokkal. Tavaly volt kétszáz éves évfordulója a bécsi kongresszusnak és centenáriuma az első világháború kirobbanásának. Ezek az események nem olyan régen történtek, még viszonylag közel vannak hozzánk, a jelenünket is befolyásolhatják. Jó lenne például a kiegyezés jelentőségére is jobban felhívni a figyelmet, hiszen Magyarországon e történelmi esemény után nagyon sok jó dolog történt, ami hatással van ránk mind a mai napig. Csak akkor érthetjük meg a jelenkori eseményeket is, ha minél átfogóbban ismerjük annak történelmi hátterét.

○ Édesapja az államforma kapcsán azt az elvet vallotta, hogy legitimistának, de nem monarchistának tartja magát. Ön hogyan viszonyul ehhez a kérdéshez?

H. Gy. Amit ő mondott, azzal teljes mértékben egyet lehet érteni, hiszen egyedül a nép, a nemzet dönthet arról, hogy milyen államformája legyen egy országnak. Egyébként mind-egyiknek van előnye és hátránya is. Svájcban és az Egyesült Államokban például nehéz lenne elképzelni a királyságot, Anglia és Spanyolország viszont valószínűleg már rég szétesett volna az uralkodói intézmény nélkül. A monarchia előnye, hogy egy pártoktól független intézmény, míg a köztársaságok esetében a pártpolitika uralja a mindennapokat. Ez sajnos Magyarországra különösen jellemző.

○ Ha a Habsburg-család tagjainak „földrajzi elhelyezkedését” nézzük, akkor úgy tűnik, mintha szerepekre lenne osztva a család.

H. Gy. Egy külső szemlélő akár így is érzékelheti, de nincs emögött semmilyen szervezés-tervezés, titkos szándék. Édesapám életében nagyon sokat foglalkozott magyar ügyekkel, így áttételesen valószínűleg befolyásolt abban, hogy Magyarországon éljek, de ezt sosem fogalmazta meg direkt. Amikor a rendszerváltás után újra hazajöhettünk, szinte minden rendezvényre elkísértem őt. Vele ellentétben én akkor még nem beszéltem magyarul, pedig öt másik nyelven már jól kommunikáltam. Nagyon nehéz volt magyarul megtanulni, tényleg ez az egyik legnehezebben elsajátítható nyelv. (Habsburg György németül, spanyolul, angolul, franciául, olaszul és magyarul beszél – a szerk.) A családukban mindenki közélettel, politikával foglalkozik: egyik testvérem Svédországban parlamenti képviselő, a másik pedig Grúzia

berlini nagykövete volt, de még a Katalóniában élő rokonom is aktív politikus. Számomra azonban a politika nem elsősorban a pártpolitikát jelenti.

○ Az édesapja 20 éven keresztül volt az Európai Parlament képviselője, de Ön is megpróbálkozott ezzel. 2009-ben az MDF listáján szerepelt a neve, a második helyen. Hogyan sikerült Önt meggyőzni, hogy a nevét adja e párt törekvéseihez?

H. Gy. Korábban édesapám mellett sokat dolgoztam az Európai Parlamentben, talán ennek is köszönhetően kaptam meg az utazó nagyköveti pozíciót, amellyel lobbizhattam Magyarorszáért. Az volt a tapasztalatom, hogy Magyarországon az európai parlamenti választások mindig a belpolitikáról szólnak, és nem az európai ügyekről. A 2009-es kampány is Gyurcsány Ferenc és Orbán Viktor küzdelméről szólt, a pártok szinte egyáltalán nem beszéltek Európáról. Azért vállaltam a felkérést, mert meg akartam mutatni, hogy lehet másfajta kampányt is csinálni, mint ami itthon megszokott. 98 lakossági fórumot tartottam és egyetlen alkalommal sem beszéltem a belpolitikáról, csak a fontos európai ügyekről. Ezt azért is tartottam szükségesnek, mert az emberek sajnos egészen keveset tudnak ezekről a kérdésekről. Nagyon bosszant, amikor azt látom, hogy a magyar képviselők mennyire nem azzal foglalkoznak, ami az igazi dolguk lenne: tájékoztatni és segíteni a magyar polgárokat az európai ügyekben.

○ Min és hogyan változtatna ebben a kérdésben?

H. Gy. A szabályozást úgy kellene alakítani, hogy ne csak egy adott pártra, hanem személyre is lehessen szavazni. Amíg ez nem változik, addig a képviselők csak a pártjuk felé tartoznak felelősséggel, a választók felé nem.

○ Említette, hogy a szűkebb családjuk is ötszáz tagú. Egy ekkora családban hogyan lehet számon tartani a családtagokat?

H. Gy. Szerencsére nem én vagyok a családfő, így ezek a dolgok a bátyám feladatai közé tartoznak. Neki van egy irodája, ahol pontosan számon tartják a családtagokat. Az új technológiák, a közösségi médiafelületek is sokat segítenek ebben: már van Facebook-csoportunk is, a nővérem pedig éppen három hete regisztrálta a közvetlen családtagokat a WhatsApp alkalmazásban. Ez a tevékenység azért is fontos, mert tapasztalataim szerint például Amerikában sokan próbálnak visszaélni a nevünkkel.

○ A Magyar Vöröskeresztnek két cikluson keresztül volt az elnöke. Hol helyezné el ezt a tevékenységet az életművében?

H. Gy. Azért vállaltam el annak idején a felkérést az elnöki munkára, mert úgy gondoltam, hogy elsősorban a nemzetközi kapcsolataim révén sokat tudok segíteni ennek a nagy szervezetnek. Vannak persze családi hagyományaink is, több felmenőm is dolgozott korábban a Vöröskeresztnél.

Minden percét élveztem a munkámnak, amely nem szakadt meg a mandátumom lejártá után sem. Jelenleg is dolgozom a Vöröskereszt Föderációjában, amelynek majdnem kétszáz országban van képviselője. Büszke vagyok arra, hogy sikerült meggyőzni a szervezet vezetőit, hogy Budapesten legyen a nemzetközi szervezet európai igazgatósága. Ezt az önkéntes munkát szívesen végzem, és mostanában különösen sok feladatunk van.

○ Ha már itt tartunk, manapság alig lehet elképzelni olyan beszélgetést, ahol ne kerülne szóba a menekültkérdés.

Hogyan ítéli meg a jelenlegi helyzetet?

H. Gy. Egyértelműen látszik, hogy sajnos az EU jelenleg nem tudja kezelni ezt a problémát. Ráadásul, amit most érzékelünk, az csak a jéghegy csúcsa, hiszen a menekültprobléma akkor válik igazán komollyá, ha az afrikai kontinens is „elkezd mozogni”. A kvótarendszer azért nem jelent megoldást, mert minden uniós országban más a menekültügyi szabályozás, így a migránsokat nem lehet arra kényszeríteni, hogy csak az adott országba menjenek. Menekültügyi központokat kellene létrehozni a konfliktussal terhelt országokkal szomszédos államokban, ahol regisztrálni lehetne a menekülteket, akik pozitív menedékjogi elbírálás esetén már irányítottan és szervezeten juthatnának el valamelyik uniós országba. Emellett azonban nagyon szigorú és következetes határrendészeti tevékenységre is szükség van a probléma kezeléséhez. A nagy kérdés persze az, hogy mi lesz a tömeges migráció gazdasági-politikai következménye Európában. Sajnos ebből a szempontból nem vagyok optimista, hiszen már most is láthatjuk a nacionalista, szélsőséges pártok megerősödését. Közös európai megoldás kell, és lehetőleg minél hamarabb. ●

Régi idők tanúi

SZÖVEG: SZŐÓR ADÁM
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

Mintegy kétszáz egykori honvédtiszt vehetett át díszoklevelet és díszemléklapot a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Ludovika Campus kápolnájában rendezett jubileumi ünnepségeken. Az ötven, hatvan, hatvanöt és hetvenöt évvel ezelőtt végzetek a rendezvényt követően koszorúzáson és faültetésen is részt vettek.

A magyar királyi Honvéd Ludovika Akadémián hetvenöt éve, a Zrínyi Miklós Katonai Akadémián és az Egyesített Tiszti Iskolán ötven éve, valamint a Kilián György Repülő Tiszti Iskolán, a Kilián György Repülő Hajózó Tiszti Iskolán és a fegyvernemi tiszti iskolákon ötven, hatvan és hatvanöt éve végzetek vehették kézbe díszokleveleiket a Ludovika kápolnájában szeptember végén. Ahogy Boldizsár Gábor ezredes, a Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar dékánja köszöntőjében emlékeztetett arra, a jelenlévők közül többen még a második világháborúban is harcoltak és ezzel teljesítették az esküjükben is vállalt kötelezettségüket a haza szolgálatára. Ez különösen igaz a hetvenöt éve végezettekre, akik nevében Szentkirályi Frigyes nyugállományú ezredes mondott köszönőt. Őt 191 bajtársával együtt avatták tisztté a Ludovika Akadémián 1940. július 4-én. Évfolyamuk átélte szinte a teljes huszadik századot, amely a magyarság számára sok kínt és fájdalmat okozott. Beszédét teljes terjedelmében közöljük.

„Hetvenöt évvel ezelőtt, napra pontosan 1940. július 4-én, a három katonai akadémiáról 192 bajtársunkat avattak tisztté. Erre a napra és az ezt követő hetvenöt évre emlékezünk. Szeretettel üdvözöljük azokat a tisztársainkat is, akik ötvenedik évfordulójuk alkalmából vehették át díszoklevelüket. Öröm veletek ünnepelni. Ez számomra kétszeresen is igaz, mert egész életem

kötődött a katonasághoz, így volt idő, amikor együtt szolgálhattunk a hadseregben, ezen belül a Zrínyi Miklós Katonai Akadémián. Visszatérve a mi évfolyamunkra: hetvenöt év hosszú idő az ember életében. Ha ehhez még hozzávesszük az addig eltöltött éveket, akkor elmondhatjuk, hogy évfolyamunk átélte a 20. század csaknem egészét. Azt a századot, amely a magyarságnak oly sok kínt, keservet, tragédiát okozott. Két elvesztett világháború, és az ezt lezáró békediktátumok. Magyarok ezreinek kellett elhagyni otthonukat, három és fél millió magyar került idegen fennhatóság alá, viselve ennek minden gondját, baját, hátrányát. A 20. században nemcsak az ellenségeink, hanem szövetségeseink is fegyverrel szálltak meg bennünket, és a velünk ugyanazon szövetségi rendszerben lévő nagyhatalom fegyveres harcot folytatott hazánkban. Alapvető változást hozott nemzetünk életében az 1989–90-es rendszerváltozás, amikor addigi gondjaink-bajaink jó részét magunk mögött hagytuk, igaz újak is keletkeztek, amelyek megoldása a jövő feladata. Nemzetünk sorsát a 20. században alapvetően a trianoni békediktátum határozta meg. Ebben a döntéshozók gyűlöletbe mártott tollal szentesítették azt az igazságtalanságot, amellyel megcsönkítették hazánkat. Trianonban elvesztettük az ország területének kétharmadát, lakosainak mintegy felét. Trianon a magyarság tragédiája, létrehozóinak pedig szégyene és gyalázata. Ezeréves történelmünknek az egyik, de lehet,

hogy a letragikusabb időszaka volt a 20. század. Ám minden kudarc ellenére sikereket is értünk el a tudomány, a technika, a művészetek, a sport és más területeken és ez önbizalmat adott úgy, hogy az emberek életébe olykor még örömteli pillanatok is beköszöntöttek. Ilyen volt számunkra 1940. július 4., tisztavatásunk napja,

amikor mindenki megfogalmazhatta katonai pályájának sikereiben remélt jövőjét. Öröm volt számunkra, de az egész magyarság számára is, hogy a területgyarapítások idejét éltük, azaz a Trianonban elrabolt területek egy részének visszaadásáról volt szó. Avatásunkkor túl voltunk már a Felvidék egy részének 1938-as visszaadásán, a Kárpátalja teljes egészének visszaszerzésén. Avatásunk évében Erdély, majd egy év múlva a Délvidék is visszakerült hozzánk. Nem kerülhette el figyelmünket, hogy avatásunkkor Európában már háború folyt. A háború kitörésekor Magyarország még közvetlenül nem volt érintve, közvetetten annál inkább. A lengyelek képtelenek voltak ellenállni a hatalmas német túlerőnek, nem is beszélve arról, hogy a Szovjetunió keletről behatolt Lengyelországba, és ott jelentős területet foglalt el. A nehéz helyzetben lévő lengyelek közül sokan menekülni kényszerültek hazájukból, és Magyarország határt nyitott a számukra. Így többen menedékre találtak országunkban, míg mások hazánkon keresztül áthaladva Nyugatra kerültek, hogy felvegyék a harcot ellenségeikkel szemben. Emberséges és bátor cselekedet volt ez részünkről. Bátor, mert a németek mindvégig ellenezték a lengyeleknek nyújtott segítséget, nem is szólva arról, hogy Teleki Pál kormánya megtagadta a német legfelsőbb vezetőség azon igényét, hogy a Wehrmacht csapata hazánkon keresztül délről támadja meg a lengyeleket. Fél évszázad múltán ismét határt nyitottunk, akkor a keletnémeteknek, akik így akadálytalanul, kockázatmentesen tudtak Nyugatra kerülni. Történelmi esemény volt ez, mert ez volt az első lépés, ami a berlini fal lebontásához vezetett, amelyet a két német állam egyesítése követett. Avatásunkkor még elmondhattuk, hogy Magyarország nem volt érintve közvetlenül a háborúban, egy év múlva viszont más volt a helyzet. Kassa bombázása után Magyarország és a Szovjetunió között hadiállapot létesült, ezzel beléptünk a második világháborúba. Évfolyamunk teljes egésze részt vett ebben, így megismerhettük a háború velejáróit: a pusztítást, a kínládást, a keserveket, a félelmet, a mentális-fizikai szenvedéseket. Legnagyobb fájdalmunk azon társaink elvesztése volt, akik hősi halált haltak. Büszkéek vagyunk rájuk. Büszkéek vagyunk hősiességükre, példamutatásukra, és hogy bátran néztek farkasszemet a lehetetlennel is.

Elszomorító, hogy rövid ideig éltek, és sokukról azt sem tudjuk, hol vannak eltemetve. Ötvennégy hősi halált halt társunknak 1992-ben nevüket megörökítő emléktáblát helyeztünk el a Ludovika Akadémia Hősök Folyosóján. De gyászoljuk azokat a társainkat is, akik átérték a háborút és időközben hagytak itt bennünket. Eddig is sokat gondoltunk elhunytjainkra, ez az összejövétel arra is jó, hogy ezt ismét megtegyük. A háború után többen elhagyták az országot, és a világ különböző helyein éltek tovább életüket. Csak néhányunknak jutott az a lehetőség, hogy katonai pályán maradjunk, a többségnek polgári foglalkozás után kellett néznie. Miben voltunk azonosak? Abban, hogy mindannyiunknak megvolt a maga keresztje, amelyet a kijelölt úton vinni kellett. A kereszt súlya és nehézsége lehetett különböző, de a kereszt mindannyiunk életének részét képezte. Múltunkhoz hozzátartozik még egy évforduló: évfolyamunk alapéve 1919. Pontosan kilencven esztendeje kezdtük el iskolai tanulmányainkat az elemi iskolák első osztályában. Ezzel kezdetét vette az a hosszú tanulmányi út, amelynek vége ez a hetvenötödik évforduló, amire most emlékezünk. Ismét hálát kell mondanunk egykori tanítóinknak, akik hozzásegítettek bennünket ahhoz, hogy ezen a hosszú úton az első lépéseket meg tudjuk tenni. Ennyit a múltunkról. Jelenünkről nem lehet sokat mondani: csak néhányan élünk az évfolyamunkból megöregedve, viselve az időskor mentális-fizikai gondjait, problémáit. Ami pedig a jövőnköt illeti, különös illúzióink nem lehetnek, hiszen aligha lehet messze az idő, amikor ismét együtt lesznek azok, akiket 1940. július 4-én avattak. Együtt leszünk egy más dimenzióban, és figyelemmel kísérjük hazánk sorsának további alakulását. Ebben nekünk már részünk nem lehet, de most még meg tudjuk fogalmazni az ezzel kapcsolatos vágyainkat, reményeinket. Ha ezt tesszük, optimisták lehetünk. Derűlátásunk alapja az a 20. század, amely a magyarság számára oly sok kínládást és gyötrődést okozott, de ezeket túléltek és megvagyunk. És ez nagy szó, különösen akkor, ha figyelembe vesszük, hogy három nagyhatalom szűnt meg mellőlünk: a Monarchia, a hitleri Harmadik Birodalom és a Szovjetunió. Utolérte őket az, ami az eddigi nagyhatalmak mindegyikét: egyik sem élte túl önmagát. De a maroknyi magyarság meg tudott maradni, igaz keservek árán. Sokszor sírva, zokogva, félrevert harangok mellett, sokszor megbotolva vagy elesve, de talpra tudtunk állni és megvagyunk. És ha megvagyunk, akkor van jelenünk. Ha van jelenünk, akkor van jövőnk. És ha van jövőnk, akkor meg tudjuk fogalmazni azt a célt, amit a jövőben el akarunk érni. Ez pedig alig lehet más, mint egy széles demokrácián alapuló jóléti társadalom. Ez elérhető, de tudjuk, hogy utódainknak sok nehézséget kell leküzdeni, sok problémát kell megoldani, hogy a kívánt célt el tudjuk érni. Ismerve a magyarság tudását, tehetségét, szorgalmát, akaraterejét, kreativitását, előbb vagy utóbb minden reményünk megvan erre. És ha elértük ezt a célt, akkor utódainknak megadatik a nemzeti imánk kezdete: az Isten áldotta jókedv és bőség. Ennek megvalósulása reményében köszönöm megtisztelő figyelmüket! ●

MAKETTÉPÍTŐ KUPA TIZENHARMADSZOR

Két nap alatt több mint ezer ember látogatót ki a Hadtudományi és Honvédtisztképző Karra, ahol a Nemzeti Közszerződési Egyetem és a Bolyai Makett Klub szervezésében október 10. és 11. között rendezték meg a XIII. Bolyai Makettépítő Kupát. A versenyzők hobbi- és mesterligában indulhattak, gyermek, ifjúsági és felnőtt korcsoportra bontva. Összesen harminchat kategóriában – a harcjármű 1/72-es és kisebb méretaránytól az építés alatt álló és sci-fi kategóriáig – mérethették meg makettjeiket. Rekordszámú, pontosan háromszázötven nevezés érkezett közel százhusz építőtől. Ezek közül száznegyven munkát díjazták: ötvenkilenc arany, harmincegy ezüst, harminckettő pedig bronz fokozatot szerzett. Ezenfelül tizennyolc induló részesült külön elismerésben, kiemelkedő munkájáért. A klub íratlan szabályai szerint a tizennégy év alatti korcsoportban induló gyermekek az eredményüktől függetlenül oklevelet és makettet kaptak ajándékba – mintegy ötven darabot, ezzel is ösztönözve őket a további munkálkodásra.

Makett-tudásmegosztó központ a HHK-n

SZÖVEG ÉS FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

Vegyünk egy doboznyi fröccsöntött alkatrészt, némi ragasztót, pár apró doboz festéket, adjunk hozzá – akár – kétszáz munkaórát: és kész is a makett! Az ilyen, kézzel épített maketteket és diorámákat díjazták október 11-én a Hadtudományi és Honvédtisztképző Karon a Bolyai Makett Klub makettépítő bajnokságán.

A makettklub – nevéhez híven – a Bolyai János Műszaki Katonai Főiskolán alakult. A belső állomány több mint húsz éve határozta el, életre hívja a makettszakkört, amihez immár nemcsak hivatásosok, hanem civilek is csatlakozhatnak. A folyamatos intézményi változásokat követően 2008-ban egyesületté alakult a klub, ugyanakkor a Magyar Honvédség azóta is kiemelt támogatója tevékenységüknek – és nem mellékesen a tagok nagy része egyébként is harcjárműveket épít.

A klub jelenleg közel harminc tagot számlál, és tiszteletbeli, valamint pártoló tagok is támogatják munkáját. Klubtermük teljesen felszerelt, saját makettező eszközökkel és asztalokkal rendelkeznek, amelyeket bárki szabadon használhat. Így akinek makettezni támad kedve, nem kell megvennie a drága eszközöket, amiket évente úgymint csupán néhány alkalommal használna. Nemcsak építeni járnak ide a makettezők, az egyesület egyfajta makett-tudást megosztó központként is működik. Tagjaik segítenek egymásnak a különböző technikák elsajátításában, az egyéni stílusjegyek kialakításában. Ugyanis minden makettezőnek megvan a saját stílusa. Minden építő úgy kezdi, hogy vesz egy dobozos makettet, összeszereli és lefesti ecsettel. A haladót viszont szórópisztolyt használnak, és már a színekkel is variálnak. Úgy játszanak velük, mintha alkotásuk egy festmény lenne. Az éleken kicsit világoztatnak és kopásnyomokat

húznak a megfelelő helyekre – mondjuk a repülőgépek kabinjának bal oldalára, hiszen katonai berkekben köztudott, hogy ott a be- és kiszállás miatt általában apró sérülések keletkeztek. A klub alapvetően abban különbözik a többi országos makettklubtól, hogy a szakkörökön elsajátíthatók különböző, már bevált technikák is. Ha valakinek megtetszik egy harcjármű, amit már más megépített, megbeszélnek egymással, mire kell odafigyelni, hol harcolt a jármű és korban milyen festés illik hozzá. Ugyanakkor vannak, akik teljesen nulláról építik meg a makettet. Levéltárban vagy interneten kutakodnak utána, és akár az eredeti tervrajzok alapján, arányosítással készítik el, nem ritkán olyan hétköznapi anyagokat is felhasználva, mint a rézdrót vagy az alufólia.

Joggal vetődik fel a kérdés: van elrontott makett? Nyilvánvalóan a makett nehézsége függ az alkatrészek számától: minél több van, annál nehezebb összerakni. Már itt is előfordulhatnak hibák, például a fröccsöntő alkatrész kopása miatt – ami például egy lövegcső kör alakú metszetének az elcsúszását is jelentheti. Ezeket mindig javítani kell. Amikor már a makett közel kész van és az alapfestés is rákerült, szinte kötelező a tagok élcelődése egymással: „ez nagyon rossz lett, mosd le inkább”. Lehet, hogy csupán évek múltán folytatódik az „elrontott” makett készítése, de kukába azért nem kerül. ●

„Egy nép kiáltott. Aztán csend lett.”

Az 1956-os forradalom és szabadságharc emlékezete

SZÖVEG: VITEK GÁBOR
FOTÓ: FORTEPAN

*„Tiszta voltál, büszke, vad
Nem adtad egykönnyen magad.”*
(Kovács Ákos énekes előadóművész: 1956)

Márai Sándor New Yorkban 1956 karácsonyán vetette papírra *Mennyből az angyal* című költeményét – amelyből idéztünk – és amelynek talán egyik legfájdalmasabb költői kérdése, hogy „Ilyen nagy dolog a Szabadság?...” Korábban jelen sorok írója is hitet tett amellett, hogy „*Trianon tragédia. A magyarság legnagyobb tragédiája.*” Nos, a magyarság másik legnagyobb tragédiája éppen 1956 őszén (majd az azt követő hónapokban, években) zajlott le. Fellázadt és elbukott, de valóban kudarcba fulladt eme nemes küzdelem? Magyarország második világháborút követő történelmének előre sejtethető bukása ellenére is mindenestre vízváltásztónak bizonyult; a magyarokat „reálisabb önszemléletre” okította, no meg arra is, hogy – mint már oly sokszor a történelemben – függetlenségi harcukban nem számíthatnak hathatós külső támogatásra. Ugyanakkor nem csupán mi, magyarok okulhattunk a történelemből, hanem a szovjet kommunista adminisztráció is, jelesül: a magyarokat nem lehet büntetlenül saját népéhez hasonló alávetettségben tartani. Múlt századi történelmünk jeles kutatója, Romsics Ignác egy helyütt publikált ide illő gondolatait idézve: „*E kölcsönös felismerés, s Kádár János erre alapuló megfontolt pragmatizmusának eredményeként alakult ki idővel az a sokak által magyar modellnek nevezett politika, amely a Szovjetunió nagyhatalmi érdekeinek és a pártállamiság alapjainak veszélyeztetése nélkül teremtett olyan viszonyokat, amelyeket [...] lehetséges optimumként szinte mindenki elfogadott. Ebben az értelemben az 1956-os forradalom és szabadságharc nem bukott el, hanem a Rákóczi-szabadságharchoz és 1848-1849-hez hasonlóan a kompromisszumkötés feltételeit javította.*”

De ahhoz, hogy felismerjük, valójában mi is az 1956. évi forradalom és szabadságharc öröksége, szükséges némileg

korábbra visszaillesztanunk, hogy megértsük a magyarság egyik legnagyobb tragédiájának historikus körülményeit. Az országos politikában ugyanis a második világháborút követően sorsfordító esztendőket következtek: szisztematikusan zajlott a többpártrendszer teljes likvidálása, amelynek eszközéül a kommunisták az 1949. február 1-jén megalakult Magyar Függetlenségi Népfrontot szánták. A szervezet első, március 15-én lezajlott kongresszusán egyhangúan fogadták el a Magyar Dolgozók Pártjának vezető szerepét, vállalták a szocializmus felépítésében való aktív közreműködést, s elhatározták: a következő országgyűlési választásokon közös jelölteket indítanak. Amint azt Rajk László megfogalmazta: „*A kör bezárult. Aki más programot vall, mint a szocializmus építését, az már a magyar nép ellensége.*” A népfrentpolitika, s a május 15-én lezajlott – a népfrentba tömörített pártok által egyetlen közös listát állítva kiírt – parlamenti választások „gyümölcseként” a többpártrendszer felszámolása és a kommunista hatalomátvétel 1949 nyarára érkezett, amelynek betetőzéseként az augusztus 18-án elfogadott népköztársasági alaptörvény (1949. évi 20. törvénycikk) legitimált. Az 1949-re felépített és a modern kori magyar történelemből az 1919. évi tanácsköztársasággal rokonítható rendszer döntő változtatásokat vezetett be a közigazgatásban. Megszűntek a képviselő-testületek, a helyi önkormányzatok szerepét és feladatkörét a községi tanácsok vették át: az államhatalom helyi szerveivel kapcsolatban az alkotmány úgy intézkedett, hogy a régi közigazgatási szervek helyett a szovjet mintának megfelelően, s az 1919-es kísérlethez hasonlóan megyei, járási, városi, községi és a városokon belül kerületi tanácsokat kell választani. Ezzel kezdetét vette egy közel negyven esztendeig tartó, ám azon belül is több szakaszra osztható (1953 és 1955

között Nagy Imre igyekezett elviselhetőbbé és hatékonyabbá tenni a Rákosi Mátyás által felépített rendszert, majd 1956, 1968, 1989) tekintélyuralmi államstruktúra, amelynek legfontosabb ismertetőjegyei az egypártrendszer, a hierarchikusan felépített tömegpártnak alárendelt államélet, az emberi élet minden szféráját szabályozni kívánó hivatalos ideológia és a társadalmat permanens rettegésben tartó terrorrendszer. Totalitarianizmus, amely voltaképpen az olasz fasizmussal vagy a német nemzetiszocializmussal rokonítható.

A bolsevik mintára elfogadott alkotmány életbeléptét követő időszakban, az országos politikában fordulatot Sztálin 1953. március 5-i halála hozott, s elkerülhetlenné vált a módosított, újragondolt szovjet politika hazai követése. A Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetősége június 27-28-ai ülésén mindenben a moszkvai utasítások szellemében járt el, a lakosság Nagy Imre 1953. július 4-ei kormányfői programbeszédéből értesült a fordulatról. Nagy Imre (a kommunista hatalommal karöltve) közel kétesztendei miniszterelnöksége alatt a moszkvai ajánlásoknak megfelelően számos korrekciós lépést tett a gazdasági, a társadalmi és a kulturális politika terén egyaránt. Azonban csupán 1955 elejéig élvezte a szovjet vezetés bizalmát; április 18-án felmentették miniszterelnöki tisztségéből, majd a resztalinizációs folyamatok felélesztését követően robanásig feszült helyzetre való tekintettel 1956 júliusában – természetesen szovjet utasításra – a Központi Vezetőség menesztette Rákosit is. 1956 nyarára, kora őszére országszerte feszült helyzet alakult ki, ugyanis a kommunista gazdaságpolitika két fő célt tűzött ki maga elé: mindennek előtt a nehézipar fejlesztésével az iparosítást, valamint a mezőgazdaság tulajdonviszonyainak megváltoztatását, azaz a szövetkeztesítést. Ezeket egészítette ki a beszolgáltatási és begyűjtési rendszer; a beszolgáltatandó termények, termékek

köre és fokozatosan növekvő mennyisége, amelyet központilag határoztak meg és bontottak le megyékre, járásokra, falvakra, illetve végül egyénekre. Az állami készleteknek 1950-ben még csupán 22, 1951-ben 47, s a „padlás lesöprések” idején, 1952-ben 73 százaléka származott begyűjtésből. Mindezek mellett a törvénytelenések, politikai gyilkosságok a végletekig fokozták az elégedetlenséget. A második világháború utáni Magyarország máig is kiható, nemzedékek gondolkodásmódját meghatározó eseménye lett az 1956. október 23-án kirobbant forradalom és szabadságharc.

Az események lefolyása közismert; a fegyveres ellenállás gócait a megszálló szovjet hadsereg november 10–11-ére mondhatni felszámolta, azonban az új hatalommal szembeni társadalmi ellenállás folytatódott. A forradalom szellemisége a megtorlások ellenére is tovább élt. A bosszú jellege eltért az 1956 előtti terrortól, amely egész társadalmi osztályok ellen irányult és százezreket sújtott. Az 1956 utáni megtorláshullám racionalitása abban rejlett, hogy „csupán” azokra sújtott le, akik valóban részt vettek a forradalomban. Az 1956 utáni perek is koncepciósak voltak, de nem betanított szöveget mondattak el a vádlottakkal (lásd a Bacsó Péter által 1969-ben rendezett *A tanú* című filmszatírárt), hanem a fizikai kényszer helyett a lelki megtörés vált fontosabb módszerré. A bírói függetlenség itt sem valósult meg, az ítéleteket a párt hozta meg, a bíróság csak a törvényesség látszatát igyekezett fenntartani. A megtorlást számos jogszabály szerint folytatták le, amelynek alapja továbbra is a Hatályos Anyagi Büntetőjogi Szabályok Hivatalos Összeállításába (BHÖ) ágyazott 1946. évi VII. tc. a demokratikus államrend és a köztársaság büntetőjogi védelméről (hóhértörvény) volt. 1956–1957 fordulóján azonban számos olyan törvényerejű rendelet született, amelyek a hatékonyabb megtorlást szolgálták. A megtorlás a magyar történelem legnagyobb politikai megtorlásának adatai hiányosak, illetve a meglévő statisztikai kimutatások és jelentések is olykor ellentmondásosak. A kivégzettek pontos számáról napjainkban is vita folyik: 229 név szerint azonosított embertől a közel félezer föig. De akár melyiket is tekintjük, ez többszöröse a Haynau által elrendelt 120 kivégzésnek az 1848–1849. évi forradalom és szabadságharc leverését követően, a Trianon által még szét nem szabadalt Magyarországon. A megtorlás során 35 000 fő ellen folyt eljárás és 22 000 embert ítélték börtönre. A kádári megtorlás eszköztára is meglehetősen változatos képet mutatott: megtalálható benne az 1950-es évekre jellemző konstruált koncepciók perek alkalmazása éppúgy, mint a tényállásában valós, de jogi megítélésében a nemzetközi és a magyar jog normáival szemben álló megtorló perek. Nem is szólva arról, hogy közben a hatalom gátlástalanul és büntetlenül elkövetett háborús és emberiségellenes bűntetteket.

A rendszerváltoztatást követően egy demokratikus társadalom felépítőinek kötelessége, hogy hőseiről méltóképpen megemlékezzenek, a forradalom még közöttünk élő résztvevői közül sokan érzik azonban úgy, hogy nem csupán a rend-

szerváltoztatás előtt, de azt követően sem kapták meg a kiérdemelt elismerést. Joggal nehezményezhetik, hogy nem tárták fel kellő alapossággal a forradalmat követő esztendőkhistoriáját, nem vizsgálták ki a kommunista diktatúra alatt elkövetett törvénysértéseket, s jogilag nem vonták kérdőre a sortűzek, gyilkosságok elméleti kitervelőit és gyakorlati elkövetőit. Mindenesetre a forradalom átértékelése lezajlott, s csupán néhány korábbi állami vezetőnek okozott problémát 1956 népfelkeléssé, majd forradalomná „válása”. A rehabilitáció az első szabadon választott Országgyűlésre várt; a rendszerváltoztatást követően az 1956. októberi forradalom és szabadságharc jelentőségének törvénybe iktatásáról rendelkező 1990. évi XXVIII. törvény leszögezte: *„A szabadon választott új Országgyűlés halaszthatatlan feladatának tartja, hogy törvénybe foglalja az 1956. októberi forradalom és szabadságharc történelmi jelentőségét. Az újkori magyar történelem e dicső eseménye csak az 1848–49-es forradalomhoz és szabadságharchoz mérhető. 1956 ősének magyar forradalma megalapozta a reményt, hogy létrehozható a demokratikus társadalmi rend, és hogy a haza függetlenségéért semmilyen áldozat nem hiábavaló. A forradalmat követő megtorlás visszahelyezte ugyan a régi hatalmat, de nem volt képes kiirtani a nép lelkéből 1956 szellemét. Az új Országgyűlés kötelességének tartja, hogy ébren tartsa és ápolja a forradalom és szabadságharc emlékét. Az Országgyűlés kinyilvánítja, hogy 1956 szellemének megfelelően mindent megtesz a többpártrendszerű demokrácia, az emberi jogok és a nemzet függetlenségének védelme érdekében, ezért első ülésén elsőként a következő törvényt alkotja: 1. § Az Országgyűlés az 1956. évi forradalom és szabadságharc emlékét törvényben örökíti meg. 2. § Október 23-át, az 1956. évi forradalom és szabadságharc kezdetének, valamint a Magyar Köztársaság 1989. évi kikiáltásának napját nemzeti ünnepé nyilvánítja.”* Közel húsz esztendővel később, az Országgyűlés által 2011. április 18-án Alaptörvény hitet tett mindemellett: *„Egyetértünk az első szabad Országgyűlés képviselőivel, akik első határozatukban kimondták, hogy mai szabadságunk az 1956-os forradalmunkból sarjadt ki.”*

1956 őszen egy háborúban eltiport, majd azt követően porig alázott és lehetetlenné tett, kizsákmányolt és lelkében megnyomorított nemzet nyerte vissza önrendelkezését, önbecsülését. A magyarság példát mutatott hősiességéből, önfeláldozásból az egész világnak, s még bukásában is tartást adott az itthon maradóknak. Mihelyt elérkezett a szabadság pillanata, nem létezett az országban olyan erő, amely a szocialistának hazudott ideológia posványába vissza tudta volna kényszeríteni a függetlenné vált nemzetet. 1956-ban a szabadság ugyan csupán néhány napra adatott meg, de az akkor hozott véres áldozat nem volt hiábavaló. Szerepet játszott abban, hogy az ország a diktatúra csődjét követően véráldozat nélkül tért a helyes útra s elfoglalta helyét a demokratikus és független nemzetek sorában. Az út, amelyik idáig vezetett, hosszú és szenvedésekkel teli volt; akkor és ott kezdődött, amikor a csapadékmentes, napos, őszi időben, 1956. október 23-án este a Magyar Rádió székházának közelében eldőrdültek az első lövések. ●

Koncepciós perek Magyarországon

SZÖVEG: DR. HORVÁTH ATTILA

Minden diktatúrának alapvető problémája a legitimitáció hiánya, valamint az, hogy a lakosság nagyobb része előbb-utóbb konfliktusba kerülhet a hivatalos ideológiával, a párttal, az egyes állami szervekkel, a rendszert meghatározó intézményekkel (például kuláktalanítás, téeszesítés, propaganda). Ezért a büntetőjogot eszközként használva számoltak le az állampárti vezetés vélt vagy valódi ellenfeleivel.

Így történt ez Magyarországon is.

A totális diktatúra elveinek megfelelően olyanokat is letartóztatnak, akik nem politizáltak, nem fordultak szembe a hatalommal, sőt még leghűségesebb híveik közül is sokakat halálra ítélték vagy bebörtönöztek (lásd Rajk Lászlót, Kádár Jánost, Aczél Györgyöt stb.), hogy ezáltal mindenkit félelemben tartsanak. Az „objektív ellenség” megnevezése, az aktuális politikai céloknak megfelelő bővítése tömegindulatot válthatott ki és magyarázatot adhatott arra, hogy miért olyan rossz a lakosság életszínvonala. A folyamatos politikai, gazdasági és társadalmi válságot büntetőjogi szankciókkal akarták megoldani. Ezért a szigorú retorzió és a generális prevenció vált meghatározóvá. A büntetőjog ún. nevelő funkciója teljes mértékben háttérbe szorult. A „nép ellensége” nem számíthatott irgalomra. A sztálini elveknek megfelelően Magyarországon is egyre bővült a likvidálandók listája: felkerültek rá a „reakciósök”, a volt uralkodó osztály és az úri-keresztény középosztály tagjai, a kulákok, a közép- és gazdag parasztok, a malomtulajdonosok, az „ingadozó” középparasztok, az „úri bitangok”, a gyárosok, a kispolgárok,

a bürokraták, a gyanús értelmiségiek, a papok, szerzetesek, a klerikális reakció tagjai, a bürokraták, az imperialisták ügynökei, a munkát kerülő lumpenproletárok, a trockisták, a titóisták, a cionisták, a kozmopoliták, a nacionalisták, a Szovjetunió és a béketábor ellenségei, a munkásosztályt eláruló „álfasiszta” szociáldemokraták stb.

A szovjet típusú diktatúrában a büntetőeljárás így elsősorban nem az igazságszolgáltatás érdekében, hanem a politikai céloknak alárendelten működött. Ennek megfelelően a büntetőeljárás jogot a szovjet mintát alapul véve, végtelenül leegyszerűsítve, a különböző eljárásjogi garanciákat a lehető legalacsonyabb szintre redukálva, inkvizitórius jellegűvé alakították át. A tömeges méretekben lebonyolított koncepciós perek nemcsak lejáratták a jog tekintélyét és társadalmi reguláló szerepét, de a köztörvényes bűnügyekben folytatott ítélkezést is eltorzították. Koncepciós pernek nevezzük azokat a büntetőeljárásokat, amelyekben a politikai cél elérése érdekében jogsértő módon, megalapozatlanul, bűnösség nélkül hoznak elmarasztaló íté-

letet. A tényállás fiktív, konstruált, a bizonyítás irányított, manipulált bizonyítékokkal történik. Anyagi jogi és eljárás-jogi szabályok megsértésével vagy amorális jogszabályok segítségével bonyolítják le a pert. A végső cél: a társadalom folyamatos fegyelmezése, megfélemlítése. Igyekeztek a tömegek hangulatát az elítéltek ellen fordítani. A koncepciós per tehát végső soron nem igazi per, mert hiányzik a kontradiktórius jelleg, a terheltnek esélye sincs arra, hogy igazságosan járjanak el vele szemben.

Az emberiség történelme során jó néhány példáját találhatjuk az

ún. koncepciós vagy konstruált pereknek. A lenini-sztálini politikai rendszer hatalmi technikája részévé tette az ilyen pereket. A Szovjetunióban mindennapos gyakorlattá vált, hogy a lakosság jelentős részét többé-kevésbé megformált bírói ítélettel, minden különösebb ok nélkül elítélték. A szovjet vezetés hasonló gyakorlatot vezetett be a II. világháború után a Vörös Hadsereg által megszállt országokban, ahol a szovjet tanácsadók segítségével koncepciós perek tömegével likvidálták politikai ellenfeleiket, majd ilyenformán igyekeztek megszerzett hatalmukat is stabilizálni. Az ilyesfajta törvénykezés az orosz hagyományokon alapult, illetve a lenini-sztálini elgondolások alakították ki azt. A koncepciós perek tehát nem egyedi jogsértések következményei, hanem a terror szerves részei. A koncepciós perek indítására irányuló utasítás leginkább a pártvezetés részéről történt. Rákosi Mátyás még visszaemlékezéseiben is elismerte: *„A kezdeményezés az én időmben a főtítkár funkciójának elengedhetetlen és szerves része volt.”* Az illetékes szervek tudomására hozták, hogy milyen büntetőeljárásokra van szükség, azokat milyen számban és a társadalom mely része (vagy konkrét személyek) ellen kívánja lefolytatni, egyúttal tudatosítva azt is, hogy milyen büntetést vár a bíróságtól.

A pereket, különösen a kirakatpereket, mindig végigkísérte egy korábban ismeretlen intenzitású sajtókampány. A legkülönbözőbb formában: vezércikkek, tudósítások, „olvasói levelek”, regények, novellák, versek, alkalmi csaszustukák stb. követelték útszéli hangnemben a vádlottakkal szembeni minél kíméletlenebb eljárást és ítéletet. Leírták például a letartóztatott korábbi nevét, ezzel is az ideggyűlöletet, antiszemizmust sugallták. Minden eszközzel igyekeztek lejáratni a vádlottakat.

IMRÉDY BÉLA KIVÉGZÉSE / OSZK

A politikai rendőrség az elvárásoknak megfelelően elkészítette az ún. nyomozati tervet, ami aztán egészen az ítélet kiszabásáig meghatározta az egész büntetőeljárást. A nyomozati terv alapján véglegesítették, hogy kik lesznek a vádlottak és kik a tanúk. A tanúk a legtöbb esetben megbízható káderek vagy megszarolt, megfélemlített emberek voltak, akik egy másik perben már vádlottként szerepeltek. Ezután kitaláltak egy olyan tényállást, amely alapján az ügyész vádat emelhetett, és a bíróság meghozhatta az ítéletét. Ilyenkor a konstruált ügyet a büntető törvénykönyv valamelyik szakaszához rendelték hozzá, vagy amorális jogszabályok könnyítették meg feladatukat. A koncepciós pereket mind módszerben, mind pedig külső formájukban többféleképpen bonyolították le.

KONSTRUÁLT PEREK

Ezeknél a pereknél a forgatókönyv elkészítésekor fordított sorrendet alkalmaztak. Először a politikai vezetés vagy a politikai rendőrség kitalálta a koncepciót: kit és milyen tényállás alapján kell elítélni. Ezután indították meg a gyanúsított ellen az eljárást, gyűjtötték össze a hamis bizonyítékokat, kényszerítették ki a beismerő vallomást, készítettek el a vádiratot és hozták meg végül az ítéletet. Az ítéletek az idegen hatalom részére történt kémkedésről, a fennálló rendszer elleni összeesküvésről, izgatásról, deviza-bűncselekményről szóltak, esetleg árufelhalmozással és spekulációval vagy kuláksággal vádolták meg az áldozatokat. Az egyszerű állampolgárok ellen lefolytatott tömeges eljárásnál gyors és hatásos módszert alkalmaztak. Házkutatás esetében fegyvert vagy valutát „találtak náluk”, vagy ami még ennél is egyszerűbb megoldásnak bizonyult, elítélték őket „tiltott határátlépés kísérletéért”. Sokakat nem politikai, hanem valamilyen köztörvényes bűncselekménnyel vádoltak meg.

RAJK LÁSZLÓ PERE / MTI ARCHIVUM

IGAZSÁGTALAN ÍTÉLETEK

Ide tartoznak azok az ügyek, ahol a vádlott ténylegesen elkövette azt a cselekményt, amivel vádolják, de az egyébként nem valósította meg egyetlen bűncselekmény tényállását sem. Ilyen esetek voltak, amikor különböző politikai szervezetekben, szerveződésekben részt vevőket ítélték el. A politikálást, néhány személy laza kapcsolatrendszerét államellenes összeesküvésnek minősítették. Ilyenformán ítélték el az 1956-os forradalom és szabadságharc résztvevőinek jelentős részét is.

MÉLTÁNYTALANUL SÚLYOS ÍTÉLETEK

Ebben az esetben a vádlott valóban elkövetett valamilyen csekély súlyú bűncselekményt, amiért egy demokratikus berendezkedésű államban egészen enyhe büntetést szabnának ki, de a szocialista országokban politikai okokból a legsúlyosabb büntetéssel is sújthatták, akár halálra is ítélték az elkövetőt. A legkirívóbb ügyek az ún. gyűjtögető kulákok statáriális kivégzése volt. Gondatlanságból tűz keletkezett és emiatt több kuláknak minősített földművest halálra ítélték és kivégeztek. Ide sorolható még többek között Mansfeld Péter ügye is.

AMORÁLIS JOGSZABÁLYOK ALAPJÁN HOZOTT ÍTÉLETEK

A szocialista országokban jó néhány olyan jogszabályt alkottak, amelyek ellentétesek a nemzetközileg elismert jogelvekkel, az alapvető erkölcsi normákkal. Ezek a jogszabályok olyasmire büntették az elítélteket, amelyek egy demokratikus berendezkedésű országban nem számíthatnának bűncselekménynek. Így aztán e jogszabályok alapján akár valódi tényállás és „jogszerű eljárás és ítélet” alapján is megbüntethették az állampolgárokat.

A koncepciós perek formailag is változatosak voltak. Legtöbbjük titokban zajlott le, a nyilvánosság teljes kizárásával. Az ítéletről nem tájékoztatták a hozzátartozókat sem. Egyes esetekben engedélyezték, hogy kisebb létszámban hozzátartozók, illetve egyéb érdeklődők is jelen legyenek a bírósági tárgyaláson. Néhány kiválasztott vádlott esetében – elsősorban a lakosság megfélemlítése vagy a gyűlöletkeltés érdekében – nagy nyilvánosság előtt, szovjet mintára folytatták le az ún. kirakatpereket. Ilyenkor minden eszköz megengedett volt. Az újságok, a tömegtájékoztatás már jó előre bűnösnek kiáltotta ki a vádlottakat, emellett minden

elképzelt módon negatív képet festett róluk. Ezek a perek úgy zajlottak le, mint egy hatalmas színelőadás. A vádlottak, a tanúk, a bírák és az ügyészek színészek módjára tanulták meg a szerepüket és mondták fel az előre megírt forgatókönyvet a tárgyaláson. A tárgyalásokat nagy, de válogatott közönség előtt, megbízható újságírók (köztük jó néhány nyugat-európai) tudósítása mellett, manipulált rádióközvetítéssel rendezték meg. A perekről végül nagy példányszámban propagandaanyagokat adtak ki. Ilyenek voltak a híres moszkvai perek a Szovjetunióban, a Magyar Közösség, a MAORT elleni, a Mindszenty-, a Rajk-, a Grósz- és Friedrich-per Magyarországon, a Kosztov-per Bulgáriában stb.

Azt csak kevesen tudták, hogy ezen perek tanúit a legtöbb esetben titkos, ún. mellékperekben ítélték el. Különség az ilyen perekben csak annyiban mutatkozott, hogy amíg az elsőrendű vádlottak közül például Donáth György és Mindszenty József nem volt hajlandó együttműködni a Államvédelmi Osztállyal, addig Rajk László elvállalta a kirakatper főszerepét. Azoknál a bírósági tárgyalásoknál is, amelyek nem számítottak kiemelt, a sajtó által is folyamatosan ismertetett ügynek, Olti Vilmos 1952. szeptember 27-én a Pest Megyei Bíróságon tartott bírói értekezleten az alábbi instrukciókat adta: *„Arra kell törekednie a bíróságnak, hogy a tárgyalóteremben érezhető legyen annak a drámai feszültségnek a légköre, amelyet az osztályharcnak a tárgyalóteremben lefolytatott szakasza a jelenlévőknek érzés- és gondolatvilágában kifejt. [...] A bíróságnak gondolni kell arra, hogy az emberek legnagyobb részben életükben csupán egy-két alkalommal jönnek el a bíróságra, és az itteni élmények számukra maradandóak lesznek. A bírói tárgyalás nevelő hatása a gyakorlatban észlelhető, közvetlenül is.”* ●

KIÁLLÍTÁS

Új világ született – Európai testvérháború 1914–1918

Első Világháborús

Centenárium Emlékbizottság

és a XX. Század Intézet

(Terror Háza) közös kiállítása

Várkert Bazár, Déli paloták

Megtekinthető: 2015. december 31-ig

A kiállítás a boldog békeidőktől a háborús lelkesedésen át a keserű kiábrándulásig vezeti el a látogatókat. Bemutatja, miként sodorta el a polgári berendezkedést az iparosított és a világméretűvé terjedő háború, hogyan fordult visszajára a 19. század haladásba vetett hite, és vált csatatérre a hátszínre is. A háború természete átalakult: a győzelem immár a hadianyag mennyiségének függvénye lett.

A december végéig látható tárlat egyedülálló vizuális megoldásokkal hozza közelebb a háború borzalmaival a mai kor embere számára. A látogatók bejárhatnak egy lövészárkot és szembeülhetnek a propaganda tömegeket megmozgató hatásával is. Bemutatják a háború hatását az egészségügy

fejlődésére és az új orvosi eljárások megjelenésére. Hangsúlyt kap a nők és a család szerepének megváltozása, a „Hősök folyosóján” pedig több mint 300 hősi halált halt katona arcképe jelenik meg, akik a történelmi Magyarország hadseregében harcoltak. A Várkert Bazárban július óta megtekinthető kiállítást az Első Világháborús Centenárium Emlékbizottság megbízásából a XX. Század Intézet készítette. A tárlat vezető kurátora: Schmidt Mária történész.

páros mérkőzésének megismétlése a Taróczy-Günthardt és a Cash-Fitzgerald páros között.

„Régóta dédelgettem ezt az álmot, de valahogy soha nem álltak úgy a csillagok, hogy mind a négyen egyszerre ráérjünk” – mondta Taróczy Balázs, a Tennis Classics megálmodója és szülőatyja. „Talán nem is véletlen, hogy pont most, mikor egy csodás kerek számot ünnepelhetünk, állt össze végre az egész.”

Az idei Tennis Classics a nemzetközi szinten hatalmas sikert aratott IPTL (International Premier Tennis League) mintájára jelenlegi és egykori női és férfi éljáterkosok részvételével öt tétmérkőzéssel (férfi egyes, női egyes, férfi páros, legenda egyes, vegyes páros) örvendeztetni meg a Papp László Budapest Sportaréna közönségét 2015. november 24-én.

A két csapatot két, jelenleg is a legszűkebb elitbe tartozó férfi teniszesező, a 2014-es US Open-bajnok horvát Marin Cilic és az idei wimbledoni elődöntős francia Richard Gasquet vezeti. Hozzájuk csatlakozik a tavalyi wimbledoni női páros döntőjéig menetelő Babos Tímea és Kristina Mladenovic, valamint a férfi menők edzői, a „legenda egyes” mérkőzés résztvevői, a nem is olyan régen kétszer is Roland Garros-győzelmet szerző Sergi Bruguera és a wimbledoni bajnok Goran Ivanisevic. Jegyek: www.tex.hu

SPORT

Megérte várni – wimbledoni revans 30 év után

Tennis Classics a Budapest Arénában
2015. november 24.

Három évtized elmúltával az idei Tennis Classicson újrajátssza az 1985-ös wimbledoni férfi páros döntőt a Taróczy-Günthardt és a Cash-Fitzgerald páros. Kerekén 30 éve annak, hogy Taróczy Balázs tenisztörténelmet írva Heinz Günthardt oldalán megnyerte a tenisztróféák legnemesebbikét, a wimbledoni salátástálat. Ekkora sikert magyar teniszesező sem előtte, sem azóta nem ért el. A mérkőzés vesztesei, az ausztrál Pat Cash és John Fitzgerald pedig azóta hiába várták, hogy revansot vehessenek a vereségért, pályafutásuk során a két duó többé nem találkozott egymással. Harminc év telt el, és a revans ideje eljött. Az idei Tennis Classics friss szenzációjaként az új csapatverseny férfi páros mérkőzése nem más lesz, mint az 1985-ös Wimbledon férfi

LUDOVIKA

SZABADEGYETEM

Folytatódik a tanév a Ludovika Szabadegyetemen!

A tematikában az egyetemi hallgatók és a nagyközönség számára egyaránt érdekfeszítő, aktuális kérdések.

A keddenként este hattól kezdődő előadások az egyetemen folyó kutatásokba nyújtanak bepillantást.

Helyszín: Ludovika Campus Főépület, II. előadó
(1083 Budapest, Ludovika tér 2.)

Program:

November 3.	Prof. Dr. Sárkány István: Az időskor viktimológiája – Hogyan leszünk áldozatok?
November 10.	Dr. Kis-Benedek József: Célkeresztben az Iszlám Állam
November 17.	Prof. Dr. Sárközy Tamás: A hatékony jogállami kormányzás
November 24.	Prof. Dr. Horváth István: Csillagok között: modern kozmológiai kutatások
December 1.	Dr. habil. Resperger István ezredes: Forrongó világ, nemzetbiztonsági fenyegetések 2030-ig
December 8.	Dr. Koller Boglárka: Európa: válság és újratervezés

További információ és regisztráció:

www.uni-nke.hu/szolgáltatások/ludovika-szabadegyetem

Ludovika Szabadegyetem – Legyen nyitott a tudásra!

AMBASSADOR'S FORUM AT
LUDOVIKA

Folytatódik a Ludovika Nagyköveti Fórum!

Hagyományteremtő céllal indult útnak tavaly a „Ludovika Nagyköveti Fórum”, amely a diplomácia és az egyetemi világ képviselőinek találkozóhelye és vitafóruma kíván lenni. Idén a programsorozat folytatódik. Vendégünk lesz:

2015. NOVEMBER 11.
OLASZORSZÁG

2015. DECEMBER 2.
USA

A rendezvénnyel kapcsolatban érdeklődni a NUPS.international@uni-nke.hu e-mail címen lehet.